

BIULETYN
ARCHIWUM
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

Nr 13

WARSZAWA 1970

BIULETYN
ARCHIWUM POLSKIEJ AKADEMII NAUK

Nr 13

Na prawach rękopisu

Warszawa 1970

Przygotowuje zespół pracowników Archiwum PAN

Redaktor: Zygmunt Kolankowski

Sekretarz Redakcji: Ryszard W. Wołoszyński

Adres Redakcji: Archiwum PAN, Warszawa, Nowy Świat 72

MATERIAŁY WSPÓŁPRACY ARCHIWÓW
AKADEMII NAUK KRAJÓW SOCJALISTYCZNYCH

Pod koniec roku 1969 wydane zostały w Moskwie pod redakcją kand.n.hist. Borysa W.Lewszyna, dyrektora Archiwum Akademii Nauk ZSRR, materiały Drugiej Narady Przedstawicieli Archiwów Akademii Nauk Krajów Socjalistycznych¹. Materiały ogłoszone zostały w językach oficjalnych obrad, to jest rosyjskim i niemieckim.

Przypomnienia wymaga, że pierwsza Narada Przedstawicieli Archiwów Akademii Nauk krajów socjalistycznych obradowała w dniach 26-30 sierpnia 1965 r. w Warszawie i Krakowie, a materiały jej ogłoszone zostały w roku następnym staraniem Archiwum PAN jako organizatora i gospodarza spotkania².

¹ Materiały sowieszczanija predstaviteľej archiwow Akademii nauk socjalisticheskich stran. Sowiet po organizacii komplektowanija i ispolzowanija dokumentalnych materialow AN ZSRR — Archiw AN ZSRR. Riedaktor: k.i.n. B.W.Lewszyn. Moskwa 1969, ss.252 powiel., nakład 600 egz., cena 1 rb. 20 kop.

² Materiały Narady Przedstawicieli Archiwów Akademii Nauk Krajów Obozu Socjalistycznego, Archiwum PAN, Warszawa 1966, s.76, powielone na prawach rękopisu /tytuł i treść również w jęz. ros. i niem./. Por. też "Biuletyn APAN" nr 9: 1966, s.3-16.

II-ga Narada Przedstawicieli
Archiwów Akademii Nauk Krajów Socjalistycznych
Leningrad, 4-10 września 1968 r.

II-ga Narada Przedstawicieli Archiwów Akademii Nauk krajów socjalistycznych odbywała się w dniach od 4 do 10 września 1968 r. w Związku Radzieckim, w Leningradzie. W Naradzie wzięli udział kierownicy bądź przedstawiciele archiwów Akademii Nauk Bułgarskiej Republiki Ludowej, Niemieckiej Republiki Demokratycznej, Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, Węgierskiej Republiki Ludowej i Związku Radzieckiego.

Otwierając poranne posiedzenie w dniu 4 września, kan-dydat nauk historycznych B.W.Lewszyn powitał wszystkich uczestników narady oraz podkreślił wielkie znaczenie pierwszej narady, odbytej w Warszawie, która położyła podwaliny współpracy naukowej archiwów Akademii Nauk krajów socjalistycznych. Wskazał również, że przygotowania i organizacja drugiej narady związane są z planowym wykonaniem rezolucji spotkania warszawskiego. Mówca pokrótce zarysował wagę zagadnień, znajdujących się na porządku dziennym rozpoczynających się obrad.

Następnie B.W.Lewszyn przedstawił wszystkich uczestników narady: B.Dymitrową z Bułgarskiej Republiki Ludowej, dr Ch.Kirsten i dra K.Mlynka z Niemieckiej Republiki Demo-

kratycznej, doc.dra Z.Kolankowskiego i dra R.W.Wołoszyńskiego z Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, dra L.Szelei'a z Węgierskiej Republiki Ludowej oraz k.n.h. B.W.Lewszyna, P.N.Korjawowa, N.M.Mitrjakową, G.W.Mamonową, a także pomocnika Głównego Sekretarza Naukowego Prezydium AN ZSRR M.I.Trachtenberg - ze Związku Radzieckiego. W dniach 9 i 10 września w pracach narady uczestniczył nadto członek KC KPZR, członek Prezydium AN ZSRR, członek rzecz. AN ZSRR P.N.Pospiełow.

Uczestnicy narady przedyskutowali sprawy organizacyjne, przyjmując wniosek, że na posiedzeniach przewodniczyć będą kolejno przedstawiciele wszystkich krajów - uczestników narady.

Potwierdzono, że językami w jakich mają odbywać się obrady, będą rosyjski i niemiecki.

Przyjęto następujący porządek dzienny narady:

1. Omówienie zagadnienia: Podstawowe zasady organizacji gromadzenia końcowej dokumentacji naukowej.
2. Referaty i komunikaty przedstawicieli poszczególnych archiwów o problematyce ich prac.
3. Omówienie wykonania rezolucji narady warszawskiej z 1965 r.

4. Opracowanie końcowej rezolucji narady.

Wybrana została komisja redakcyjna w składzie: dr Z.Kolankowski, k.n.h. B.W.Lewszyn, dr K.Mlynek, G.W.Mamonowa; na sekretarza narady powołano G.W.Mamonową.

Na popołudniowym posiedzeniu pierwszego dnia sekretarz naukowy Rady do spraw organizacji gromadzenia i udostępniania materiałów archiwalnych Akademii Nauk ZSRR G.W.Mamonowa

przedstawiła referat: Podstawowe zasady organizacji gromadzenia końcowej dokumentacji naukowej w archiwach akademickich w chwili obecnej.

W referacie omówiony został aktualny stan organizacji gromadzenia i przechowywania końcowej dokumentacji naukowej w placówkach Akademii Nauk ZSRR oraz przedstawiono zasady naukowo-metodyczne i organizacyjne, wedle których rozwiązywane są w tej Akademii problemy gromadzenia dokumentacji naukowej. Zagadnienie gromadzenia dokumentacji naukowej zostało odpowiednio powiązane z problemem organizacji operatywnego udostępniania tej dokumentacji, która nie utraciła jeszcze swego praktycznego, bieżącego znaczenia oraz kwestią tworzenia pełnowartościowej bazy dokumentacyjnej badań nad historią nauki i techniki.

Zabierając głos w dyskusji nad referatem dr Z. Kolankowski przedstawił skomplikowany charakter, a jednocześnie i znaczenie omawianego zagadnienia dla kierunku dalszego rozwoju całokształtu prac archiwów Akademii Nauk. Niezbędna jest reorganizacja pracy tych archiwów z uwagi na gwałtowny rozwój nauki i gospodarki narodowej - jednakże archiwa nie powinny przekształcać się w organizmy, których zasadniczym celem byłoby operatywne dostarczanie informacji. Muszą one umiejętnie wypełniać zarówno postulaty gromadzenia jak i dostarczania retrospektywnych informacji, które znajdują się w archiwalnych materiałach dokumentacyjnych.

Poruszając zagadnienie wagi dokumentacji pierwotnej i prawidłowej organizacji dokumentowania procesu naukowo-badawczego, dr Kolankowski podkreślił znaczenie prac, podję-

tych przez Archiwum AN ZSRR celem opracowania ankiety dokumentu naukowego. Wskazał, że na podstawie zebranych informacji konieczne będzie przygotowanie i wydanie instrukcji oraz zarządzenia, które określą zasady opracowania pierwotnej dokumentacji naukowej. Niezbędne stanie się również specjalne przeszkolenie słuchaczy wyższych uczelni w zakresie sporządzania dokumentacji działalności naukowej.

Dr Kolankowski podzielił się doświadczeniami z pracy nad przygotowaniem klasyfikacji dokumentacji, podjętych w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

B. Dymitrowa podkreśliła również znaczenie omawianego zagadnienia dla Archiwum Bułgarskiej Akademii Nauk oraz przedstawiła stan gromadzenia, przechowywania i udostępniania dokumentacji naukowej w Bułgarskiej Akademii Nauk.

Dr Kirsten wskazała w nawiązaniu do dyskusji, że stosunek Archiwum Akademii Nauk w Berlinie do dyskutowanych zagadnień ujęty został w całym szeregu artykułów.

Dyskusja, dotycząca zasadniczego tematu narady, kontynuowana była w ciągu trzech posiedzeń roboczych.

5 września uczestnicy narady odwiedzili Oddział Leningradzki Archiwum AN ZSRR. Senior archiwistów radzieckich, dr nauk historycznych G. A. Knjazjew przedstawił przybyłym dzieje, zasób i zawartość materiałów archiwalnych, jakie są przechowywane w tej instytucji. Goście zaznajomili się również z zasadami przechowywania, aparatem naukowo-informacyjnym oraz z ekspozycją materiałów archiwalnych i wydawnictw Archiwum AN ZSRR.

6 września uczestnicy narady zwiedzili Centralne Państwowe Archiwum Historyczne /CGIA/ ZSRR.

Po zakończeniu dyskusji nad zasadniczym referatem, przedstawiciele archiwów Akademii Nauk krajów socjalistycznych wystąpili z referatami i komunikatami, dotyczącymi problematyki, opracowywanej przez poszczególne archiwa.

Otwierając popołudniowe posiedzenie w dniu 6 września dr Ch.Kirsten zakomunikowała, że Główny Sekretarz Naukowy Akademii Nauk w Berlinie upoważnił ją do zaproszenia uczestników narady na następną, trzecią Naradę Przedstawicieli Archiwów Akademii Nauk Krajów Socjalistycznych do Berlina w roku 1970 lub 1971.

Dr K.Mlynek przedstawił referat na temat organizacji gromadzenia w archiwach akademii nauk dokumentacji naukowo-organizacyjnej /aktowej/. Zagadnienie przedstawione zostało w obszernym kontekście spraw, związanych z ekspertyzą wartości dokumentacji naukowo-organizacyjnej; problematyką narastającego zasobu archiwalnego, współczesnymi metodami opracowywania nowych rodzajów dokumentacji oraz odpowiadającą im sieć archiwów.

Zabierając głos w dyskusji nad referatem dra K.Mlynka, k.n.h. B.W.Lewszyn podkreślił słuszność i precyzję założeń metodologicznych i teoretycznych, na podstawie których autor oparł swe rozważania. Mówca uwypuklił wagę należytego postawienia problemu gromadzenia dokumentacji naukowo-organizacyjnej /aktowej/ w archiwach akademii nauk i konieczność dalszych prac nad zagadnieniem. Następnie B.W.Lewszyn naświetlił sprawę powstawania obok centralnych archiwów akademii nauk także archiwów zakładowych, rozwoju tych ostatnich oraz stosunków łączących je z archiwami centralnymi. Wskazał rów-

nież na konieczność teoretycznego opracowania i uściślenia pojęcia archiwów gromadzących materiały archiwalne wieczystego i wieczysto-terminowego przechowywania.

Dr L.Szelei, jako przedstawiciel biorącego pierwszy raz udział w naradzie przedstawicieli archiwów krajów socjalistycznych Archiwum Węgierskiej Akademii Nauk, zarysował całokształt prac tej placówki oraz jej organizacji, zwracając szczególną uwagę na sprawy inwentaryzacji materiałów napływających do archiwum.

Zabierając głos w dyskusji nad referatem dra Szelei'a, dr Ch.Kirsten wykazała rozmiary prac, dokonanych przez dra Szelei'a w zakresie organizacji Archiwum Węgierskiej Akademii Nauk. Powitała ona serdecznie udział w naradzie pierwszego przedstawiciela tego Archiwum. K.n.h. B.W.Lewszyn podkreślił interesującą treść komunikatu, a także duże znaczenie rozszerzenia kręgu uczestników bliskiej współpracy archiwistów Akademii Nauk krajów socjalistycznych. Doc. dr Z.Kolankowski, witając dra Szelei'a, biorącego po raz pierwszy udział w naradzie, wskazał, że powiększenie kręgu uczestników pozwoli rozszerzyć zakres wspólnie opracowywanych zagadnień.

Doc. dr Z.Kolankowski przedstawił tezy przygotowanej przez Archiwum PAN instrukcji opracowywania materiałów drukowanych, kartograficznych, dokumentacji naukowo-technicznej oraz fotograficznych wchodzących w skład spuścizn rękopiśmiennych po uczonych.

B.Dymitrowa zakomunikowała, że Archiwum Bułgarskiej Akademii Nauk prowadzi energicznie prace nad zagadnieniem

katalogów tematycznych i na następnej naradzie przedstawione zostaną wstępne wyniki tych opracowań.

K.n.h. B.W.Lewszyn wskazał, że omówienie problematyki, jaką zajmują się archiwa, uczestniczące w naradzie, unaocznilo ogólną prawidłowość tendencji rozwojowych archiwistyki w krajach socjalistycznych. Wypukłona jednocześnie została słuszność wyboru odpowiednich kierunków prac oraz ich metodologii, jakie przyjęte zostały przez poszczególne archiwa.

Wstępna część obrad w dniu 9 września poświęcona została uczczeniu wielkiego święta narodu bułgarskiego - rocznicy wyzwolenia Bułgarii. Serdeczne pozdrowienia dla narodu bułgarskiego przekazał członek rzeczywisty AN ZSRR P.N. Pospiełow. Wszyscy uczestnicy narady przekazali B.Dymitrowej najlepsze życzenia z okazji tego święta narodowego.

Następnie zanalizowane zostało wykonanie rezolucji narady warszawskiej z 1965 r. Wszyscy dyskutanci podkreślili korzyści płynące ze współpracy i wymiany doświadczeń pomiędzy archiwami, a uzyskiwane poprzez podróże i staże naukowe pracowników poszczególnych archiwów w archiwach Akademii Nauk krajów socjalistycznych.

W Związku Radzieckim odbyli staże przedstawiciele archiwów Akademii Nauk Bułgarskiej Republiki Ludowej, Czechosłowackiej Republiki Socjalistycznej, Republiki Kuby i Niemieckiej Republiki Demokratycznej.

W Bułgarskiej Republice Ludowej był przedstawiciel Archiwum Węgierskiej Akademii Nauk.

W Archiwum Akademii Nauk w Berlinie byli przedstawiciele archiwów Bułgarskiej Republiki Ludowej, Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i Węgierskiej Republiki Ludowej.

W Archiwum Węgierskiej Akademii Nauk byli archiwiści z Niemieckiej i Polskiej Akademii Nauk.

Zespół Archiwum Akademii Nauk w Berlinie odwiedził Archiwum Akademii Nauk Czechosłowackiej Republiki Socjalistycznej.

W wystąpieniach dyskusyjnych podkreślane było znaczenie wymiany informacji pomiędzy archiwami. We wszystkich archiwach prowadzona jest praca nad zestawieniem bibliografii. Dr Kolankowski zakomunikował, że z powodu trudności kadrowych i braku odpowiedniej bazy poligraficznej Archiwum PAN nie może podjąć się wydawania tej bibliografii. K.n.h. B.W. Lewszyn zaproponował uczestnikom przekazanie wydawnictwa międzynarodowej bibliografii Archiwum AN ZSRR. Zarzysował on jednocześnie szczegóły metodyczne i organizacyjne prac przygotowawczych nad materiałami do bibliografii. W trakcie dyskusji nad zagadnieniem ustalono schemat systematyzacji bibliografii w celu zachowania jednolitych zasad przygotowywania materiałów przez poszczególne archiwa.

Oprócz tego wiele uwagi w czasie obrad poświęcono sprawom terminologii, gdyż brak jednolitego znaczenia odpowiednich terminów prowadzi do komplikacji w ujęciu i rozważaniu licznych zagadnień. Archiwum PAN podjęło się opracowania podręcznego słownika terminologicznego.

Dr Ch.Kirsten poruszyła sprawę organizacyjnego podporządkowania archiwów Akademii Nauk, dr Z.Kolankowski mówił

o niezadawalającym zaspokojeniu ich potrzeb lokalowych i etatowych oraz o potrzebie dalszego rozszerzenia kręgu uczestników narady.

Po południu 9 września uczestnicy narady zwiedzili Archiwum Orientalistów Oddziału Leningradzkiego Instytutu Orientalistyki AN ZSRR oraz Archiwum Fotograficzne Oddziału Leningradzkiego Instytutu Archeologii AN ZSRR.

Ostatnie posiedzenie narady w dniu 10 września przeznaczone zostało na przedyskutowanie projektu rezolucji narady. Przedstawiony przez komisję redakcyjną projekt rezolucji poddany został wszechstronnej i głębokiej dyskusji. Wymiana poglądów doprowadziła do podjęcia uchwały o potrzebie dalszego kontynuowania współpracy nad rozwojem archiwistyki w akademiach nauk krajów socjalistycznych.

W okresie pomiędzy drugą a trzecią naradą opracowywane będą następujące zagadnienia: Archiwum Bułgarskiej Akademii Nauk będzie kontynuować prace nad katalogami materiałów archiwalnych Akademii Nauk, a wstępne wyniki tych badań przedstawi na następnej naradzie;

Archiwum Niemieckiej Akademii Nauk zakończy opracowywanie tematu: Materiały pochodzenia kancelaryjnego w archiwach Akademii Nauk;

Archiwum Polskiej Akademii Nauk przygotowuje projekt podręcznego słownika terminologicznego w językach niemieckim rosyjskim i polskim.

Archiwum Węgierskiej Akademii Nauk podjęło się opracowania tematu: Doświadczenia analitycznego zastosowania kart perforowanych dla celów ewidencyjnych w Archiwum Akademii Nauk.

Archiwum Akademii Nauk ZSRR kontynuować będzie prace nad tematem: Podstawowe zasady gromadzenia zasobu archiwów Akademii Nauk w zakresie dokumentacji naukowej; /wdrażanie posunięć praktycznych w dziedzinie gromadzenia końcowej dokumentacji naukowej oraz opracowywanie zagadnienia organizacji pierwotnej dokumentacji naukowej/.

Projekt rezolucji przewiduje wystosowanie specjalnego apelu do władz Akademii Nauk krajów uczestniczących w Naradzie, w którym podkreślona będzie konieczność wzmocnienia bazy materiałowo-technicznej archiwów Akademii Nauk, powiększenia ilości etatów oraz lepszego określenia sytuacji prawnej tych placówek. Zmierzać przy tym należy do tworzenia z nich samodzielnych placówek naukowych, podporządkowanych bezpośrednio kierownictwu poszczególnych Akademii.

Zadecydowano, że zrehabilitowany ostatecznie tekst rezolucji zostanie rozesłany przez Archiwum AN ZSRR i przedstawiony do zatwierdzenia przez władze poszczególnych Akademii Nauk.

Na zakończenie obrad zabrał głos członek Prezydium AN ZSRR, czł.rzecz.AN, P.N.Pospiełow, wypowiadając w imieniu Prezydium AN ZSRR serdeczne podziękowanie wszystkim uczestnikom za ich aktywny i twórczy udział w pracach Narady. Podkreślił on znaczenie wspólnego opracowywania zagadnień, które są istotne dla wszystkich oraz walory konkretnych propozycji, przedstawionych przez przedstawicieli, a wreszcie duch ścisłej współpracy i przyjaźni, jakim przepełnione były prace Narady.

Następnie dr Z. Kolankowski wyraził wdzięczność organizatorom Narady za znakomite wywiązanie się z podjętych zadań.

Rezolucja Narady została przedyskutowana i zatwierdzona przez władze Akademii Nauk Bułgarskiej Republiki Ludowej, Niemieckiej Republiki Demokratycznej, Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, Węgierskiej Republiki Ludowej i Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich¹.

Plum. z j.ros. R.W.W.

¹ "Biuletyn Archiwum PAN" nr 12, Warszawa 1969 zamieścił już rezolucję narady oraz skrócony tekst głównego referatu wygłoszonego przez G.W. Mamonową.

W y t y c z n e

opracowania druków zwartych, materiałów kartograficznych, materiałów dokumentacji technicznej oraz materiałów fotograficznych, wchodzących w skład zespołów pochodzenia prywatnego /spuścizn rękopiśmiennych po uczonych/ w Archiwum Polskiej Akademii Nauk¹

1. Wytyczne odnoszą się do opracowania druków zwartych /książek, broszur/, materiałów kartograficznych/map i planów/, materiałów dokumentacji technicznej /naukowo-technicznej i projektowo-kosztorysowej/, materiałów fotograficznych /fotografii, mikrofilmów, fotokopii itp./, wchodzących w skład zespołów pochodzenia prywatnego pozostałych po uczonych /spuścizn rękopiśmiennych uczonych/.

¹ W toku opracowywania w Archiwum PAN spuścizn po uczonych, okazało się, że wskazówki zawarte w "Wytycznych opracowania spuścizn rękopiśmiennych", Warszawa 1958 /projekt/, wyd. przez Archiwum PAN, nie stanowią dostatecznej podstawy dla rozwiązania szeregu zagadnień szczegółowych, wiążących się z występowaniem w zespołach pochodzenia prywatnego materiałów archiwalnych tzw. odmiennych pod względem formy. W wyniku wewnętrznej dyskusji grupy pracowników Archiwum PAN powstało uzupełnienie, rozszerzające "Wytyczne" z 1958 r. Ostateczną postać uzupełnienie to otrzymało w ramach zobowiązania podjętego przez Archiwum PAN w rezolucji pierwszej Narady przedstawicieli Archiwów Akademii Nauk krajów socjalistycznych w 1965 r. W swej terminologii i poszczególnych sformułowaniach ogłaszane dziś "Wytyczne opracowania druków zwartych ..." nawiązują bezpośrednio do "Wytycznych" z 1958 r., z którymi stanowią całość.

2. Druki zwarte występujące w materiałach spuścizny dzielą się na zespołowe i niezespołowe. Za zespołowe uważa się a/ druki prac własnych twórcy spuścizny o ile stanowią one końcowy etap cyklu powstawania dzieła, a przy tym w spuściznie zachowały się poprzednie fazy tego cyklu, b/ druki prac własnych twórcy spuścizny uzupełnione i poprawione z myślą o następnym wydaniu, c/ druki stanowiące część składową materiałów warsztatowych, d/ druki stanowiące część składową materiałów działalności twórcy spuścizny, e/ druki obce, opatrzone dedykacjami świadczącymi o stosunku autora druku do twórcy spuścizny, wchodzące w skład materiałów warsztatowych, biograficznych lub też wydodrębnione w aneks, utworzony zgodnie z p. 4. Za druki niezespołowe uważa się wszystkie druki nie spełniające wyżej wymienionych warunków.

3. Druki zespołowe wym. pod a/, b/, c/, d/, opracowuje się zgodnie z zasadami "Wytycznych opracowania archiwalnego spuścizn rękopiśmiennych, projekt, W-wa 1958" /dalej "Wytyczne"/ pkt 11, przy czym po sporządzeniu inwentarza, inwentaryzujący powiadamia pracownika biblioteki podręcznej Archiwum PAN o tym, że w zespole lub w aneksie do zespołu znajdują się druki, które winny zostać wciągnięte do katalogu biblioteki. Bibliotekarz sporządza z każdej pozycji co najmniej dwie karty katalogowe z odpowiednim odsyłaczem, z których jedną włącza do katalogu ogólnego, drugą do katalogu druków, znajdujących się w zespołach archiwalnych.

4. Druki wymienione w punkcie 2 e/, to jest opatrzone dedykacjami świadczącymi o osobistym stosunku autora druku do twórcy spuścizny oraz dedykacjami osób bardzo wybitnych, posiadające równocześnie charakter materiałów warsztatowych lub biograficznych włącza się do odpowiednich grup spuścizny; nie posiadające tego charakteru włącza się do aneksu do zespołu i opracowuje w sposób wskazany w p. 3.
5. Druki nie-zespołowe stawia się do dyspozycji biblioteki podręcznej. Bibliotekarz dokonuje wśród nich wyboru, włączając do biblioteki tylko druki mieszczące się w jej profilu, inne przeznaczając na wymianę. Przy drukach włączonych do biblioteki, w księdze nabytków, w rubryce "uwagi" wpisuje się: "wyłączone z zespołu materiałów NN".
6. Wśród materiałów kartograficznych, zgodnie z "Instrukcją w sprawie porządkowania archiwalnego zasobu kartograficznego" z 20 września 1956 r. /dalej "Instrukcja"/² wyróżnia się materiały zespołowe i nie-zespołowe. W rzędzie materiałów kartograficznych zespołowych w spuściznach rękopiśmiennych występują: a/ materiały kartograficzne, które powstały w wyniku twórczości naukowej twórcy spuścizny, b/ stanowiące część składową jego materiałów warsztatowych, c/ wchodzące w skład materiałów jego działalności, d/ wchodzące w skład materiałów biograficznych /np. mapy i plany związane ze stanem majątkowym twórcy spuścizny/. Przez materiały kartograficzne nie-zespołowe ro-

² Zbiór przepisów archiwalnych, oprac. M. Bielińska, A. Ptaśnikowa, Wyd. NDAP, Warszawa 1962, s. 129-145.

zumie się mapy, plany itp. nie należące do żadnej z wymienionych grup materiałów spuścizny.

7. Przy opracowaniu materiałów kartograficznych zespołowych bierze się pod uwagę czy są one związane w sposób fizyczny z innymi materiałami spuścizny, czy też znajdują się w stanie luźnym.
8. Materiały kartograficzne w spuściznach opracowuje Pracownia Kartografii i Dokumentacji Technicznej Archiwum PAN w dwóch etapach:

W toku prac porządkowych - po segregacji wstępnej albo podczas tworzenia jednostek - opracowujący spuściznę powiadamia Pracownię Kartografii i Dokumentacji Technicznej o występowaniu materiałów kartograficznych. Pracownia Kartografii i D.T. stwierdza, w porozumieniu z opracowującym spuściznę czy materiały kartograficzne posiadają charakter zespołowy czy nie zespołowy.

9. Mapy, plany itp. zespołowe połączone fizycznie z innymi materiałami spuścizny, opracowuje się w sposób właściwy dla jednostek, z którymi są połączone.

Materiały kartograficzne zespołowe luźne włącza się w tym etapie do jednostek o układzie rzeczowym, chronologicznym lub innym, tworzonych przez opracowującego spuściznę.

Materiały kartograficzne nie zespołowe wyłącza się z materiałów spuścizny i pozostawia do czasu zakończenia prac porządkowych w dyspozycji opracowującego spuściznę.

10. Opracowujący spuściznę, w której występują materiały kartograficzne, w miarę potrzeby zasięga porad Pracowni K. i

D.T.; w szczególności przed przystąpieniem do inwentaryzacji powinien wspólnie z Pracownią dokonać ostatecznego przeglądu materiałów kartograficznych uznanych za nie-zespołowe oraz w razie potrzeby przekonsultować formę zapisu inwentaryzacyjnego jednostek, zawierających materiały kartograficzne.

11. W drugiej fazie, po zakończeniu prac porządkowych i sporządzeniu inwentarza archiwalnego, Pracownia Kartografii i D.T. inwentaryzuje zgodnie z przepisami "Instrukcji" wszystkie materiały kartograficzne spuścizny, przy czym:
 - a/ materiały kartograficzne zespołowe połączone fizycznie z innymi pozostają wraz z nimi w spuściznie, b/ materiały kartograficzne zespołowe luźne, przekraczające format teczki, Pracownia przejmuje do swego magazynu, pozostawiając w odpowiednich miejscach właściwych jednostek duplikaty kart inwentarzowych, c/ materiały kartograficzne nie-zespołowe Pracownia przejmuje i włącza do swych kolekcji.
12. Przez dokumentację techniczną rozumie się plany, rysunki, obliczenia i opisy techniczne, opisy technologiczne, kosztorysy, harmonogramy i tym podobne dokumenty, dotyczące określonego obiektu, urządzenia technicznego lub wyrobu.
13. Materiały dokumentacji technicznej mogą mieć charakter zespołowy i nie-zespołowy. Zespołowe materiały dokumentacji technicznej mogą w spuściznie rękopiśmiennej występować: a/ w grupie materiałów twórczości, b/ w materiałach warsztatowych, c/ w materiałach działalności /np. ekspertyzy budowlane/, d/ w materiałach biograficznych.

14. Po stwierdzeniu obecności dokumentacji technicznej w materiałach spuszcziny, opracowujący, wobec braku jednolite ustalonych zasad, winien w każdym przypadku zasięgnąć opinii Pracowni Kartografii i Dokumentacji Technicznej co do sposobu postępowania, w szczególności w zakresie tworzenia jednostek.
15. Do opracowania dokumentacji technicznej stosuje się w sposób analogiczny postanowienia p. 8 niniejszych wytycznych.

Należy brać przy tym pod uwagę stan fizyczny dokumentacji technicznej, w szczególności okoliczność, czy plany i rysunki są złożone i oprawne czy też w rulonach lub innej postaci oraz czy są połączone fizycznie z materiałami opisowymi lub kosztorysowymi /współprawne/.

Do opracowania luźnych planów i rysunków wchodzących w skład dokumentacji technicznej, mają zastosowanie zasady ustalone w p. 17 b i c.

16. Inwentaryzację dokumentacji technicznej przeprowadza się zgodnie z zasadami przyjętymi dla tego rodzaju materiałów.
17. W skład materiałów fotograficznych wchodzi mikrofilmy, filmy, fotografie, klisze fotograficzne szklane i celuloidowe, fotokopie itp.
18. Materiały fotograficzne występujące w spuszczach rękopiśmiennych dzielą się na zespołowe i niezespołowe.

Materiały fotograficzne zespołowe występują: a/ w materiałach twórczości naukowej, b/ w materiałach warsztatowych, c/ w materiałach działalności, d/ w materiałach biograficznych.

19. Materiały fotograficzne występują w spuszczach luźno lub w postaci albumów, oprawnych peszytów, rolek albo fotografii naklejonych na arkusze lub na dokumenty.
20. Porządkujący spuszczę przed inwentaryzacją materiałów powiadamia Dział Mikrofilmów, Fotokopii i Fotografii Archiwum PAN o występowaniu w spuszczu materiału fotograficznego.
21. Materiały fotograficzne zespołowe połączone w sposób trwały /fizyczny/ z innymi elementami spuszcziny, pozostawia się w spuszczu i opracowuje w sposób właściwy dla materiałów, z którymi są połączone. W celu konserwacji i zabezpieczenia od mechanicznych uszkodzeń, sklejeń itp. przekłada się je bibułkami. Dział Mikrofilmów Fotografii i Fotografii sporządza karty katalogowe tych materiałów i włącza je do swojej ewidencji.
22. Ze spuszcziny wydziela się materiały fotograficzne nie związane z materiałami spuszcziny /nie zespołowe/, przy czym o ile materiały takie posiadają wartość naukową, włącza się je do kolekcji Działu Mikrofilmów, Fotokopii i Fotografii. Materiały fotograficzne nie zespołowe pozbawione wartości naukowej, stawia się do dyspozycji spadkobierców twórcy spuszcziny.
23. Opracowujący spuszczę, w której występują materiały fotograficzne, w miarę potrzeby zasięga porad Działu Mikrofilmów Fotokopii i Fotografii; w szczególności przed przystąpieniem do inwentaryzacji powinien wspólnie z Działem dokonać ostatecznego przeglądu materiałów fotograficznych uznanych za niezespołowe oraz, w razie potrzeby,

przekonsultować formę zapisu inwentarzowego jednostek, zawierających te materiały.

24. Po zinwentaryzowaniu spuścizny wszelkie materiały fotograficzne luźne przejmują Dział Mikrofilmów, Fotokopii i Fotografii. Karty katalogowe przejętych materiałów sporządza się w dwóch egzemplarzach. Drugie egzemplarze kart umieszcza się w spuściźnie w miejscu wyjętych materiałów fotograficznych.
25. Opracowujący spuściznę wprowadza do wstępu do inwentarza informację o wszelkich materiałach wyłączonych ze spuścizny w myśl postanowień niniejszych wytycznych.

INWENTARZE ARCHIWALNE

W kolejnym numerze "Biuletynu Archiwum PAN" ogłasza się trzy inwentarze zespołów pochodzenia prywatnego /"spuścizny"/, różnego charakteru.

"Materiały Józefa Grodeckiego i Katarzyny Grodeckiej", to inwentarz zespołu obejmującego 193 jednostki /przy czym 11 aneksów podaje bliższe informacje o treści odpowiednich jednostek zbiorczych/, opracowany przez mgr Marię Wrzosek i pracującego pod jej kierunkiem mgr Józefa Mizikowskiego. Zespół obrazuje pracę i wielokierunkową działalność pedagoga i organizatora oświaty, publicysty i działacza społecznego Józefa Grodeckiego /1870-1963/. Najcenniejszymi elementami są tu dokumenty dotyczące organizacji szkolnictwa polskiego w Królestwie Polskim w latach 1916-1918 oraz obfita i interesująca korespondencja redakcyjna "Kurierza Polskiego" z 1905 r. kiedy J. Grodecki był jednym z redaktorów pisma. Zespół uzupełniają papiery Katarzyny Grodeckiej /1873-1966/, żony Józefa, działaczki Ligi Kobiet Polskich Pogotowia Wojennego i innych organizacji społecznych i oświatowych.

Jako drugi ogłasza się inwentarz materiałów Stefana Rygla /1887-1945/. Jest to fragment rozproszonych niefortunnym zbiegiem okoliczności papierów znanego bibliotekarza, bibliofila i kolekcjonera, dyrektora kilku wielkich bibliotek

m.in. Biblioteki im. Wróblewskich w Wilnie oraz Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego. Decyzja ogłoszenia inwentarza tej części spuścizny S.Rygla, która dostała się do zbiorów Archiwum PAN zapadła głównie z uwagi na znajdujące się w jej składzie cenne dokumenty odnoszące się do pracy S.Rygla w Delegacji Polskiej w Mieszanych Komisjach Reewakuacyjnej i Specjalnej, działającej w ZSRR w wykonaniu art.XI Traktatu Ryskiego. Inwentarz opracowany przez dr. Stanisława Chankowskiego obejmuje 107 jednostek oraz 9 aneksów.

Ostatni z ogłaszanych inwentarzy dotyczy materiałów Bożeny Stelmachowskiej /1889-1956/ przechowywanych w Oddziale Archiwum PAN w Poznaniu, a opracowanych przez dr. Jana Szajbla. B.Stelmachowska, znana etnografka, zajmowała się głównie badaniami ludności Pomorza: Kaszubów i Słowińców. Materiały jej, uzupełnione w niektórych częściach przez W.Brzeską, liczą 210 jednostek, przy czym zawartość ich bliżej określają 4 aneksy.

WAŻNIEJSZE SKRÓTY WYSTĘPUJĄCE W INWENTARZACH

b.d.	- bez daty	fot.	- fotografia
bibl.	- biblioteka	j.	- jednostka
dot.	- dotyczy	j.w.	- jak wyżej
druk.	- drukowany	k.	- karta, kart
egz.	- egzemplarz	ks.	- książka
film.	- filmy, filmów	l.	- różne

l. /w ko- respon- dencji/	list	rkp.	- rękopis
masz.	- maszynopis	rys.	- rysunek, rysunki
mb.	- metr bieżący	s.	- stron
m.in.	- między innymi	sz.	- szyte
nr	- numer	szt.	- sztuk
ok.	- około	t.	- tom
opr.	- oprawne	t.zw.	- tak zwany
p.t.	- pod tytułem	w.	- wiek
powiel.	- powielany	z.	- zeszyt
red.	- redakcja	zał.	- załącznik
		zob.	- zobacz

Maria Wrzeskowa

Warszawa

MATERIAŁY JÓZEFA GRODECKIEGO I KATARZYN Y GRODECKIEJ

Józef Grodecki urodził się 10 października 1870 r. w majątku Misajłówka na Ukrainie. Gimnazjum ukończył w Kijowie w 1889 r.; tam też rozpoczął studia uniwersyteckie na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym. Studia I stopnia ukończył w 1895 r. W czasie pobytu na uniwersytecie należał do grona postępowej młodzieży akademickiej, był czynnym członkiem kółek samokształceniowych i uczestniczył aktywnie w tajnej pracy oświatowej prowadzonej wśród robotników i rzemieślników przez tzw. Studenckie Koło Oświatowe. Po ukończeniu studiów prowadził przez pewien okres gospodarstwo rolne w jednej z dzierżaw swego ojca. W roku akademickim 1898/99 studiował na Wydziale Mechanicznym Politechniki Warszawskiej, skąd za udział w zaburzeniach studenckich został usunięty i wysiedlony do stałego miejsca zamieszkania. W 1901 r., po uzyskaniu zezwolenia, powrócił do Warszawy i rozpoczął pracę na polu pedagogicznym. W latach 1904-1905 brał czynny udział w walce o szkołę polską. Należał do tzw. "Koła Wychowawców", z ramienia którego brał udział w wydawaniu odczw, organizowaniu wie-

oów nauczycieli oraz w tajnym nauczaniu. Do r. 1916/17 pracował w Szkołach Handlowych Zgromadzenia Kupców m. Warszawy jako nauczyciel przyrody, bibliotekarz i sekretarz rady pedagogicznej.

W 1905 r. Józef Grodecki wszedł do redakcji społeczno-politycznego dziennika "Kurier Codzienny". Przy współudziale Józefa Dąbrowskiego i Feliksa Kona prowadził to pismo przez 5 miesięcy tj. do czasu zawieszenia go przez władze carskie. W grudniu 1905 r. Józef Grodecki został aresztowany. Zwolniony po 5 miesiącach powrócił do pracy nauczycielskiej i społecznej. Wraz ze Stanisławem Kalinowskim zorganizował wtedy Polski Związek Nauczycielski i przystąpił do współpracy w redakcji "Nowych Torów", które były organem Związku. Pełnił również obowiązki członka zarządu Związku.

W 1909 r. niezależnie od pracy w szkołach handlowych został dyrektorem Gimnazjum im. M. Kreczmar, utrzymywane przez Towarzystwo Kultury Polskiej. Na stanowisku tym pozostawał do 1917 r.

W 1917 r. powołany został na jednego z pierwszych wizytatorów szkół średnich najpierw w Departamencie Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego przy Tymczasowej Radzie Stanu a następnie w Ministerstwie WROPO. Współpracował tam z K. Morawskim, K. Wójcickim, B. Nawrocyńskim. W r. 1922 przeniół się do organizowanego wówczas Kuratorium Okręgu Szkolnego Warszawskiego na takie samo stanowisko.

W 1930 r. przeszedł na emeryturę pracując nadal w Kuratorium do 1933 r., ale już jako urzędnik kontraktowy. Przez dwa ostatnie lata pełnił funkcje naczelnika Wydziału Szkół

Srednich. W latach trzydziestych oddawał się również pracy społecznej w samorządzie gminy Piastów. Po wycofaniu się z prac w Kuratorium osiedlił się na stałe w Piastowie i poświęcił się głównie pracy literackiej. Napisał w tym okresie wielotomową powieść autobiograficzną pt. "Rozłogi życia" oraz szereg utworów literackich wierszem i prozą.

Zmarł 16 marca 1963 r. w Piastowie. Odznaczony był Krzyżem Oficerskim Odrodzenia Polski, Krzyżem Niepodległości oraz Odznaką za Walkę o Szkołę Polską.

Katarzyna ze Stempkowskich Grodecka żona Józefa urodzona 18 maja 1873 r. w Ługańsku /gub. Jekaterynosławska/ należała do grona działaczek społecznych na polu oświaty pozaszkolnej. Z wykształcenia była pianistką - ukończyła Wyższy Kurs Szkoły Muzycznej w Kijowie. W okresie studiów brała czynny udział w pracy społecznej, współdziałając ze Studenckim Kołem Oświatowym. Związek małżeński z Józefem Grodeckim zawarła w 1895 r. Po osiedleniu się rodziny Grodeckich w Warszawie, brała udział w walce o szkołę polską w latach 1904-1905. Należała wtedy do tzw. "Koła Wychowawców", organizowała kolonie letnie dla dzieci objętych akcją strajkową. Powstałe wtedy "Koło Letniskowe - Samopomoc" zalegalizowane zostało następnie jako III Oddział Towarzystwa Kultury Polskiej i działało do 1912 r.

W latach 1915-1919 była nauczycielką języka polskiego na wieczorowych Kursach dla Dorosłych. Po utworzeniu Centralnego Biura Kursów dla Dorosłych w 1919 r. Katarzyna Grodecka weszła do grona wykładowców na Kursach Instruktorskich organizowanych dla kandydatów do nauczania dorosłych. Przedmio-

tem jej wykładów była metodyka nauczania języka polskiego. Tego samego przedmiotu nauczała na Studium Pracy Społeczno-Oświatowej przy Wolnej Wszechnicy Polskiej w latach 1925-1927. W tym też czasie założyła Towarzystwo Kursów dla Dorosłych w Piastowie. Brała też udział w pracach Polskiego Białego Krzyża jako instruktor. Od 1928 r. prowadziła przez dwa lata Wydział Oświaty przy Związku Pracy Obywatelskiej Kobiet.

W toku swych prac w zakresie oświaty pozaszkolnej przygotowała i ogłosiła drukiem szereg publikacji, głównie podręczników i pomocy dydaktycznych dla nauczania dorosłych.

Od 1930 r. Katarzyna Grodecka współpracowała z samorządem gminy Piastów jako członek Rady Gminnej, następnie Powiatowej oraz jako organizator Gminnej Biblioteki. W ostatnim okresie życia wróciła do dawnego zawodu - nauczania muzyki, udzielając dzieciom lekcji gry na fortepianie. Zmarła 20 stycznia 1966 r. w Piastowie. Odznaczona była: Krzyżem Niepodległości, Złotym Krzyżem Zasługi, Odznaką Honorową za Walkę o Szkołę Polską, Srebrnym Wawrzynem Akademickim Polskiej Akademii Literatury.

Małżeństwo Józefa i Katarzyny Grodeckich miało sześciorgo dzieci - 3 synów /Jerzy, Adam, Maciej/ i 3 córki /Hanna, Ewa i Jagoda/.

Życiorysy opracowano na podstawie materiałów autobiograficznych zawartych w j.120 i j.171 spuścizny oraz danych zaczerpniętych z wydawnictwa "Nasza walka o szkołę polską 1901-1917" red. B. Nawroczyński, Warszawa 1934 t.I, II.

Materiały Józefa i Katarzyny Grodeckich zakupione zostały przez Archiwum Polskiej Akademii Nauk w czerwcu 1966 r. oraz w listopadzie 1967 r. Materiały były częściowo uporząd-

owane, a szczególnie ta ich część, która obejmowała utwory literackie. Każdy ten utwór ujęty był w oddzielną, opisaną obwolutę. Materiały te nie wymagały większego wkładu pracy przy ich porządkowaniu. Również pewna część korespondencji, a mianowicie listy dyrekcji i nauczycieli szkół średnich do J.Grodeckiego jako wizytatora były posegregowane według szkół, ujęte w paczki zaopatrzone odpowiednim opisem. Pozostała część spuścizny, głównie materiały z okresu działalności J.Grodeckiego w pierwszych organach administracji szkolnej, wymagała bardziej szczegółowej segregacji, połączonej często z klasyfikacją.

Do prac porządkowych nad materiałami spuścizny przystąpiono w II połowie 1968 r. i zakończono je we wrześniu 1969 r. Prace te prowadzone były początkowo przez mgr Marię Wrzosek, a od listopada 1968 r. przy współudziale mgr Józefa Mizikowskiego.

W wyniku przeprowadzonych prac, całość materiałów spuścizny usystematyzowana została w następujących grupach tematycznych:

- I. Materiały działalności zawodowej, społeczno-politycznej i redakcyjnej
- II. Materiały twórczości publicystycznej i literackiej
- III. Materiały biograficzne
- IV. Korespondencja
- V. Materiały rodzinne i obce.

W poszczególnych grupach zastosowano układ rzeczowy chronologiczny, jedynie korespondencja ułożona została alfabetycznie. Podczas segregacji wyłączono z zespołu pewną ilość

akt nie przedstawiających wartości historycznej. Za zgodą członków rodziny twórców spuścizny, akta te zostały wybrakowane. /List córki, Ewy Grodeckiej z dn. 19 VI 1969 r./. Materiały wybrakowane obejmowały głównie korespondencję rodzinną, fotografie, notesy i luźne karty z zapiskami wydatków domowych.

Na czoło zespołu wysuwa się grupa I materiałów dotyczących działalności zawodowej J.Grodeckiego w szkołach oraz w Ministerstwie WRIO i w Kuratorium Okręgu Szkolnego Warszawskiego, działalności społeczno-politycznej i działalności redakcyjnej.

Z akt dwóch szkół warszawskich, w których J.Grodecki wykładał w pierwszym okresie swej pracy zawodowej na wzmiankę zasługują akta Szkół Handlowych Zgromadzenia Kupców m. Warszawy /j.1/. Obejmują one: projekt statutu siedmioklasowej szkoły handlowej, protokół z posiedzenia rady pedagogicznej, programy nauczania przyrody, sprawozdanie ze stanu biblioteki oraz listy dłużejletniego dyrektora szkoły Jerzego Cwietskowskiego-Rosjanina, wybitnego pedagoga, któremu obcy był kurs carskiej polityki antypolskiej.

Najbardziej wartościową częścią tej grupy akt są jednak materiały z okresu działalności J.Grodeckiego w Departamencie WRIO TRS, a następnie w Ministerstwie WRIO oraz w Kuratorium. Akta te uzupełniają zachowane źródła do historii szkolnictwa polskiego i jego organizacji w okresie odradzania się niepodległego państwa polskiego. Zawierają one: projekty przepisów o szkołach średnich ogólnokształcących z 1917 r. /j.3/, projekt ustawy o szkołach średnich państwowych /j.12/,

projekty przepisów dla szkół średnich niepaństwowych /j.13/, dokumenty i ich odpisy dotyczące przekazania przez władze okupacyjne zarządu nad szkolnictwem polskim Komisji Przejściowej TRS w 1917 r. /j.4/. Grupa akt ujęta w j.6-10 obrazuje pracę pierwszych polskich wizytatorów szkolnych w latach 1917-1930. Sprawozdania z wizytacji J.Grodeckiego a także innych wizytatorów zawierają wiele szczegółowych danych o średnich szkołach ogólnokształcących z okręgu szkolnego warszawskiego, lubelskiego, kieleckiego, łódzkiego. Dane te dotyczą historii i organizacji szkoły, obsady stanowisk kierowniczych i etatowych, metod nauczania i wychowywania, lokali szkolnych i ich wyposażenia, sposobu prowadzenia bibliotek szkolnych, kancelarii i rachunkowości. Materiały są uzupełniane szkolnymi sprawozdaniami statystycznymi /j.23-31/ zawierającymi m.in. wykazy szkół średnich już od r. 1916, wykazy szkół i kursów zawodowych, wykazy nauczycieli i etatów w szkołach średnich. Sprawozdania zaopatrzone są w komentarze.

Nie mniej cennym źródłem jest obszerna korespondencja /j.32-39/ dyrektorów i nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących w Chełmie, Hrubieszowie, Krasnymstawie, Lublinie, Lubartowie, Łęcznej, Pabianicach, Puławach, Tomaszowie Lubelskim, Zamościu, kierowana do J.Grodeckiego jako wizytatora. Najwięcej listów pochodzi z pierwszego okresu kształtowania się polskiego szkolnictwa średniego tj. z lat 1918-1922.

Na uwagę zasługują także artykuły i opracowania /j.61-63/ z zakresu organizacji szkolnictwa i administracji szkolnej w latach 1917-1932, jak również te części 10-cio tomowej

powieści autobiograficznej, które autor poświęcił wspomnieniom swej pracy w pierwszych polskich organach administracji szkolnej /j.107, 111/.

Działalność Grodeckiego na terenie Polskiego Związku Nauczycielskiego obrazują materiały jednostek 44-45. Najciekawsze z nich, być może unikalne, są akta z lat 1905-1906, tj. z pierwszego okresu istnienia Związku, działającego już jawnie, ale jeszcze nielegalnie. Niemniej okres ten uważany jest za najbardziej bohaterski w dziejach Związku. Legalizacja nastąpiła w styczniu 1907 r. W spuściźnie znajdują się protokoły z pierwszych zebrań organizacyjnych /XII 1905-1906/, rękopis "Ustawy Polskiego Związku Nauczycielskiego", rękopis odczytu J.Grodeckiego pt. "Karność szkolna" wygłoszonego na zebraniu Związku w dniu 12 marca 1907 r., regulamin szkół elementarnych zorganizowanych przez Związek przy Warszawskich Zakładach Gazowych.

W grupie akt dotyczących działalności Grodeckiego jako redaktora "Kuriera Codziennego" znajdują się materiały, które stanowić mogą przyczynek źródłowy do dziejów rewolucji 1905 r. Są to rękopisy artykułów i utworów oraz listy nadesłane do redakcji "Kuriera Codziennego" a pisane na kanwie rozgrywających się wówczas wypadków rewolucyjnych. Korespondencja kierowana do redakcji Kuriera /j.48, 49/ zawiera listy wybitnych ludzi tego okresu jak: Eliza Orzeszkowej, Stefana Żeromskiego /wraz z rękopisem artykułu "O loterii książkowej"/ Jana Lorentowicza, Artura Śliwińskiego, Gustawa Daniłowskiego, Władysława Orkana, Mariana Kukiela. Ponadto w spuściźnie znajduje się jeden z nielicznych zachowanych roczni-

ków "Kuriera Codziennego" z 1905 r. Zaznaczyć trzeba, że zawiera on kilka numerów pisma, które wyszły bez cenzury.

Bogato reprezentowana jest w zespole twórczość literacka i publicystyczna Grodeckiego. Autor tworzył w dwóch okresach swego życia, w pierwszym tzn. "młodzieńczym" /1887-1899/ i w drugim, ostatnim, który rozpoczął się z chwilą przejścia na emeryturę, a trwał do ostatnich lat jego długiego życia. W pierwszym okresie powstały nowele, utwory dramatyczne i poezje. W okresie drugim autor, mając wielką łatwość pisanía, stworzył kilkanaście dużych utworów dramatycznych, niektóre z nich połączył w pewne serie, dając im nazwy: "Legenda XX wieku", "Legenda Polski", "Opowieści urojone", "Rzecz o Juliuszu Słowackim". Utwory te nie były nigdzie drukowane. Zachowała się korespondencja w sprawie ich wydania. Są w niej m.in. listy W. Hahna /j.104/.

W grupie materiałów biograficznych znajdujemy obszerną dziesięciotomową powieść autobiograficzną pt. "Rozłogi życia", którą autor napisał w ostatnim okresie swego życia /j.105 - 110/, a także pamiętnik w formie dziennika z lat 1941 - 1945, w którym przedstawił życie swoje i swej rodziny na tle wypadków politycznych w okresie drugiej wojny światowej.

Materiały zawarte w j.114 - 119 to głównie korespondencja będąca źródłem do pisanía w późnym już wieku powieści autobiograficznej.

W grupie IV obejmującej korespondencję znajdujemy listy uczonych i działaczy społecznych należących do grona kolegów Grodeckiego z okresu studiów w Kijowie i pracy społeczno-oświatowej. Są to listy: Wincentego Boguckiego, Sta-

niśława Kalinowskiego i jego żony Marii, Wandy Drège, Jana Michalskiego, Antoniego Mikulskiego i jego żony Marii, Jana Mioduszewskiego, Antoniego Sujkowskiego, Artura Śliwińskiego i innych.

W dziale materiałów rodzinnych i obcych umieszczone obszerną partię akt żony Józefa Grodeckiego, Katarzyny. Akta te obejmują materiały działalności społeczno-oświatowej, twórczości literackiej, materiały biograficzne i korespondencję.

W grupie pierwszej tych materiałów znajduje odbicie ożywiona działalność Katarzyny Grodeckiej w takich organizacjach jak: Towarzystwo Kultury Polskiej, Liga Kobiet Polskich Pogotowia Wojennego, Towarzystwo Kursów Deksztaliczących pow. warszawskiego, Związek Pracy Obywatelskiej Kobiet, Samorząd gminy Piastów.

Korespondencja Katarzyny wiąże się ściśle z korespondencją Józefa Grodeckiego, najczęściej bowiem te same osoby pisywały listy zarówno do niej, jak i do jej męża. Zawiera m.in. listy Stanisława i Marii Kalinowskich i ich córki Zofii, Jana Mioduszewskiego, Zofii Moraczewskiej, Nelli Samotyhowej, Zofii Jędrychowskiej, Artura i Leokadii Śliwińskich i ich córek Anny i Ewy.

Zespół zamykają jednostki obejmujące niewielką partię akt po Adamie Grodeckim /1908 - 1933/ synie Józefa i Katarzyny z okresu jego studiów nad uprawą roślin oleistych i handlem zagranicznym Polski; artykuł Ewy Grodeckiej pt. "Kurier Codzienny przed 60 laty"; zbiór dokumentów rodowych rodziny Grodeckich z XVIII i XIX wieku. Ostatnią jednostkę zespołu

stanowi szczerą akt po Zofii Moraczewskiej, z którą Katarzyna Grodecka współpracowała w organizacjach społecznych.

Po uporządkowaniu zespół liczy 193 jednostki i obejmuje około 3 mb akt. Jednostki zbiorcze zaopatrzone zostały sneksami uzupełniającymi zbyt ogólne tytuły. W Archiwum PAN zespół opatrzony został sygnaturą III - 154.

Przegląd zawartości inwentarza

	Pozycja inwentarza	
I. Materiały działalności zawodowej, społeczno-politycznej i redakcyjnej	1 - 59	
A. Działalność zawodowa	1 - 43	
1. Szkoły	1 - 2	
2. Min. WRiOP i Kuratorium Okręgu Szkolnego Warszawskiego	3 - 43	
B. Działalność społeczno-polityczna	44 - 47	
C. Działalność redakcyjna	48 - 59	
II. Materiały twórczości publicznej i literackiej	60 - 104	
A. Twórczość publicystyczna	60 - 63	
B. Twórczość literacka	64 - 104	
III. Materiały biograficzne	106 - 126	

IV. Korespondencja wychodząca		
1. przychodząca		127 - 153
A. Wychodząca	127	
B. Przychodząca	128 - 153	
V. Materiały rodzinne i obce		154 - 193
A. Materiały Katarzyny Grodeckiej	154 - 180	
1. Działalność społeczno-oświatowa i twórczość literacka	154 - 170	
2. Materiały biograficzne	171 - 172	
3. Korespondencja	173 - 180	
B. Materiały Adama Grodeckiego	181 - 190	
C. Materiały rodziny Grodeckich	191 - 192	
D. Materiały Zofii Moraczewskiej	193	

MATERIAŁY DZIAŁALNOŚCI ZAWODOWEJ,
POLECZNO-POLITYCZNEJ I REDAKCYJNEJ

D z i a ł a l n o ś ć z a w o d o w a

1. Szkoły

1. Szkoły Handlowe Zgromadzenia Kupców m. Warszawy

Projekt statutu, programy, listy dyr. Jerzego Cwiś-
kowskiego, umowy o pracę J. Grodeckiego, jubileusz w
1948 r.

1902 - 1917, 1948, rkp., masz., l., k.73

2. VIII klasowa Szkoła Filologiczna M. Kreczmara w Warszawie

Listy, sprawy finansowe, wspomnienie o Janie Krecz-
marze

1909 - 1919, rkp., masz., l., k.46

2. Departament i Ministerstwo WRiOP oraz Kuratorium

Okręgu Szkolnego Warszawskiego

3. Materiały dotyczące szkolnictwa w okresie działalności
J.G. w Departamencie WRiOP. M.in. sprawa przejęcia szkol-
nictwa przez władze polskie w 1917 r., projekt przepisów
tymczasowych o szkołach średnich

1917 - 1918, rkp., masz., l., k.139

4. Dokumenty i odpisy dokumentów dotyczących przekazania
przez władze okupacyjne zarządu nad szkolnictwem polskim
Komisji Przejściowej /Departament WRiOP/ Tymczasowej Rady
Stanu

1917, rkp., masz., l., k.42

5. Organizacja Sekcji Szkół Średnich Departamentu WRiOP oraz
wnioski w sprawach organizacyjnych

1917 - 1918, rkp., masz., l., k.19

6. Zjazdy i konferencje dyrektorów gimnazjów państwowych oraz
wizytatorów

1917 - 1920, 1929 - 1931 i b.d., rkp., masz., l., k.60

7. Sprawozdania J.G. z wizytacji szkół

1917 - 1930, rkp., masz., l., k.420

8. Sprawozdania innych wizytatorów szkolnych

1919 - 1932, rkp., masz., l., k.99

9. Projekty regulaminu działalności wizytatorów szkół śred-
nich

1918 - 1919, rkp., masz., l., k.21

10. Przydziały okręgów wirytacyjnych

1919 - 1934, rkp., masz., l., k.140

11. Projekty regulaminów wewnętrznych szkół średnich, państwo-
wych

1919 - 1920 i b.d., rkp., masz., l., k.162

12. Projekty ustawy o szkołach średnich, państwowych

1921, rkp., masz., l., k.176

13. Przepisy dla szkół średnich niepaństwowych - projekty
1919 - 1930, rkp., masz., l., k.89
14. Pobory nauczycielskie, etaty, sprawy zatrudnień i zwolnień nauczycieli
1919 - 1932, rkp., masz., l., k.34
15. Egzaminy dojrzałości, regulaminy, sprawozdania, tematy
1916 - 1933, rkp., masz., druk., l., k.62
16. Sprawy organizacji młodzieżowych m.in. harcerstwa
1918, 1933 i b.d., rkp., masz., l., k.35
17. Kształcenie i dokształcanie nauczycieli - programy kursów dokształcających
1918 - 1933, masz., l., k.123
18. Materiały z okresu działalności J.G. w Ministerstwie WRiOP i w Kuratorium O.S. Warszawskiego - memoriały, wnioski, projekty przepisów w sprawach szkolnictwa, oświaty, metod nauczania, młodzieży szkolnej, budownictwa szkół itp.
1918 - 1933, rkp., masz., l., k.221
19. Okólniki Min. WRiOP oraz Kuratorium O.S. Warszawskiego
1917 - 1932, druk., powiel., masz., l., k.126
20. Komunikaty Wydziału Statystyczno-Prasowego Min. WRiOP nr 10-22
1918, masz., powiel., l., k.36
21. Regulaminy czynności Wydziału Szkół Średnich Kuratorium O.S. Warszawskiego oraz protokoły z konferencji w sprawach planu pracy
1929 - 1932, masz., powiel., l., k.91

22. Budżet szkolnictwa średniego za okres od 1 VII do 31 XII 1919 oraz schemat budżetu wydatków z kredytów budżetowych i funduszu specjalnego taksy administracyjnej za okres 1931/32 - 1932/33
1919, 1931 - 1933, masz., l., k.231
23. Formularze sprawozdań statystycznych szkolnych
1916, 1919 - 1931, masz., druk., l., k.47
24. Instrukcje w sprawie wypełniania ankiet statystycznych dotyczących szkolnictwa średniego i wnioski
1917 - 1921, 1931 i b.d., rkp., masz., l., k.19
25. Sprawozdania statystyczne ze stanu szkolnictwa średniego w Okręgu Szkolnym Warszawskim oraz wykaz stałych nauczycieli
1925 - 1926 i b.d., rkp., masz., l., k.3
26. Ruch służbowy w r. 1927/28 oraz zestawienie etatów nauczycielskich dla gimnazjów państwowych w Okręgu Szkolnym Warszawskim
1926 - 1928, rkp., sz., k.71
27. Wykazy nauczycieli szkół średnich
1918 - 1920, 1931 i b.d., rkp., masz., sz. i l., k.18
28. Wykazy państwowych i prywatnych zakładów kształcenia nauczycieli i ochroniarów
1924/25, 1931/32 i b.d., masz., l., k.6
29. Wykazy szkół i kursów zawodowych oraz spis szkół dokształcających
1931, masz., l., k.35

30. Wykazy szkół średnich

1916 - 1926, 1930 - 1933, rkp., masz., sz. i l.,
k.215

31. Zestawienia statystyczne szkół średnich, głównie w Okręgu
Szkolnym Warszawskim

1918 - 1925, 1931 - 1938 i b.d., rkp. masz., sz. i
l., k.218

32. Korespondencja przychodząca

Listy dyrekcji /dyr. Wiktor Ambroziewicz/ i nauczy-
cieli z Gimnazjum Państw. im. S. Czarnieckiego w Cheł-
mie

1918 - 1924, 1950 - 1960, rkp., masz., l.79, k.128

33. J.w.

Listy dyrekcji /dyr. Leon Markuszewski i Maria z
Przybyłowskich Markuszewska/ i nauczycieli z Gim-
nazjum Państw. im. S. Staszica i gimnazjum żeńskie-
go w Hrubieszowie

1919 - 1925, rkp., masz., l.30, k.53

34. J.w.

Listy dyrekcji /dyr. Jan Wowozak i Mieczysław Kr-
kiewicz/ i nauczycieli z Gimnazjum Państwowego im.
króla Władysława Jagiełły w Krasnymstawie

1918 - 1924, 1927, rkp., masz., l.80, k.133

35. J.w.

Listy dyrekcji i nauczycieli z gimnazjów w Lubli-
nie, Lubartowie i Łęcznej, zob. aneks 1

1918 - 1923, rkp., masz., l.163, k.221

36. Korespondencja przychodząca

Listy dyrekcji i nauczycieli z gimnazjów w Pabia-
nicach, zob. aneks 2

1919 - 1937, 1949 - 1963, rkp., masz., l.106, k.149

37. J.w.

Listy dyrekcji i nauczycieli z gimnazjów w Puła-
wach, zob. aneks 3

1918 - 1927, 1930, rkp., masz., l.172, k.278

38. J.w.

Listy dyrekcji /dyr. Ludwik Kobierzycki/ i nauczy-
cieli z Gimnazjum Państw. im. Bartosza Głowackiego
w Tomaszowie Lubelskim

1918 - 1927, 1929, 1936, rkp., masz., l.210, k.349

39. J.w.

Listy dyrekcji /dyr. Kazimierz Lewicki/ i nauczy-
cieli z Gimnazjum Państw. im. Jana Zamoyskiego w
Zamościu

1918 - 1927, rkp., masz., l.82, k.159

40. J.w.

Listy z okresu działalności J.G. w resorcie oświa-
ty; A - J, zob. aneks 4

1907 - 1937, rkp., masz., l., k.149

41. J.w.

Listy z okresu działalności J.G. w resorcie oświa-
ty; K - P, zob. aneks 5

42. J.w.

Listy z okresu działalności J.G. w resorcie oświa-

ty; R - Ż, zob. aneks 6

1907 - 1933, rkp., masz., l., k.176

43. Fotografie związane z działalnością J.G. w szkolnictwie
B.d., l., sztuk 82

B. D z i a ł a l n o ś ć
s p o ł e c z n o - p o l i t y c z n a

44. Polski Związek Nauczycielski

Statut, protokoły, korespondencja

1906 - 1916, rkp., masz., l., k.67

45. J.w.

Księga kasowa i rachunki

1907 - 1909, 1913, rkp., sz. i l., k.50

46. Materiały związane z działalnością J.G. w organizacjach
społecznych i politycznych

Statuty, korespondencja, zob. aneks 7

1905 - 1938, rkp., masz., l., k.135

47. Stowarzyszenie Uczestników Walki o Szkołę Polską

Materiały organizacyjne oraz materiały Komitetu
Obchodu 25-lecia Walki o Szkołę Polską i Funduszu
Szkolnictwa Polskiego Zagranicą

1930 - 1936, masz., druk., l., k.109

C. D z i a ł a l n o ś ć r e d a k c y j n a

48. Redakcja "Kurierza Codziennego"

Korespondencja przychodząca, zob. aneks 8

1905, rkp., sz. opr., l.213

49. J.w.

Korespondencja przychodząca A - Z, zob. aneks 9

1905, rkp., masz., l.78, k.178

50. J.w.

Artykuły i utwory J.G. drukowane w "Kurierze Co-
dziennym"

1905, rkp., masz., l., k.294

51. J.w.

Artykuły i utwory nadesłane; układ wg autorów: A - R,
zob. aneks 10

1905, rkp., masz., l., k.261

52. J.w.

Artykuły i utwory nadesłane; układ wg autorów: S - Ż,
zob. aneks 11

1905, rkp., masz., l., k.111

53. J.w.

Artykuły i utwory nadesłane do redakcji; anonimowe,
autorzy nieustaleni

1905, rkp., masz., l., k.271

54. "Kurier Codzienny"; numery 50 - 232
1905, druk, sz., opr., k.541
55. J.w.
numery 237 - 268
1905, druk, sz., opr., k.94
56. J.w.
numery 116, 158, 1/269/ - 15/283/
1905, druk, l., k.64
57. Administracja "Kurier Codzienny"
Umowy kupna, orzeczenia i wezwania sądowe
1905 - 1907, rkp., l., k.32
58. J.w.
Sprawy finansowe
1905 - 1906, rkp., l., k.69
59. Na nowych torach wychowania, szkolnictwa i oświaty
Teksta redakcyjna pierwszego numeru czasopisma opracowana przez J.G.
1929/30, rkp., l., k.145

II. MATERIAŁY TWÓRCZOŚCI PUBLICYSTYCZNEJ I LITERACKIEJ

A. Twórczość publicystyczna

60. Artykuły publicystyczne
1918 - 1934, rkp., l., k.51

61. Stan szkolnictwa średniego ogólnokształcącego w Okręgu Szkolnym Warszawskim w latach szkolnych 1930/31 i 1931/32 oraz realizacja postulatów przedstawionych na konferencji dyrektorów w 1931 r.
Referat wygłoszony na konferencji dyrektorów w 1932 r. w Warszawie
1932, korekta druk., masz., l., k.121
62. Szkolnictwo średnie ogólnokształcące w Odrodzonej Polsce
Opracowanie
1934, rkp., l., k.832
63. Artykuły z zakresu historii szkolnictwa i administracji szkolnej
B.d. /ok. 1935/, rkp., masz., l., k.519

B. Twórczość literacka

64. Nowele, szkice i fragmenty powieści, wiersze
1887 - 1899, rkp., l., k.374
65. Demos. Dramat
2 egz. utworu
1897 - 1899, rkp., l., k.385+383+2
66. J.w.
Fragmenty utworu
1897 - 1899, rkp., l., k.169+116
67. Poezje młodzieńcze
2 tomy
1888 - 1892, rkp., sz., k.86+82

68. Szkice utworów
3 tomy
1893 - 1901, rkp., sz., k.84+53+72
69. Utwory dramatyczne z okresu młodzieńczego: Kształt Demosa, Księżniczka Alina, Janusz Wirski, Janus Polo
1898 - 1901, rkp., l., k.34+94+41+68+92
70. W dniach odrodzenia - trzynastcie opowiadań szkolnych
2 egzemplarze
1935, masz., l., k.220+212
71. Pan Zasmażka, Bezdroże, Dzięgiele
3 sztuki
1937 - 1938, masz., l., k.185+69+68
72. Narodne Divadlo, Pro publico bono, Ostatni
Komédie polityczne
1937 - 1938, masz., l., k.231
73. Fatum, Iberallia, Mizoikia, Europa
Tryptyk dramatyczny
1939, masz., l., k.172
74. Roma, Dwie Polski, Illo tempore
Fantazje sceniczne
1940, masz., l., k.194
75. Legenda XX w., t.I: Ananke
Dramat
1936, masz., l., k.218
76. Legenda XX w., t.II: Książę
Dramat
1940, masz., l., k.175+63

77. Legenda XX w., t.IV: Horrendowie
Dramat
1941, masz., l., k.227
78. Legenda XX w., t.V: Cras erit
Dramat
1941 - 1942, masz., l., k.67+53
79. Notatki krytyczno-literackie z czasów II wojny światowej
1940 - 1941, masz., l., k.72+95
80. Taka sobie utopia. Listy
1944, masz., l., k.34+36
81. Taka sobie rzecz drobna, Animus flat, ubi vult
Dramat oraz notatki dot. twórczości J.G.
1941 - 1945, masz., l., k.62+211
82. Tragedia hiszpańska, Ukraina
Dramaty
1946 - 1947, masz., l., k.85+85+98
83. Nil alienum
Dramaty i komedia rodzinna
1938 - 1949, masz., l., k.205
84. Bracia Wiosiołkiny, Ballada kresowa
Sztuka i poemat
1950, masz., l., k.74+60+83+78
85. Weronka
Sielanka współczesna - 2 egz.
1950, masz., l., k.65+96+65
86. Tłumaczenia: Al.Puszkina: Borys Godunow i Rycerz Skapiec,
M.Lermontow: Demon
1950, masz., l., k.116+87+57+15

87. Wielka rzecz

Obrazy historyczne

1938 - 1951, masz., l., k.205+151+166

88. Sophos

Poemat dramatyczny - 3 egz.

1951, masz., l., k.73+3+73+5+73

89. Rzecz o Juliuszu Słowackim

Poemat dramatyczny. Utwór i przypisy

1949 i b.d., masz., l., k.100+184+31

90. J.w.

Skrót utworu, fragmenty, korespondencja dot. wydania

1945, 1948 - 1951, rkp., masz., l., k.117+101+15+125+35

91. Legenda Polski t.I: Ananke

Trylogia dramatyczna

1936 - 1951, masz., l., k.270+119+81

92. Legenda Polski t.II: Marszałek. Rzecz o J. Piłsudskim

Trylogia dramatyczna

1947, masz., l., k.4+348+89

93. Legenda Polski t.III: Książę

Trylogia dramatyczna

1951, masz., l., k.3+242+3+83+76

94. Legenda Polski t.IV: Alina

Trylogia dramatyczna

1943 - 1950, masz., l., k.493+50

95. Legenda Polski t.V: Triduum polskie

Trylogia dramatyczna - 2 egz.

1950, masz., l., k.5+252+7+240

96. Legenda Polski t.VI: Wiktor Adrian

Trylogia dramatyczna

1945 - 1946, masz., l., k.6+292+71

97. Księga sonetów

2 tomy

1890 - 1952, masz., l., k.207+70

98. Legenda o prababce - księżniczce

Dramat rodzinny

1952, masz., l., k.3+114

99. Opowieści urojone

Opowiadania. Tom I i II

1953, masz., l., k.5+136+108+64+35+3+164

100. Millennia Polskie; Egon i Iyzma, albo świat się zmienia;
Repatrianci

3 sztuki

1955, masz., l., k.61+9+56+55+60

101. Liryki

Okres młodzieńczy 1886 - 1892, Okres ostatni 1933-1956

1886 - 1956, masz., l., k.3+182

102. Rejzenia polityczne

Szkice literackie

1957, masz., l., k.4+163+36

103. Ewa Mathews, Günter Götz, Honoriusz Eistowski, Rozbitkowie

Dramaty

1955, masz., l., k.3+40+2+47+61+49

104. Korespondencja w sprawie wydania utworów J.G., własne plany wydawnicze

1947 - 1960, rkp., masz., l., k.78

III. MATERIAŁY BIOGRAFICZNE

105. Rozłogi życia t.I: Ukraina Maty, t.II: Ku własnej drodze

Powieść autobiograficzna

1934, 1941 - 1942, masz., l., k.5+255+182

106. J.w. t.III: Alma Mater, t.IV: Intermezzo

Powieść autobiograficzna

B.d. masz., l., k.2+208, 202

107. J.w. t.V: W magistraturze, t.VI: W dniach odrodzenia

Powieść autobiograficzna

1957 i b.d., masz., l., k.3+235+2+169

108. J.w. t.VII: Nil alienum, Pinacoteca, t.VIII: W Batorowie

Powieść autobiograficzna

1925 - 1938, masz., l., k.5+122+3+79+2+215

109. J.w. t.IX: W Bogdańcu, t.X: Aspera, Miscelanea

Powieść autobiograficzna

1939 - 1957, masz., l., k.6+160+70+4+8

110. Pierwopis Rozłogów życia, zamieszczony w jednym tomie, rozszerzony następnie na dwa pierwsze tomy utworu

Powieść autobiograficzna

B.d., masz., l., k.26+3+248

111. Wspomnienia z okresu pracy w Departamencie WR10P TRS

1916 - 1917 i b.d., rkp., l., k.204

112. Dziennik

1941 - 1945, rkp., masz., l., k.127+163+4+195

113. Dziennik - Bankrut życiowy

1944 - 1954, rkp., masz., l., k.156+26+3+57

114. Materiały do powieści autobiograficznej i do dziennika

Listy, rachunki

1958 - 1930, rkp., l., k.170+84+228+98

115. J.w.

J.w.

1858 - 1930, rkp., l., k.636

116. J.w.

J.w.

1858 - 1930, rkp., l., k.189+7 poszytów

117. J.w.

J.w.

1858 - 1930, rkp., l., k.578

118. J.w.

J.w.

1958 - 1930, rkp., l., k.970

119. J.w.

J.w.

1858 - 1930, rkp., l., k.665

120. Życiorysy własne, testament
1953 - 1963, rkp., masz., l., k.66
121. Świadcstwa, dyplomy, odznaczenia, legitymacje
1886 - 1961, rkp., masz., l., k.67
122. Powołania, nominacje, sprawy emerytalne
1916 - 1958, rkp., masz., l., k.50
123. Sprawy majątkowe
1906 - 1946, rkp., masz., l., k.62
124. Notatki szkolne i bibliograficzne z zakresu filozofii i zoologii
1899 i b.d., rkp., l. i sz., k.385
125. Referaty młodzieńcze. Program kształcenia studentów Uniwersytetu Kijowskiego
1888 - 1893, rkp., l., k.371+1
126. Fotografie
B.d., l., sztuk 286

IV. KORESPONDENCJA WYCHODZĄCA I PRZYCHODZĄCA

A. Korespondencja wychodząca

127. Kopie listów
1937, 1947 - 1959, l., k.7

B. Korespondencja przychodząca

128. Bogucki Wincenty
1893, 1927, 1929, rkp., druk., l.2, k.12
129. Drège Wanda
1916, 1936 - 1940, rkp., l.7, k.10
130. Grodecki Jerzy
1918 - 1920, rkp., l.57, k.98
131. Jaśkiewicz Helena
1945 - 1948 i b.d., l.6, k.7
132. Kalinowska Maria
1894, 1941 i b.d., rkp., l.22, k.38
133. Kalinowski Stanisław
1890 - 1916, 1946 i b.d., l.21, k.43
134. Lewkowicz
1895 - 1896, rkp., l.3, k.4
135. Męczkowska Teodora
1934 - 1954 i b.d., rkp., l.12, k.15
136. Michalski Jan
1933, 1947, 1950, rkp., l.7, k.13
137. Mikulska Maria
1900 - 1949 i b.d., rkp., l.80, k.112
138. Mikulski Antoni
1903 - 1921, rkp., l.16, k.19

139. Miller Stefan
1948, rkp., l.2, k.3
140. Miłkiewicz K.
1957 - 1963, rkp., l.6, k.6
141. Mioduszewscy Teofila i Antoni
1889 - 1904 i b.d., l.9, k.19
142. Mioduszewski Jan
1891 - 1945, rkp., masz., l.64, k.89
143. Nowacki Kostek
1893 - 1894, 1925, rkp., l.6, k.19
144. Służewski Ksawery
1907 - 1910, rkp., l.4, k.7
145. Spiechowicz Boruta Mieczysław
1960, rkp., l.1, k.2
146. Stanicki Stanisław
1944, 1946, rkp., l.4, k.7
147. Sujkowski Antoni
1894 - 1907 i b.d., rkp., l.24, k.44
148. Sztainbokówna Emilia
1926 - 1962 i b.d., rkp., l.39, k.48
149. Ślaski J.
1926, rkp., l.1, k.1
150. Śliwiński Artur
1949, 1952, rkp., l.2, k.2
151. Świerkowski Ksawery
1950, masz., l.1, k.1

152. Zabiński Jan
1958, masz., l.2, k.4
153. Zaproszenia
1914 - 1960 i b.d., druk., rkp., l., k.244

V. MATERIAŁY RODZINNE I OBCE

A. Materiały Katarzyny Grodeckiej

1. Materiały działalności społeczno-oświatowej
i twórczości literackiej
154. Towarzystwo Kultury Polskiej
Odesza, sprawozdanie III oddziału, listy
1904 - 1910, druk, masz., rkp., l., k.17
155. Liga Kobiet Polskich Pogotowia Wojennego - Sekcja Pomo-
cy dla Rodzin Legionistów
Wspomnienia z sierpnia 1915 r., sprawozdanie z ko-
lonii letniej dla dzieci legionistów, listy
1915 - 1918, rkp., l., k.28 + 1 fot.
156. Kursy dla Dorosłych m.st.Warszawy
Odezwy, programy
1920 - 1925, druk., l., k.14
157. Towarzystwo Kursów Doskzałcających pow. warszawskiego
Statut, sprawozdania, programy kursów, konferencji

- oświatowych, listy obecności, sprawy finansowe,
korespondencja
1926 - 1934, rkp., masz., druk., l., k.106+1 fot.
158. Wydział Powiatowy Sejmiku Warszawskiego
Program prac, zaproszenia
1929 - 1934, masz., powiel., l., k.16+1 fot.
159. Dozór Szkolny gm. Piastów w woj. warszawskim
Nominacja na członka dozoru, korespondencja
1931 - 1933, masz., l., k.9
160. Związek Pracy Obywatelskiej Kobiet
Sprawozdanie, protokół, pisma, odezwy
1931 - 1934, masz., druk., l., sz., k.43+3 fot.
161. Polski Czerwony Krzyż - Oddział w Zdołbunowie
Sprawozdanie, protokół, wspomnienie o Jądrze
Przyborowskiej
1937 - 1938, rkp., masz., l., k.5
162. Urząd gminy Piastów pow. warszawskiego
Zaproszenia na posiedzenia Rady Gminnej, statut,
odezwy, sprawozdania Biblioteki Gminnej, książka
inwentarzowa
1930 - 1946, masz., druk., l., k.52+92
163. Materiały z zakresu metodyki nauczania muzyki - dzienniki i zapiski zawierające programy, oceny i opinie o postępach uczniów w nauce gry na fortepianie
1950 - 1962, rkp., l. i sz., k.309

164. Materiały z zakresu metodyki nauczania muzyki, programy nauczania dzieci gry na fortepianie, współpraca w tym zakresie z Polskim Radio
1951 - 1962, rkp., l., k.204
165. Organizacja nauczania muzyki w Piastowie - projekt typu kółek muzycznych, korespondencja
1960 - 1962, masz., rkp., l., k.9
166. Elementarz kartkowy dla dorosłych
Praca oraz korespondencja związana z II wydaniem elementarza
1919 - 1922, rkp., l., k.90
167. Boje o niepodległość
Praca niedrukowana oraz listy do wydawnictwa
1922, rkp., l., k.421
168. Do słońca
Czytanka dla dorosłych i młodzieży na kursach do-
kształcających. Wyd. w 1923 r.
1922 - 1923, rkp., l., k.405
169. Nowe kartki
Elementarz dla dorosłych, kartkowy, powielony, nie
wydany drukiem
1925, powiel., rkp., l., k.79
170. Józef Piłsudski
Artykuł w związku z wyborami do sejmu
1930, rkp., l., k.38

2. Materiały biograficzne

171. Życiorys, metryka urodzenia, odznaczenia, dokumenty przynależności do związków i organizacji społecznych, rachunki
1915 - 1966, rkp., masz., l., k.74
172. Notatki z wykładów słuchanych na Wolnej Wszechnicy Polskiej oraz inne
1925 - 1926, rkp., l., sz., k.250

3. Korespondencja

173. Korespondencja wychodząca
1935, 1965 - 1966, rkp., masz., l.4, k.5
174. Korespondencja przychodząca
Benni Tytus, Cichocka Zofia, Domanusowa Adela, Drège Wanda, Dziadak-Rozłucki Stanisław, Jędrychowska Zofia
1915 - 1963, rkp., l.29, k.43
175. J.w.
Kalinowska Maria i Kalinowski Stanisław
1912 - 1949, rkp., l.20, k.29
176. J.w.
Kalinowska Zofia
1943 - 1963, rkp., l.153, k.213
177. J.w.
Komornicka Janina, Maliniak Julian, Mikulska Ma-

ria, Mioduszewski Jan
1906 - 1947, 1963, rkp., l.32, k.43

178. Korespondencja przychodząca

Moraczewska Zofia
1934 - 1958, rkp., l.77, k.104

179. J.w.

Rajgrodzki Norbert, Ronisz Eugenia, Samotyhowa Ne-
la, Sieradzki Makary, Wardejn-Zagórska Wanda
1919, 1936 - 1965, rkp., l.46, k.66

180. J.w.

Śliwińska Anna, Śliwińska Ewa, Śliwińska Leokadia,
Śliwiński Artur
1905 - 1959, rkp., l.59, k.72

B. Materiały Adama Grodeckiego

181. Przemysł olejów roślinnych w Polsce
Plan pracy oraz rozdz. II i III
B.d. rkp., masz., l., k.64
182. Rybołówstwo i prawo rybactwa na ziemiach polskich i w
Polsce Niepodległej
Referat i notatki
1933 i b.d., l., k.35
183. Prace seminaryjne i notatki z wykładów o uprawie roślin
oleistych i przemyśle olejarskim
1933, rkp., l., k.52

184. Materiały warsztatowe; wypisy z literatury dotyczącej roślin oleistych i ich wykorzystywania oraz z zakresu socjologii i ekonomii
B.d., rkp., l., k.59
185. Materiały warsztatowe; wykazy statystyczne dotyczące upraw roślin oleistych i obrotów handlowych w Polsce i w świecie
1930 i b.d., rkp., l., k.126
186. Materiały warsztatowe; notatki z zakresu historii bogactw naturalnych i życia gospodarczego krajów Afryki i Brazylii
B.d., rkp., l., k.69
187. Materiały warsztatowe; wykazy statystyczne handlu zagranicznego Polski i w m.Gdańsku w 1933 r., handlu Pol-
ski z poszczególnymi krajami z uwzględnieniem portów:
Gdyni i Gdańska
1933, rkp., masz., l., k.11
188. Materiały dotyczące działalności A.G. w harcerstwie
oraz w Akademickim Oddziale Związku Strzeleckiego
Protokoły zebrania Zarządu, zawiadomienia
1928 - 1934, rkp., powiel., l., k.5
189. Materiały dotyczące działalności A.G. w Lidze Morskiej
i Kolonialnej
Organizacyjne, finansowe, zaproszenia, sprawozda-
nia, komunikaty, program obchodów Święta Morza,
referaty
1932 - 1933, rkp., masz., powiel., l., k.101

190. Materiały biograficzne

Metryka urodzenia, życiorys, sprawa przyjęcia na
U.W., wspomnienia maturzystów z 1927 r. Państw.
Gimnazjum im.Stefana Batorego w Warszawie, legi-
tymacje
1919 - 1933, rkp., masz., l., k.20+21 sztuk

C. Materiały rodziny Grodeckich

191. Ewa Grodecka, "Kurier Codzienny" przed 60 laty
Artykuł
1965, masz., l., k.15
192. Dokumenty rodowe, metryki, dowody szlachectwa, listy
Oryginały i odpisy
1754 - 1895, rkp., l., k.197

D. Materiały Zofii Moraczewskiej

193. Życiorys, protokół z zebrania kobiet-działaczek organi-
zacji społecznych /ok. 1948 r./, szkic utworu Z.Mora-
czewskiej: Moje myśli o Adamie Mickiewiczu, fotografie
z pogrzebu Zofii Moraczewskiej
B.d. i z 1958 r., rkp., masz., l. i sz., k.24+7
fot.

A N E K S Y

Aneks 1

J. 35. korespondencja przychodząca

Listy dyrekcji i nauczycieli:

- 1/ gimnazjum państwowego im. S.Staszica w Lublinie -
dyr. Wiktor Strzembosz i Kazimierz Tułodziecki
- 2/ gimnazjum państwowego im. Zamoyskiego w Lublinie -
dyr. Kazimierz Gostyński
- 3/ gimnazjum Unii Lubelskiej w Lublinie - dyr. Wanda
Millerówna i Róża Maraczewska
- 4/ St.Uziembło w sprawie założenia Instytutu Fizyko-
chemicznego w Lublinie
- 5/ gimnazjum żeńskiego H.Czarnieckiej w Lublinie -
dyr. Edward Supronowicz
- 6/ gimnazjum żeńskiego Sobolewskiej w Lublinie - dyr.
Marceli Opitz
- 7/ Szkoły Lubelskiej - 8 klasowej męskiej w Lublinie -
dyr. Józef Arlitewicz
- 8/ szkoły Zgromadzenia Kupców w Lublinie - dyr. Ludwik
Kowalczewski
- 9/ szkoły handlowej żeńskiej Wł.Kunickiego w Lublinie
- dyr. Władysław Kunicki
- 10/ gimnazjum S.S.Urszulanek w Lublinie - dyr. Salezia
Bajerowicz

- 11/ gimnazjum żeńskiego w Lublinie - dyr. Wacława Ar-
ciszcowa
- 12/ gimnazjum koedukacyjnego w Lubartowie - dyr. Jan
Kurtz
- 13/ gimnazjum koedukacyjnego w Łęcznej - dyr. Stani-
sław Piotrowski

Aneks 2

J. 36. Korespondencja przychodząca

Listy dyrekcji i nauczycieli:

- 1/ gimnazjum państwowego im.Królowej Jadwigi w Pabia-
nicach - dyr. Józefa Jędrychowska
- 2/ gimnazjum państwowego im. J.Śniadeckiego w Pabia-
nicach - dyr. Stefan Piątkowski
- 3/ progimnazjum męskiego w Pabianicach - dyr. ks.Ryl-
ski

Aneks 3

J. 37. J.w.

Listy dyrekcji i nauczycieli:

- 1/ gimnazjum państwowego im. A.Czartoryskiego w Puła-
wach - dyr. Stanisław Eustachiewicz
- 2/ gimnazjum żeńskiego J.Hollakowej w Puławach - dyr.
Jadwiga Hollakowa

Aneks 4

J.40. Korespondencja przychodząca

Listy z okresu działalności Józefa Grodeckiego w resorcie oświaty A - J

A. Henryk	1 l.	Chapczyński Tadeusz	4 l.
A. /n.n./	1 l.	Chmielewski Konrad	1 l.
Andrzejkowiczówna		Chodaszewiczowa Maria	1 l.
Michalina	1 l.	Chodor Kazimierz	3 l.
Arlitewicz Ziemowit	2 l.	Chodynicki Henryk	1 l.
Aspis Władysława	1 l.	Cholewiński Józef	1 l.
Baczyńska Helena	1 l.	Chrostowski-Ostoja	
Bartoszevska z Szum-		Michał	1 l.
skich A.	1 l.	Chrzanowski Władysław	2 l.
Bekierówna Sabina	1 l.	Cichoński J.	1 l.
Benni W. Tytus	1 l.	Czartkowski Adam	1 l.
Biernawski Witold		Czerwiński Sławomir	1 l.
Korczak	1 l.	Davison Wacław	1 l.
Bogatka Eleonora	1 l.	Dąbrowski Jan	1 l.
Bogucki Adolf	1 l.	Dąbrowska Maria	1 l.
Borenstein Iser	3 l.	Dominikiewicz Mie-	
Bruner Ludwik	1 l.	czysław	4 l.
Brzeziński Antoni	1 l.	Doroziński Jan	1 l.
Brzozowski Seweryn	1 l.	Downarowicz Maria	1 l.
Budzynowska Maria	1 l.	Drzewiecki Włodzi-	
Butrymowicz Leon	1 l.	mierz	1 l.
Buynowska Jadwiga	1 l.	Dudkiewiczówna Wanda	1 l.

Dyżowska Janina	3 l.	Grabowski Jan	1 l.
Ettinger Witold	1 l.	Grużewska Maria	11.1.
Eychhorn Franciszek	1 l.	Iwanicka-Lombard Ida	5 l.
P. /n.n./	2 l.	Izdebski Stanisław	2 l.
Finkelkraut Henryk	1 l.	Jakubowski Bolesław	9 l.
Proté Zofia	5 l.	Janikowski Longin	1 l.
G. /n.n./	3 l.	Jankowski Stanisław	1 l.
Galewski Michał	1 l.	Janszyn	1 l.
Ginalski Władysław	1 l.	Januszewska Jadwiga	2 l.
Gnoińska Hipolita	1 l.	Jarucki Eugeniusz	1 l.
Godecki Antoni	1 l.	Jasiński Michał	1 l.
Górecki Ignacy	14 l.	Jellinek Franciszek	2 l.
Górski Wojciech	2 l.	Jungman Feliks	1 l.
Grabowska Romana	2 l.	Juszczakowski Kazimierz	1 l.

Aneks 5

J.41. Korespondencja przychodząca

Listy z okresu działalności Józefa Grodeckiego w resorcie oświaty K - P

K. /n.n./ Wacław	2 l.	Kiljański Wacław	1 l.
K. /n.n./	1 l.	Kińczyk Michał	1 l.
Kaca Kazimierz	1 l.	Klebanowski Sylwester	1 l.
Karczewski Janusz	2 l.	Knorrry Mieczysław	1 l.
Karpińska Maria	1 l.	Kolenkoff Zenaida	1 l.
Karpowicz S.	1 l.	Konopacki I.	1 l.
Kiliński Władysław	1 l.	Kopalińska Józefa	1 l.

Kopczyński Stanisław	1 l.	Miklaszewska Helena	1 l.
Korciepiński Kazimierz	2 l.	Mikułowski Tadeusz	2 l.
Kowalski Roman	1 l.	Mikłowska-Samotyhowa	
Kozarawska Elżbieta	1 l.	Nela	1 l.
Kranowski W.	1 l.	Mikoszewski Stefan	2 l.
Krasuska Stanisława	1 l.	Mikos Władysław	2 l.
Krechowicz Piotr	1 l.	Mirlas Dawid	1 l.
Kreczmar Michał	1 l.	Mitkiewicz Karol	1 l.
Kucharski Z.	1 l.	Molański Aleksander	1 l.
Kujawski Kazimierz	1 l.	Musiał Władysław	1 l.
Kuśkowski Sergiusz	1 l.	N. /n.n./	1 l.
Kurtz Jan	1 l.	Nawroczyński Bogdan	2 l.
Lebenhaftowa S.	1 l.	Norkiewicz Jan	1 l.
Lech Emanuel Kornel	1 l.	Nowak Witold	1 l.
Leśniewski Apolinary	1 l.	Okuszek Antoni	2 l.
Lipke Z.	1 l.	Olszowski Mieczysław	1 l.
Lipman Abram	3 l.	Opatrny Wit Jarosław	2 l.
Legonowski Stefan	1 l.	Orpiszewska K.	1 l.
Lazowski Tadeusz	1 l.	Oszczakiewicz Sta-	
Lopuszański Jan	2 l.	nislav	1 l.
Lopuszański Tadeusz	1 l.	Padawski Bronisław	1 l.
M. /n.n./	3 l.	Paderewski Józef	1 l.
Magistrat m. Krasnego-		Padziak Władysław	1 l.
stawu	1 l.	Paschalska-Górska	
Malinowski Stanisław	1 l.	Wanda	1 l.
Matysiak Andrzej	1 l.	Paulus Jan	1 l.
Mejro Czesław	1 l.	Peter Michał	2 l.
Michalski Stanisław	1 l.	Pękosiński Kazimierz	1 l.

Piekarski Zdzisław	2 l.	Podymowski Stanisław	1 l.
Pieniążek Stefan	1 l.	Popławska Antonina	1 l.
Pieradzki Kazimierz	1 l.	Ptaszek Antoni	1 l.
Pionnier Leon	1 l.	Przanowski Władysław	2 l.
Pródowski Wacław	1 l.	Przywarowicz Stanisław	1 l.

Aneks 6

j. 42. Korespondencja przychodząca

Listy z okresu działalności Józefa Grodeckiego w resorcie oświaty R - Z

Radomski Michał	1 l.	Sibiga Stefan	1 l.
Radwan Kazimierz	1 l.	Siciński Wacław	1 l.
Ratajski W.	1 l.	Simonówna Anna	1 l.
Riemer Jan	3 l.	Sopoćko Eugeniusz	1 l.
Rogowski Wacław	1 l.	Sosnowski Paweł	2 l.
Rosenbaum Eljasz	1 l.	Sowiński Stanisław	1 l.
Rudnicki Stanisław	1 l.	Spolitakowa Anna	1 l.
Rudzki Zdzisław	3 l.	Stefanowicz Koko-	
Rutkowski Stanisław	1 l.	pastkowa St.	1 l.
Rymowicz Antoni,	1 l.	Szarzyński D.	1 l.
S. /n.n./	4 l.	Sznuk Andrzej	1 l.
Schepper Rudolf	1 l.	Szollówna J.	1 l.
Sekretariat Komitetu		Szteinkówna Emilia	3 l.
Jubileuszu A.		Szyćówna Aniela	1 l.
Świętochowskiego	1 l.	Szymańska Zofia	1 l.
Sianożęcki Jan	1 l.	Szyszkowski St.	1 l.

Szyszyłowiczowa Wanda	1 l.	Wasilewski Stefan	4 l.
Szwacki Kwiryn	1 l.	Wasung Władysław	1 l.
Szwajcer Abraham	1 l.	Wendrowski Julian	1 l.
Śliwiński Ferdynand	1 l.	Werber Ernest	1 l.
Śliwówna Helena	1 l.	Węckowski Stanisław	1 l.
Śniechowska W.	1 l.	Wilczyński Stanisław	1 l.
Świacka Blanka	1 l.	Wilusz Adam	1 l.
Świętopełk-Zawadzki		Władyczyna Lucja	1 l.
Władysław	2 l.	Włodarski Wacław	1 l.
Świdziński Stanisław	2 l.	Woyde Bronisław	3 l.
Świętosławski Wł.	1 l.	Wrzosek Stanisław	1 l.
Taubenszlag Rudolf	1 l.	Zagórowski Zygmunt	3 l.
Tomowa Paulina	1 l.	Zagórska Julia	1 l.
Trąbski Czesław	1 l.	Zakrzewska	1 l.
Trzebuchowska J.	3 l.	Zawadzki Grzegorz	3 l.
Twarowska Janina	1 l.	Zdzienicka Janina	1 l.
Tworkowska Mieczysław		Zydlar Jan	4 l.
stawa	1 l.	Żuk Henryk	1 l.
Tymińska Janina	2 l.	Żukowska Anna	1 l.
W. /n.n./	1 l.	Żypowska Eugenia	1 l.
Warchański Kazimierz	2 l.	Żywożyński Wacław	1 l.
Warchoń Edward	1 l.	na dawcy nierozpoznani	24 l.

Aneks 7

j. 46. Materiały związane z działalnością Józefa Grodeckiego

w organizacjach społecznych i politycznych

1/ Towarzystwo Pedagogiczne

2/ Kasa im. J. Mianowskiego

- 3/ Towarzystwo Popierania Przemysłu i Handlu
- 4/ Towarzystwo Kultury Polskiej
- 5/ Partia Niezawisłości Narodowej
- 6/ Rada Narodowa
- 7/ Towarzystwo Popierania Rozwoju Polskiego Gimnazjum im. T. Kościuszki w Odessie
- 8/ Zrzeszenie Urzędników Państwowych
- 9/ Kooperatywa Urzędników Ministerstwa WR10P
- 10/ Spółdzielnia Mieszkaniowa Członków Towarzystwa Nauczycieli Szkół Wyższych i Średnich w Warszawie
- 11/ Zrzeszenie b. członków Korporacji i Filarecji w Kijowie
- 12/ Towarzystwo Popierania i Budowy Publicznych Szkół Powszechnych
- 13/ Towarzystwo Popierania Piastowa
- 14/ Związek Zawodowy Nauczycieli Szkół Średnich i Wyższych

Aneks 8

j. 48. Redakcja "Kurieru Codziennego" - korespondencja przycho-
dząca - poszyt

Nazwisko i imię	Liczba		Nr kolejny listu w poszycie
	listów	kart	
Abramowski Edward	1	1	18
Arct Michał	1	1	175

Nazwisko i imię	Liczba		Nr kolejny listu w pozycie
	listów	kart	
Bagalej D.	1	2	124
Banasikowski Józef	1	2	68
Belmont Leo	1	1	24
" "	1	1	142
" "	1	1	200
Bełza Stanisław	1	1	56
" "	1	1	137
Biretto E.	1	1	49
Bohuszewiczowa J/adwiga/	1	1	47
Bojanowska J/ózeffa/	1	1	63
"	1	1	88
"	1	1	90
"	1	2	102
Bornsztein Maurycy	1	1	13
Brñ Michalina	1	1	205
Caspari E.	1	1	178
Chrzanowski Władysław	1	1	193
" "	1	1	195
Chwalewik Edward	1	1	28
Danecki Daniel Władysław	1	1	125
" " "	1	1	190
Daniłowski Gustaw	1	1	2
" "	1	1	35
" "	1	1	75
" "	1	1	199

Nazwisko i imię	Liczba		Nr kolejny listu w pozycie
	listów	kart	
Daszyńska-Golińska Zofia	1	1	8
Dąbrowska M/aria/	1	1	198
Drogoszewski Aureli	1	1	17
" "	1	2	30
" "	1	1	98
Ehrenberg Kazimierz	1	1	151
F. /N.N./	1	4	207
Fabierkiewicz Zbigniew	1	1	108
Forelle Benedykt	1	1	40
Gliwie Hipolit	1	1	77
" "	1	1	85
Goldsohel Seweryn	1	1	67
" "	1	1	137
Grabowski A/dam/	1	1	19
Gruszczyński	1 tele-gram	1	184
Gumplowicz Władysław /por. Krakowski Władysław/	1	1	21
Handelsman Marcelli	1	1	26
Hoeflich Aleksander	1	1	12
" "	1	1	29
Hiszpański Stanisław	1	1	70
Hoffman Władysław	1	1	83
Hom /?/	1	3	71
Huzarski Wacław	1	1	206

Nazwisko i imię	Liczba		Nr kolejny listu w poszycie
	listów	kart	
Jakubowski Jan	1	1	34
Jakubowski Władysław	1	1	139
Jakulewiczowa B.	1	1	72
Janowski M.	1	1	149
Jarkowski Władysław	1	1	106
Kałużna Helena	1	1	198
Kamiński Bolesław	1	1	173
Kempner Stanisław	1	1	99
" Aleksander	1	1	197
Kermański Kazimierz	1	2	118
Kijeński Stanisław	1	1	109
" "	1	1	112
Klaskowski Stefan	1	1	156
Knappe Wilhelm	1	1	78
Kożakowski Wiktor	1	1	66
Kon Ludwik	1	1	86
Kopytowski L.	1	1	92
"	1 tele-gram	1	144
"	1	1	155
"	1	1	161
Koraszewski Marian/	1	1	51
Kościełski /Lucjan, Alfons/	1	2	146
Krakowski Władysław /por. Gumplewicz Władysław/	1	1	21

Nazwisko i imię	Liczba		Nr kolejny listu w poszycie
	listów	kart	
Krall Zofia	1	1	198
Kraushar Aleksander	1	1	176
Krauz Kazimierz	1	1	4
" "	1	1	31
Krouland Maksymilian	1	1	94
" "	1	1	95
Kuczalska-Reinschmit P/aulina/	1	1	11
" "	1	1	64
" "	1	1	97
" "	1	1	100
Kulczycki Wacław	1	1	174
Krukowski Aleksander	1	1	153
Larysz D.	1	1	213
Lejman Józef	1	1	150
Leski Józef	1	1	43
Libicki Stanisław	1	1	115
" "	1	1	157
Lindenfeld Władysław	1	1	53
" "	1	1	61
Lorentowicz Jan	1	1	14
" "	1	2	120
Löhe W.	1	1	154
Laganowska M/elania/	1	1	194
Laganowski Stefan	1	1	93

Nazwisko i imię	Liczba		Nr kolejny listu w poszycie
	listów	kart	
Mahrburg Adam	1	1	10
Mayzner Izidor	1	1	123
Męczkowska Teodora	1	1	25
Męczkowski Wacław	1	1	126
/Mianowski W./	1	1	33
Mioduszcowski Jan	1	1	27
" "	1	1	133
" "	1	1	134
" "	1	1	135
Modzelewski Jan	1	2	196
Moroz R.	1	1	163
Morzycka Faustyna	1	1	1
Morzkowska Antonina/	1	1	38
Moskal J.	1	1	143
Niemiryczowa J.	1	1	136
Niewiadomski Eligiusz	1	1	129
Niewolind B.	1	1	96
Olecki Jerzy	1	1	138
Olszewska Maria	1	1	42
" "	1	2	44
Orzeszkowa Eliza	1	1	30
" "	1	3	37
Orzeszko Witold	1	1	82
Parczyński A.	1	2	170
Paszkowska O.	1	1	52

Nazwisko i imię	Liczba		Nr kolejny listu w poszycie
	listów	kart	
Piątkowska Ignacja	1	1	46
Pietkiewicz Antoni	1	1	62
Pietkiewicz Zygmunt	1	1	16
" "	1	2	166
Pientkowski Artur	1	1	117
Pilasiewicz J.	1	1	171
Piotrowska M.	1	2	158
Piwowar Adam	1	2	105
Pogorzelski Tadeusz	1	2	189
Polikier Mirosław	1	1	87
Pollack Kazimierz	1	1	20
Posner-Garfeinowa Malwina	1	1	32
Posner Stanisław	1	1	41
Prager Jakub	1	1	110
" "	1	1	111
Pudłowski Tadeusz	1	1	116
" "	1	1	165
Radek Karol	1	1	73
Radziejowski Leon/	1	1	179
Rodzewicz J.	1	2	128
Roube Napoleon	1	1	74
Rosenblum Wilhelm	1	1	162
Rowiński Władysław/	1	2	159
Rostalend Edward	1	1	80
Rundsztein Szymon	1	1	3

Nazwisko i imię	Liczba		Nr kolejny listu w poszycie
	listów	kart	
Rundstein Szymon	1	1	54
Skalski St/anisław/	1	1	15
" "	1	1	69
Sokołowski Józef	1	2	208
Staniszewski Stanisław	1	1	114
Sterling Kazimierz	1	1	147
Szczawińska-Dawid Jadwiga	1	1	31
Sznokowa Maria	1	1	101
Szymański A/dam/ L/ech/	1	1	60
Śliwiński Artur	1	1	177
" "	1	1	182
" "	1	1	211
" "	1	1	212
Themerson H.	1	1	55
Themerson Mieczysław	1	2	58
" "	1	1	203
Turzyma Maria	1	1	9
Ulanowski Tadeusz	1	1	39
Warchałowski Edward	1	2	202
Wasilewski Leon	1	1	22
Warszawski Henryk	1	1	79
Wernic Leon	1	1	23
Wichstorski S.	1	1	65
Widerszal Maurycy	1	1	113
" "	1	1	132

Nazwisko i imię	Liczba		Nr kolejny listu w poszycie
	listów	kart	
Witrowski Władysław	1	2	169
Wolff Józef	1	2	122
Woszczyński Zbigniew	1	1	164
" "	1	1	168
Woyde Wacław	1	2	45
" "	1	2	76
Wróblewski K.	1	1	171
Wutlinger Edward	1	1	104
Zanecka G.	1	1	198
Zarachowicz Józef	1	1	209
Zarębińska	1	1	167
Zienkiewicz W.	1	1	198
Żeromski Stefan	1	1	5
" "	1	1	6
" "	1	3	7 artykuły
Życki Kazimierz	1	1	148
listy zbiorowe	3	3	48, 185, 186
anonimy	9	11	84, 89, 91, 103, 107, 119, 172, 204, 210
listy nierozpoznane	5	5	127, 140, 141, 145, 160
druki	3	3	180, 191, 192

Aneks 9

J.49. Redakcja "Kurier Codzienny"

Korespondencja przychodząca A - Z

Altberg Golde	2 l.	Klukowski Jul.	1 l.
Antoniewicz Z.	1 l.	Kłobukowski K.	1 l.
Auerbach S/tefan/	2 l.	Kobryner I.	1 l.
Bazylewski	1 l.	Kukiel Marian	1 l.
Biernacki Roman	1 l.	Kuźniewska Maria	1 l.
Broszkowski St.	1 l.	Laczysław Aleksander	1 l.
1 artykuł		Lenowski Antoni	1 l.
Buczkiewicz Antoni	1 l.	Ludkiewicz Feliks	1 l.
Byk Józef	1 l.	Łętowski Hugo Al.	1 l.
Chmielińska A.	2 l.	1 artykuł	
1 artykuł		Milkowski Jan	1 l.
Civis Jan	1 l.	Mondschein J/ózef/	1 l.
Feldblum M.	1 l.	Niemędowski St.	1 l.
Franiasz Tomasz	1 l.	Nowakowski Wacław	1 l.
Giegużyński H.	1 l.	Orkan Władysław	1 l.
Golczewska Maria	1 l.	Ostrowieckie Stowa-	
Goldman	1 te-	rzyszenie Spo-	
1 telegram		żywcze	1 l.
Gruszczyński Stanisław	1 l.	1 sprawa	
Honowski Feliks	1 l.	wozda-	
Jacques Feliks	1 l.	nie z	
Jankowski A/dolf/	1 l.	wiecu	
Jaroszyński	1 l.	Paschalski Wacław	1 l.
Jurecki A.	1 l.	Piątkowska Ignacja	3 l.
		Pietkiewicz Zygmunt	2 l.
		Pol Tadeusz	1 l.

Polikier B.	1 l.	Wieczyński Jan	1 l.
Rodzewicz J.	1 l.	Wierzbicki Stanisław	1 l.
Siwik Bronisław	1 l.	Wieżewski Jan	1 l.
Skudlarski	1 l.	Zdzieblecki Stanisław	1 l.
Streusand Bernard	1 l.	Zółtyński D.	1 l.
Warehałowski Józef	1 l.	Anonimy	16 l.
Wende i S-ka	1 l.	nierozpoznani	4 l.

Aneks 10

J.51. Redakcja "Kurier Codzienny" - artykuły i utwory nadesłane A - R

Ajet: Na korzyść /szkie/

Adamski: Pokój powszechny Jauries i Bółow

Asin M.: Stary dzwon /przekład z rosyjskiego/

Barszczewski W.: Zawód

Boruta: Naprzód Europeńczycy

Br. B.: Za co, tłum. z rosyjskiego

Cendnerszewewa R.: Koedukacja w praktyce

/Czekalski Eustachy/: Rzecz o Adolfie Neuwert Nowa-
czyńskim

Czerniaków A.: Kwestia żydowska

Duthing ... Ed.: Kronika społeczna

Ekra: Sit venia verbo /głos w sprawie służących/

ELPE: Na tle obrazów wojennych Niemirycza Danczenki

Grabiański Zygmunt: Związki zawodowe handlowców

Gumiński J/an/ M/ichał/: Ogród Saski

- Hamsun Knut: Głos życia, tłum. Mar.Szp.
 Hanicka Ewa: Na porządku dziennym /w sprawie służących/
 Harancourt Edmund: Macocha tłum. B.Holtzman
 Herbaczewski Bol.: Co potrzebniejsze: koleje czy szkoły
 Herbaczewski B.: Światła ! Więcej światła !
 Ignotus: Religia w szkole
 Jabłoński Jan: W imię sprawiedliwości /głos Litwina/
 Jankowski A./dolf/: Korespondencja z Moskwy
 Jankowski A.: Księża i organiści
 Jarkowski Władysław: Interes komercyjny i pożytek społeczny
 Justman S.: Praktyka społeczna
 K.Wł.: Dziś u nas
 K... A. /lekarz/: List i ustawa T-wa Przyjaciół Wstrze-
 mięźliwości
 Koliskówna M.: Precz z partyjnością
 Korycki Władysław/: Listy z Krakowa
 Krakowska Eugenia: Kilka słów w sprawie odczytów dla
 ludu
 Krauz Kazimierz: O chaosie
 Kukiel Marian: O demokratyzację szkoły, listy do re-
 dakeji
 Lubowidzki: Nadmiar praw
 Mioduszewski/ Jan: Listy z Odessy
 Morawska Zuzanna/: St. Staszic w 150 rocznicę jego u-
 rodzin
 Móraski A.: Kartki iberyjskie
 Niedzielski Kazimierz/: Szablon i letnicy
 Nowakowski Wacław: Refleksje

- Piątkowski Artur: Rzeź Ormian
 Piątkowska Ignacja: Zbiorowe wycieczki po kraju
 " " Z kraju i o kraju
 Radek Karol: VII Kongres Syjonistów
 Romek W.: Julka z cyklu Zygzaki
 " " Ten tłumaczył Rozstański Bolesław
 Różański Władysław: Na modlitwę
 Ruciński Edward: Z kraju i o kraju
 Rygiel Henryk: Sprawa uniwersytecka

Aneks 11

- 1.52. Redakcja "Kurier Codziennego" - artykuły i utwory nade-
 słane S - 2
 Sachs Marcell: Obraz /nowela/
 Skonuta Józef: List z Azji
 Sotowski A.: Sąd wojenny Tłum. z rosyjskiego
 Suwalski Antoni: W sprawie koedukacji i wyższego wy-
 kształcenia dla kobiet
 Szaniawski Mieczysław: W sprawie unormowania samouctwa
 Szczepnikowa-Kupernikowa /tłum. Jan Augustynowicz/:
 List niewysłany /list matki Agnes B.
 do syna Sergiusza Bryańskiego/
 Szczepnik-Kupernik /tłum. Wł. Kłyszewski/: Ojciec Na-
 talii
 Świeszewski Ludwik: Od Charkowa do Permi, Myśli Perm-
 skie
 Themerson Mieczysław: Wrażenia z Dalekiego Wschodu
 /1904/

Z opowiadań japońskich - tłum. Miłosierdzie - szkic
Bajkał

/Trawiński Józef/: Jak sen

Warszawski H.: Głos robotnika z Zagłębia oraz list

Widerszał Maurycy: Odezwa ...

Wojciechowski W.: Ogrody zarobkowe, Z życia o stosun-
kach pracy i kapitału

Woszczyński Zbigniew: Rycerz - Słońce /utwór/

Żółtyński D.: O polepszenie bytu nauczycieli ludowych

Życki Kazimierz: W sprawie uniwersytetów ludowych

Stanisław Chankowski

Warszawa

MATERIAŁY STEFANA RYGŁA

Stefan Henryk Rygiel, syn Henryka i Leonii z Borszów urodził się 7 kwietnia 1887 r. w Warszawie. Tutaj ukończył 6 klas rządowej szkoły realnej, następnie uzupełniał wykształcenie w zakresie przedmiotów przewidzianych programem gimnazjum klasycznego. W r. 1907 jako ekstern zdał maturę filologiczną przy gimnazjum rządowym w Teodozji w gub. taurydzkiej na Krymie. Na jesieni 1907 r. rozpoczął studia na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Jagiellońskiego; od jesieni 1908 r. przeniósł się na Uniwersytet Berliński, gdzie studiował filologię polską i słowiańską oraz germanistykę, historię sztuki i filozofię. W r. 1912 uzyskał stopień doktora na podstawie rozprawy "Puteanus und die Polen" napisanej pod kierunkiem Aleksandra Brücknera, opublikowanej w roku 1913 w Berlinie.

Od października 1915 r. St. Rygiel rozpoczął pracę w charakterze asystenta w Bibliotece Uniwersyteckiej w Warszawie. W roku 1920 ożenił się z Wandą Sieramską; w tymże roku wstąpił jako ochotnik do wojska. W latach 1921-1924 wchodził

jako ekspert z ramienia Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie w skład Delegacji Polskiej w Mieszanych Komisjach Reewakuacyjnej i Specjalnej w Moskwie, powołanych na podstawie traktatu w Rydze do rewindykacji polskich dóbr kulturalnych wywiezionych w okresie zaborów do Rosji. W podobnym charakterze wchodził w skład delegacji polskiej do rokowań rewindykacyjnych polsko-niemieckich w r. 1925.

W r. 1924 St. Rygiel mianowany został dyrektorem Uniwersyteckiej Biblioteki Publicznej w Wilnie, a następnie w tymże roku dyrektorem Biblioteki Państwowej im. Wróblewskich w Wilnie. Pierwszą z wymienionych bibliotek kierował do r. 1931, drugą zaś do r. 1932, chociaż już w r. 1929 przeniósł się na stałe do Warszawy, gdzie objął dyrekcję Biblioteki Uniwersyteckiej, którą sprawował do r. 1936. Następnie przeszedł do pracy w Departamencie Nauki i Szkół Wyższych Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Stefan Rygiel rozwijał również żywą działalność w stowarzyszeniach i organizacjach naukowych i fachowych. Był członkiem Rady Związku Bibliotekarzy Polskich, pełniąc okresowo funkcje prezesa koła wileńskiego i warszawskiego, Towarzystwa Bibliofilów Polskich w Wilnie i w Warszawie, Rady Bibliofilskiej, członkiem korespondentem Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Wilnie oraz członkiem Towarzystwa Przyjaciół Biblioteki im. Wróblewskich.

W okresie okupacji pracował w Szkole Graficznej, biorąc jednocześnie udział w pracy konspiracyjnej. Po powstaniu warszawskim wywieziony został do obozu koncentracyjnego w

Oranienburgu-Sachsenhausen, a następnie do Bergen-Belsen, gdzie zginął w lutym 1945 r.

Źródła do życiorysu St. Rygla są skąpe i rozproszone. Własnoręcznie napisany życiorys, doprowadzony tylko do r. 1912, zawarty jest w podaniu o stypendium skierowanym w tymże roku przez twórcę spuścizny do Akademii Umiejętności w Krakowie /Bibl. Narodowa, rkp. 7051, k. 41/. Podstawowe dane dotyczące wykształcenia i zajmowanych przezeń stanowisk znajdują się w jego papierach w Archiwum PAN, w szczególności w wydrukowanym po wojnie przez żonę nekrologu /J. 78/. Krótki biogram St. Rygla zamieściło przed wojną wydawnictwo St. Łoży pt. "Czy wiesz kto to jest?" /Warszawa 1938, s. 642/. Rozproszone wzmianki o stanowiskach zajmowanych przezeń w okresie pracy zawodowej można znaleźć w wydawnictwach dotyczących obu bibliotek wileńskich oraz Uniwersytetu Stefana Batorego i Uniwersytetu Warszawskiego, m.in. w pracy T. Manteuffla: Uniwersytet Warszawski w latach 1915/16 - 1934/35. Kronika. /Warszawa 1936/. Działalność Rygla jako dyrektora bibliotek wileńskich oraz w ruchu bibliofilskim w Wilnie znalazła odbicie w notatce pt. "Pożegnanie Dyr. Rygla w Wilnie" "Przegląd Biblioteczny" R. 4:1930; z. 2 s. 278-279.

Niemala spuścizna rękopiśmienna Stefana Rygla uległa niestety w okresie powojennym znacznemu rozproszению. W roku 1946 wdowa, Wanda Rygłowa, sprzedała Archiwum Głównemu Akt Dawnych w Warszawie część papierów zawierającą materiały do działalności twórcy spuścizny w Delegacji Polskiej w Mieszanych Komisjach Reewakuacyjnej i Specjalnej w Moskwie. Obok korespondencji urzędowej i prywatnej, protokółów posiedzeń

komisji, sprawozdań, tekstów przemówień uczestników, notat i wycinków prasowych, występują tam oryginalne materiały źródłowe oraz odpisy ze źródeł do dziejów Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie w XIX w. oraz jej Gabinetu Rycin. Poza "papierami Stefana Rygla", znajdują się też w AGAD materiały do przygotowywanego przezeń a nie zrealizowanego wydawnictwa korespondencji namiestników Królestwa Polskiego z carem Aleksandrem II.

W 1949 r. drugą partię spuścizny nabyła od wdowy Biblioteka Narodowa. Ta część zawiera obszerną korespondencję St. Rygla z osobami prywatnymi i instytucjami z lat 1903-1943, liczącą łącznie prawie 300 listów oraz niedużą grupę jego papierów osobistych z lat 1898-1941. Również odpisy źródłowe sporządzone przez twórcę spuścizny prawdopodobnie z Archiwum Oświecenia w Warszawie, a dotyczące dziejów Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie w I połowie XIX w., zakupione przez Państwowy Instytut Książki, po jego likwidacji znalazły się w zbiorach Zakładu Rękopisów Biblioteki Narodowej.

Około 1950 r. część papierów St. Rygla zawierająca głównie "Varsaviana", typu kolekcyjnego, trafiła do ówczesnego Archiwum Miejskiego, obecnie Archiwum Państwowego m. Warszawy i Województwa Warszawskiego.

Dalsza niewielka partia obejmująca oryginalne materiały do dziejów Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie w II połowie XIX w. przekazana została przez szwagierkę twórcy spuścizny w darze tejże Bibliotece w r. 1965.

Drobny fragment papierów St. Rygla zatytułowany "Spis dzieł bibliograficznych i encyklopedycznych", trafił do Archi-

wum Polskiej Akademii Nauk wraz ze spuścizną A. Bachulskiego zakupioną w r. 1955. W r. 1962 Archiwum PAN zakupiło w dwóch partiach sporą, bo liczącą 0,5 mb. część materiałów od ob. Jadwigi Guzkowskiej. W dążeniu do posiadania w całości /choćby w formie zastępczej/ tak niefortunnie rozproszonej spuścizny, Archiwum PAN wysunęło propozycję zmkrofilmowania tych jej części, które znalazły się w wymienionych poprzednio zbiorach rękopiśmiennych.

W Archiwum PAN spuścizna St. Rygla otrzymała sygnaturę III-112. Wstępną segregację materiałów przeprowadził M. Flis. W wyniku dalszych prac porządkowych utworzono 107 jednostek podzielonych na 7 grup rzeczowych.

W grupie I prac naukowych, ze względu na charakter twórczości St. Rygla obejmującej głównie niewielkie studia, umieszczono razem zarówno artykuły, jak odczyty oraz referaty. Zastosowano natomiast podział opracowań ze względu na treść. Najistotniejsze spośród nich dotyczą bibliotekarstwa i bibliofilstwa, które te dziedziny stanowiły główny przedmiot zainteresowań oraz działalności życiowej twórcy spuścizny. Opracowania odnoszą się do kierowanych przezeń bibliotek wileńskich - Uniwersyteckiej oraz Państwowej im. Wróblewskich, a także Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie. Obok wskazanych pozycji znajdują się referaty i odczyty dotyczące ogólnych spraw bibliotekarstwa. Parę ujęć poświęconych jest sylwetkom wybitnych bibliotekarzy jak np. Stefan Demby.

Dalsza grupa studiów dotyczy spraw ruchu wydawniczego i poradnictwa dla czytelników, ostatnia zaś tworzy swego rodzaju "silva rerum".

Do wielu opracowań St. Rygla zachowały się cenne niejednokrotnie materiały warsztatowe, wśród których warto wymienić notatki i zestawienia statystyczne do działalności Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie w latach 1915-1920, a także obfite wypisy źródłowe, częściowo z materiałów już dziś nie istniejących, obrazujące działalność Biblioteki w XIX wieku. Część z tych wypisów dokonana została z myślą o zamierzonym przez twórcę spuścizny opracowaniu dziejów B.U.W. w XIX wieku, część została zapewne sporządzona w celu udokumentowania zabiegów rewindykacyjnych podejmowanych przez Delegację Polską w Mieszanych Komisjach Reewakuacyjnej i Specjalnej w Moskwie. Inna grupa - tym razem pełnych odpisów źródłowych sporządzonych specjalnie dla potrzeb Komisji - znajduje się wśród jej materiałów w spuściźnie. Obie grupy połączono w inwentarzu odsyłaczami. Wśród pozostałych materiałów warsztatowych zasługują na uwagę wypisy z prasy wileńskiej z początku XIX wieku, dotyczące Biblioteki Uniwersyteckiej w Wilnie, odpisy archiwalne z archiwum w Irkucku dotyczące powstania zabajkalskiego w r. 1866 oraz materiały do bibliografii prac Zygmunta Mocarskiego zebrane przez St. Rygla. Znajdują się też tutaj liczne notatki i zestawienia bibliograficzne, które dotyczą różnych zagadnień, a stanowią niekiedy odpowiednik pewnych pozycji zawartych w grupie opracowań naukowych.

Interesujące materiały obrazują aktywność twórcy spuścizny w różnych dziedzinach działalności. Wśród papierów urzędowych /m.in. korespondencja i diariusze zajęć/ warto wymienić odpisy korespondencji w sprawie podwyżki uposażeń pra-

cowników Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie w r. 1920 oraz jednostki dotyczące działalności Biblioteki Państwowej im. Wróblewskich w Wilnie.

Papiery związane z działalnością St. Rygla w organizacjach i stowarzyszeniach naukowych i fachowych /statuty, protokoły posiedzeń, korespondencja itp./ dotyczą m.in. Związku Bibliotekarzy Polskich, Towarzystwa Bibliofilów Polskich w Warszawie i Wilnie oraz Rady Bibliofilskiej. Wiążą się one z podobnymi materiałami zawartymi w przechowywanej również w Archiwum Polskiej Akademii Nauk niewielkiej spuściźnie Heleny Drège, bibliotekarki wileńskiej, współpracującej ze Stefanem Rygłem. Jedna jednostka z tej grupy obrazuje działalność wileńskiego bibliografa, zbieracza i muzeologa Ludwika Abramowicza.

Kilka jednostek odnosi się do działalności wydawniczej St. Rygla - składa się na nie głównie korespondencja w sprawie druku jego artykułów w różnych czasopiśmie.

W papierach działalności politycznej na czoło wysuwają się jednostki dotyczące udziału twórcy spuścizny w pracach Delegacji Polskiej w Mieszanych Komisjach Reewakuacyjnej i Specjalnej w Moskwie w zakresie rewindykacji polskich zbiorów archiwalnych i bibliotecznych. Jest to głównie korespondencja zarówno urzędowa, jak i prywatna skierowana do St. Rygla. Znajdują się tu m.in. liczne listy Edwarda Kuntzego i Stefana Starzyńskiego. Zawarte w omawianej spuściźnie materiały Delegacji Polskiej w Mieszanych Komisjach Reewakuacyjnej i Specjalnej w Moskwie wiążą się treścią z dotyczącymi tej samej sprawy aktami Towarzystwa Naukowego Warszawskiego,

Polskiej Akademii Umiejętności, Archiwum PAN, Oddział w Krakowie oraz z jednostką nr 30 materiałów A. Bachulskiego /APAN Warszawa/. Wiąże się też one najczęściej z podobnymi materiałami w papierach St. Rygla w Archiwum Głównym Akt Dawnych. Niewielka jednostka obrazuje udział twórcy spuścizny w podobnej komisji rewindykacyjnej w Niemczech w r. 1925.

Do dziejów II wojny światowej odnoszą się notatki, parę egzemplarzy prasy konspiracyjnej, częściowo z poprawkami i uwagami Rygla oraz interesujące materiały dotyczące polskich organizacji konspiracyjnych z lat 1943-1944.

Mniejszy ciężar gatunkowy mają szczupłe materiały działalności społecznej. Można tu wymienić m.in. druki informacyjno-propagandowe Skarbu Pracy Oświatowo-Kulturalnej oraz Spółdzielni Księgarsko-Wydawniczej "Libraria Nova".

Wśród papierów biograficznych i osobistych St. Rygla znajdują się m.in. jego krótkie wspomnienia o audencji u J. Piłsudskiego w Wilnie.

Stosunkowo spora jest korespondencja twórcy spuścizny w Archiwum PAN, mimo że duża jej część znalazła się w Bibliotece Narodowej. W obu grupach korespondencji występują niejednokrotnie listy tych samych nadawców.

W szczupłych papierach rodzinnych znalazły się m.in. dokumenty i korespondencja żony, Wandy Ryglowej oraz dokumenty przodków jej męża.

Jedna jednostka /nr 84/, zaliczona do grupy materiałów o twórcy spuścizny, zawiera wspomnieniowe wzmianki o St. Ryglu.

Interesujące są w spuściznie tzw. materiały obce. Twórca spuścizny miał zamiłowania kolekcjonerskie, toteż w pa-

pierach jego znalazło się sporo tego typu materiałów jak np. zbiór druków ulotnych i akcydensowych z okresu od w. XVIII do XX, zbiór banknotów różnych państw etc. Warto zwrócić też uwagę na takie jednostki jak umowa i rachunki rodu Przędziekich z XIX w., fragmenty korespondencji redakcji różnych pism /"Tygodnik Ilustrowany", "Słowo Polskie" we Lwowie/, odezwy, rezolucje i gazety z okresu rewolucji lutowej 1917 r. w Rosji, odpowiedzi na ankietę Polskiej Macierzy Szkolnej w sprawie sytuacji bibliotek szkolnych w 1918 r., wspomnienie Jerzego Chyczewskiego o Zygmuncie Mocarskim z 1941 r., polska prasa emigracyjna i prasa niemiecka z okresu II wojny światowej oraz zbiór utworów satyrycznych przeważnie z XIX w.

W obrębie poszczególnych grup rzeczowych inwentarza pozycje ułożono w porządku chronologicznym, na końcu zaś jednostki nie datowane. Niewielkie odstępstwa od tej zasady na rzecz związków tematycznych i formalnych /druki/ poczyniono jedynie w układzie materiałów warsztatowych. W grupach jednostek dotyczących działalności organizacyjno-naukowej, wydawniczej i społecznej na końcu umieszczono pozycje zbiorcze, zawierające pojedyncze pisma ilustrujące kontakty twórcy spuścizny z różnymi instytucjami i stowarzyszeniami. Korespondencję zgrupowano w dwóch jednostkach w układzie alfabetycznym nazwisk korespondentów; na końcu umieszczono listy z podpisami nieczytelnymi oraz czyste bilety wizytowe. Korespondencja występuje również w materiałach działalności twórcy spuścizny; uwidocznił ją w aneksach, a odpowiednie jednostki połączono odesyłkami.

Inwentarz zaopatrzone w 9 aneksów, ukazujących zawartość jednostek zbiorczych, w tym także korespondencji.

Przegląd zawartości inwentarza

	Jednostka	
I. Materiały twórczości naukowej	1 - 41	
A. Artykuły, odczyty, referaty	1 - 25	
1. Opracowania dotyczące bibliotek, bibliotekarstwa i bibliofilstwa	1 - 6	
2. Opracowania dotyczące bibliotekarzy	7 - 10	
3. Opracowania dotyczące wydawnictw i czytelnictwa	11 - 16	
4. Opracowania dotyczące różnych zagadnień	17 - 25	
B. Materiały warsztatowe	26 - 41	
II. Materiały działalności urzędowej, organizacyjno-naukowej, wydawniczej, politycznej i społecznej	42 - 70	
A. Działalność urzędowa	42 - 46	
B. Działalność organizacyjno-naukowa	47 - 56	
C. Działalność wydawnicza	57 - 59	
D. Działalność polityczna	60 - 66	
E. Działalność społeczna	67 - 70	
III. Materiały biograficzne	71 - 78	

IV. Korespondencja	79 - 83
A. Wychodząca	79
B. Wpływająca	80 - 83
V. Materiały o twórcy spuścizny	84
VI. Materiały rodzinne	85 - 87
VII. Materiały obce	88 - 106
Załącznik	107
Aneksy	

I. MATERIAŁY TWÓRCZOŚCI NAUKOWEJ

A. Artykuły, odczyty, referaty

1. Opracowania dotyczące bibliotek, bibliotekarstwa i bibliofilstwa

1. Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie 1915-1920

Tekst, 2 konspekty i luźne fragmenty, Zob. też j.26
Ok. 1921, rkp., l., k.62

2. Podstawy materialne bytu bibliotek powszechnych /część końcowa/

1921, rkp., l., k.15

3. Wileńskie zbiory biblioteczne

Tekst i notatki. Zob. też j.58

1928, rkp., 1 masz., l., k.10

4. 10-lecie Towarzystwa Bibliofilów Polskich w Warszawie

Referat. Zob. też j.52

1931, rkp., l., k.9

5. Biblioteki dawniej a dziś

Artykuł niedokończony

Ok. 1934, rkp. i masz., l., k.6. Na odwrocie k.5 fragment omówienia przez St.R. wydawnictw angielskich

6. Stypendia bibliotekarskie

Referat wygłoszony w Związku Bibliotekarzy Polskich

Ok. 1938, rkp., l., k.33

2. Opracowania dotyczące bibliotekarzy

7. Przemówienie ku czci Tadeusza Wróblewskiego w Kole Wileńskim Związku Bibliotekarzy

Tekst, notatki do przemówienia i wycinki prasowe.

Zob. też j.8

1925, rkp., l., k.11

8. Wspomnienie o Tadeuszu Wróblewskim /1858-1925/

Artykuł oraz pismo redakcji "Bibliotekarza" zawiadniające o zwrocie nie wykorzystanego artykułu. Fragment artykułu: Tadeusz Wróblewski i jego spuścizna.

Fotografia T. Wróblewskiego

1937, masz., l., k.7 + 1 fot.

9. Bene Meritus Stefan Demby

Artykuł i notatka na odwrocie luźnych stron "Biule-

tynu Radiofonicznego" z sierpnia 1935 r.

1937, rkp., l., k.7

10. Stanisław Trembecki bibliotekarzem w Petersburgu

Artykuł niedokończony

B.d., rkp., l., k.3

3. Opracowania dotyczące wydawnictw i czytelnictwa

11. Kronika polskich wydawnictw naukowych. Tydzień 35 i 36

1927, masz. z poprawkami, l., k.5

12. Nowa polska encyklopedia

2 wersje tekstu i wycinek prasowy ze skróconym tekstem. List St.R. zawierający protest przeciwko dokonaniu skrótów

Ok. 1937, rkp., masz i druk, l., k.9

13. Jak czytać

Tekst i fragmenty

Ok. 1937, rkp., l., k.16

14. Co czytać. Poradnik dla czytających

Tekst i notatka. Na odwrociach k.1 i 2 kopie pisma Min. WRIOP do prof. Zygmunta Zaleskiego w Paryżu zawiadamiającego go o przekazaniu mu pieniędzy

1938, rkp., l., k.5

15. Niedokończony artykuł o niemieckim czasopiśmiennictwie naukowym w okresie hitleryzmu

1943, rkp., l., k.4

16. Mrogoniusz jako wydawca swych dzieł/
/Przyzyszek na podstawie dwóch jego autogramów /!/
B.d. masz., l., k.5

4. Opracowania dotyczące różnych zagadnień

17. Flora - Leonarda da Vinci

Artykuł i notatki

1910, rkp., l., k.18

18. Odczyt o powstaniu listopadowym

Brudnopis, czystopis i luźne karty

1916, rkp., l., k.15 + 13

19. Sprawa zwrotu mienia kulturalnego Wileńszczyzny

Odbitka korektorska z poprawkami i odbitka ostateczna artykułu

1924, druk, l., k.24

20. Życzenia noworoczne

Artykuł. Na odwrocie k.2 i 3 zawiadomienie o posiedzeniu Towarzystwa Naukowego Warszawskiego z porządkiem obrad z r. 1935

Ok. 1935, rkp., l., k.7

21. Polsko-rumuńskie stosunki intelektualne ostatniej doby

Ok. 1938, rkp., l., k.5

22. Polska grafika wielkanocna

Ok. 1941, rkp., l., k.11

23. Historia literatury staropolskiej /XVI - XVII w./

B.d. masz. z poprawkami, l., k.30

24. Drobne artykuły i fragmenty artykułów

Na odwrocie karty 5 fragment korespondencji Ministerstwa WROIP z Dziekanem Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie w sprawie rezygnacji z katedry ks. prof. dr Michała Wyszyńskiego

B.d., rkp., i masz., l., k.19

25. Bernard Shaw. Aforyzmy wyrotowe. Tłumaczenie St.R.

1909, rkp., l., k.15

B. Materiały warsztatowe

26. Notatki i zestawienia statystyczne do dziejów i działalności Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie w latach 1915-1920

Na odwrocie k.33, 34, 36 i 37 pisma kilku starostw skierowane do BUW w r. 1920 zawiadamiające o przesłaniu egzemplarza obowiązkowego. Zob. też j.1.

Ok. 1921, 1931, rkp. i masz. powiel., l., k.85

27. Wypisy ze źródeł i opracowań oraz notatki dotyczące dziejów Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie, sporządzone prawdopodobnie dla potrzeb Komisji Reewakuacyjnej i Specjalnej w Moskwie.

Zob. też j.63

B.d., rkp., l., k.410

28. Wypisy z prasy wileńskiej z początków XIX w. dotyczące Biblioteki Uniwersyteckiej w Wilnie

B.d. masz., l., k.4

29. Notatki i zapiski bibliograficzne dotyczące bibliotek i bibliotekarstwa w Polsce i za granicą
B.d., rkp., l., k.139
30. Materiały do bibliografii prac Zygmunta Mocarskiego zebrane przez St.R.
Zob. też j.103
Ok. 1939, rkp., l., k.55
31. Wypisy archiwalne i notatki bibliograficzne do pracy doktorskiej St.R.: Puteanus und die Polen
Zob. też j.82 i 107
Ok. 1911, rkp., l., k.143
32. Zapiski bibliograficzne, notatki i wycinki dotyczące piśsarzy staropolskich
B.d., rkp. i druk, l., k.73
33. Zapiski bibliograficzne i notatki dotyczące różnych postaci z historii i literatury polskiej
Na odwrociach kart zaproszenia na otwarcia wystaw, odczyty, koncerty
B.d., rkp., l., k.173
34. Notatki dotyczące literatury polskiej pisane obcą ręką
B.d., rkp., l., k.21
35. Zapiski bibliograficzne i notatki dotyczące starodruków
B.d., rkp., l., k.48
36. Zapiski bibliograficzne i notatki dotyczące malarstwa, rzeźby, grafiki i exlibrisów
B.d., rkp., l., k.363

37. Odpisy archiwalne z archiwum w Irkuuku oraz zapiski bibliograficzne dotyczące powstania zabajkalskiego w 1866 r.
B.d., rkp., l., k.35
38. Notatki bibliograficzne i warsztatowe
1937 i b.d., rkp., l., k.408
39. Notatki bibliograficzne
B.d., rkp., l., k.148
40. Wycinki prasowe, m.in. dotyczące encyklopedii polskich
1907-1932, druk, l., k.12
41. Plany gmachu Biblioteki Rumuńskiej Akademii Nauk
B.d., druk., l., k.7

II. MATERIAŁY DZIAŁALNOŚCI URZĘDOWEJ, ORGANIZACYJNO-NAUKOWEJ, WYDAWNICZEJ, POLITYCZNEJ I SPOŁECZNEJ

A. D z i a ł a l n o ś ć u r z ę d o w a

42. Odpisy korespondencji urzędowej dotyczącej sprawy podwyżki uposażeń pracowników Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie
Na odwrociach kart 2-5, 7-21 korespondencja urzędowa z r. 1919 w sprawie przekazywania Bibliotece egzemplarza obowiązkowego wydawnictw
1920, rkp., l., k.21

43. Korespondencja urzędowa dyrektora Biblioteki Uniwersyte-
tu Wileńskiego

Zob. aneks 1

1922 - 1937, masz i druk., l., k.20

44. Materiały dotyczące Biblioteki Państwowej im. Wróblew-
skich w Wilnie

Wycinek prasowy, druk informacyjny, blankiet firmo-
wy, album pamiątkowy ofiarowany St.R. przez pra-
cowników Biblioteki, zawierający zdjęcia gmachu i
wnętrz, luźne zdjęcia Biblioteki

1925 - 1937 i b.d., druk, l. i sz., k.5+18, fot.4

45. Diariusze zajęć St.R. głównie dotyczące kierownictwa bi-
bliotek w Wilnie i w Warszawie

Na k.83 wklejony list A/leksandry/ Stanisławskiej,
na k.85 A/ntoniego/ Dobrowolskiego - do St.R.

1925 - 1926, 1934 - 1935, rkp., sz. i l., k.85

46. Materiały działalności St.R. w Ministerstwie Wyznań Re-
ligijnych i Oświecenia Publicznego. Sprawa zaopatrzenia
w książki polskie Biblioteki Akademii Szwedzkiej

1938, rkp i masz., l., k.6

B. D z i a ł a ł n o ś ć
o r g a n i z a c y j n o - n a u k o w a

47. Związki Bibliotekarzy Polskich

Statut, protokoły posiedzeń Rady ZBP oraz inne ma-
teriały organizacyjne, korespondencja, m.in. listy

Heleny Drège i Aleksandra Janowskiego, fotografia
ze zjazdu ZBP w 1925 r.

1918 - 1935, rkp., masz., masz.powiel. i druk, l.,
k.91, s.10, i fot.

48. Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza

Zawiadomienia o odczytach i zebraniach, kwity skła-
dek członkowskich

1921 - 1924, druk., l., k.6

49. Koło Naukowej Organizacji Pracy

Korespondencja

1925, rkp., masz., masz.powiel., l., k.5

50. Związek Zawodowy Literatów Polskich w Wilnie

Korespondencja

1927, masz., l., k.2

51. Towarzystwo Bibliofilów Polskich w Wilnie

Sprawozdanie Zarządu za okres 19 VI 1926 - 15 XII

1927, zaproszenia na zebrania, katalog aukcji

1927 - 1932, masz., masz.powiel., l., k.16

52. Towarzystwo Bibliofilów Polskich w Warszawie. Rada Bi-
bliofilska

Notatka do przemówienia St.R., sprawozdanie 1930/31,
korespondencja w sprawie archiwum TBP i w innych
sprawach, kwity składek członkowskich, wycinek pra-
sowy. Zob. aneks 2 oraz j.4

1930 - 1935, rkp., masz. i druk, l., k.45

53. Instytut Naukowego Badania Komunizmu

Powołanie na członka, zawiadomienie o zebraniach,

korespondencja

1931 - 1932, masz. i masz.powiel., l., k.6

54. Instytut Naukowego Badania Europy Wschodniej

Sprawozdanie z działalności za okres 1-30 IV 1934,
zawiadomienie o zebraniu

1934, 1937, masz.powiel., l., k.3

55. Materiały dotyczące uczczenia pamięci Ludwika Abramowicza

Zaproszenie na akademię żałobną, zdjęcia z wystawy
poświęconej L.A., list Heleny Drège do St.R.

1939, rkp. i masz.powiel., l., k.5, fot.5

56. Materiały dotyczące kontaktów St.R. z różnymi organizacjami naukowymi

Zob. aneks 3

1923 - 1936, masz., masz.powiel. i druk., l., k.8

C. Działalność wydawnicza

57. Korespondencja w sprawie udziału St.R. w wydawnictwie:
Dziesięciolecie Odrodzonej Polski

1928, masz., l., k.3

58. Korespondencja w sprawie artykułu St.R.: Wileńskie zbiory biblioteczne - do książki monograficznej: Wilno i Ziemia Wileńska

Zob. też j.3

1934, masz., l., k.5

59. Korespondencja z różnymi instytucjami w sprawie artykułów zamówionych u St.R.

Zob. aneks 4

1915, 1926 - 1934, masz., l., k.5

D. Działalność polityczna

60. Zaproszenia, odezwy i ulotki różnych ugrupowań politycznych

1918, masz. i druk, l., k.5

61. Zestawienie działań na froncie 1 - 31 VIII 1919

1919, rkp., l., k.100

62. Komisje Reewakuacyjna i Specjalna w Moskwie

Korespondencja ogólna, korespondencja do St.R.,
wykaz żądań strony polskiej, z zakresu bibliotek i
archiwów, notatka St.R. i projekty pism, kwestionariusze, wycinki i odpisy z prasy. Zob. aneks 5
1921 - 1928, rkp., masz. i druk, l., k.137

63. J.w.

Odpisy archiwalne dotyczące losów archiwów i bibliotek polskich w okresie zaborów. Zob. też j.27

B.d., rkp. i masz., l., k.135

64. Delegacja polska do rokowań polsko-niemieckich w sprawie zwrotu mienia polskiego

1925, masz., l., k.4

65. Notatki St.R. dotyczące II wojny światowej oraz egzemplarze prasy konspiracyjnej, częściowo z uwagami i poprawkami St.R.

1942 - 1944, druk., l., k.18

66. Materiały dotyczące polskich organizacji podziemnych w okresie okupacji

1943 - 1944, rkp., masz. i masz.powiel., l., k.137,
fot.1

E. Działalność społeczna

67. Skarb Pracy Oświatowo-Kulturalnej

Pismo St.R. i ulotny druk propagandowy

1925 i b.d., masz. i druk., l., k.2

68. Materiały dotyczące współpracy społecznej St.R. ze szkołami

Notatki dotyczące budżetu i planu pracy, zaproszenia, regulaminy, okólniki

1938 - 1939, masz., masz.powiel. i druk., l., k.24

69. Komitet Organizacyjny Spółdzielni Księgarsko-Wydawniczej
Libraria Nova

Pismo informacyjne, projekt statutu. Podpisani: Czesław Gutry, Ksawery Świerkowski, Kazimierz Włodarczyk, Włodzimierz Zarzycki

B.d., masz.powiel., l., k.5

70. Materiały dotyczące kontaktów St.R. z różnymi instytucjami społecznymi

Zob. aneks 6

1917 - 1932, rkp., masz., masz.powiel. i druk, l.,
k.12

III. MATERIAŁY BIOGRAFICZNE

71. Świadectwo szkolne, dyplom doktorski, adres z dedykacją obrazu ofiarowanego St.R.

1906 - 1930, rkp. i druk, l., k.4

72. Wspomnienia St.R. o audiencji u J. Piłsudskiego w Wilnie

1924, rkp., l., k.5

73. Notatki osobiste St.R., m.in. dotyczące jego przodków

1924 - 1939 i b.d., rkp., l., k.94

74. Fragmentaryczne zestawienie bibliografii prac St.R. dokonane przez autora

Ok. 1924 - 1926, 1935, rkp., masz. i druk, l., k.6

75. Rachunki i pokwitowania

1924 - 1940, rkp., masz. i druk., l., k.13

76. Zaproszenia dla St.R.

1925 - 1938, druk, l., k.9

77. Exlibrisy, bilety wizytowe St.R., druki rodzinne oraz nekrolog St.R. i jego syna

1941, 1945 i b.d., druk, l., k.32

76. Legitymacje, fotografie St.R., fotografie pamiątkowe i osób obcych, m.in. Stefana Dembego
1916 - 1944 i b.d., l., fot.22 + 2 legitymacje

IV. KORESPONDENCJA

A. W y c h o d z ą c a

79. List St.R. do Tytusa Marianskiego
Oranienburg 1944, l.1, k.1

B. W p ł y w a j ą c a

80. Korespondencja wpływająca. Litera A - E
Zob. aneks 7
1911 - 1939, rkp. i masz., l., k.117
81. J.w. Litera L - Ż oraz listy nieustalonych korespondentów i czyste bilety wizytowe
Zob. aneks 8
1902 - 1943, rkp. i masz., l., k.143
82. Korespondencja w sprawie poszukiwania przez St.R. materiałów do pracy doktorskiej: Puteanus und die Polen
1911, rkp., l.5, k.6
83. Korespondencja z księgarniami
1924 - 1943, rkp., masz. i druk, l., k.16

V. MATERIAŁY O TWÓRCY ZESPOLE

84. Antoni Trepieński: Niesoszła Encyklopedia Warszawska
Artykuł zawierający m.in. wspomnienia o St.R.
1950, rkp., sz., k.7

VI. MATERIAŁY RODZINNE

95. Świadectwo przystąpienia do prawa miejskiego m.Warszawy
Karola Rygla
1819, druk, l., k.1
96. Materiały Wandy Ryglowej /żony/
Świadectwo nauczycielskie, korespondencja /m.in. listy od St.R. oraz dotyczące poszukiwania St.R. w r. 1945/, kwity, fotografie
1908 - 1948, rkp., masz. i druk, l., k.17
87. Sprawa zakupu książek po St.R. przez Państwowy Instytut
Książki
Pismo do Wandy Ryglowej, spis książek
1948, masz., l., k.12

VII. MATERIAŁY OBCE

88. Exlibrisy, druki ulotne i akcydensowe, druki bibliofilskie, religijne
I poł.XVIII w., 1804-1939, rkp. i druk, l., k.147
89. Materiały gospodarcze rodziny Przeździeckich
Rachunki, umowa
1815, 1842 - 1881, rkp. i druk, l., k.9
90. Druki ulotne Towarzystwa Rolniczego oraz egzemplarze prasy tajnej z okresu powstania styczniowego
1861, 1863 - 1864, druk, l., k.5
91. Korespondencja redakcji "Tygodnika Ilustrowanego"
1870 - 1914, rkp. i masz., l., k.7
92. Listy Adama Marburga i Jana Noskowskiego do nieustalonych redaktorów
1876, 1902, rkp., l., k.4
93. Listy Władysława Ludwika Anczyca do Aleksandra Rembowskiego
1897 - 1899, rkp., l., k.3
94. Korespondencja redakcji "Słowa Polskiego" we Lwowie z redakcją "Kurieru Warszawskiego" i innymi adresatami
1899 - 1902, rkp., l., k.4
95. Zbiór banknotów polskich, niemieckich, rosyjskich i ukraińskich
1909 - 1926, druk, l., k.73

96. Mieczysław Rudakowski: Wilhelmiada. Epos w 5 pieśniach
1917, druk, sz., s.55
97. Odezwy, rezolucje i gazety rosyjskie z okresu I wojny światowej i rewolucji
1917 - 1918, druk, l., k.19
98. Odpowiedzi na ankietę Polskiej Macierzy Szkolnej dotyczącą działalności bibliotek szkolnych
1918, rkp., l., k.26
99. Papiery ks. Aleksandra Fajęckiego
Korespondencja, druki religijne i okolicznościowe, zaproszenia
1918 - 1942, masz. i druk, l., k.43
100. Zaproszenia dla Ludomira Lewestama na uroczystości otwarcia obiektów komunikacyjnych
1923 - 1937, druk, l., k.12
101. Zaproszenia na nabożeństwa za Józefa Piłsudskiego dla Związku Pracy Obywatelskiej Kobiet - pow.warszawski
1937 - 1939, druk, l., k.4
102. Zaproszenia Towarzystwa Literatów i Dziennikarzy dla Mieczysława Rulikowskiego
1939, druk, l., k.4
103. Jerzy Chyczewski, Wspomnienie o Zygmuncie Mocarskim
Zob. też j.30
Po 1941, rkp., l., k.2
104. Wycinki z prasy niemieckiej z okresu II wojny światowej
1942 - 1944, druk, l., k.26

105. Egzemplarze polskiej prasy emigracyjnej z okresu II wojny światowej

1943 - 1944, druk, l., k.19

106. Utwory literackie i satyryczne Stanisława Bossakowskiego i innych nieustalonych autorów

B.d. rkp., l., k.47

ZALĄCZNIK

107. Odbitki artykułów i egzemplarze prac St.R.

Zob. aneks 9

1913 - 1937, druk, sz., s.176, k.2

A N E K S Y

Aneks 1

- j.43. Korespondencja urzędowa dyrektora Biblioteki Uniwersyteckiej w Wilnie

Pisma i telegramy m.in. od osób następujących:

Bandurski Władysław	Konopka Stanisław
1922 l.1	1937 l.1.
Bełza Władysław	Lysakowski Adam
1928 l.1	1925
	telegramy 2

Aneks 2

- j.52. Towarzystwo Bibliofilów Polskich w Warszawie. Rada Bibliofiliska. M.in. listy i pisma od osób następujących:

Chwalewik Edward	Rudowski Konstanty
1928-1935 l.4	1926 l.1
Demby Stefan 1933 l.2	Szpakowski Tadeusz
Reychman Kazimierz	1933 l.4
1933 l.1	Thoman Alfons 1935 l.3

Aneks 3

- j.56. Materiały dotyczące kontaktów St.R. z różnymi organizacjami naukowymi

Koło Historyków Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie
1925

Polska Akademia Umiejętności, Komisja Fizjograficzna
1923

Polski Związek Historyków Sztuki, Oddział Warszawski
1936

Powszechny Zjazd Historyków Polskich w Poznaniu 1925

Towarzystwo Opieki nad Zabytkami Przeszłości, Warszawa
1927

Zrzeszenie Asystentów Uniwersytetu i Politechniki w Warszawie 1913

Aneks 4

j.59. Korespondencja z różnymi instytucjami w sprawie artykułów zamówionych u St.R.

"Książka" - redakcja, 1915, 1921

"Przegląd Biblioteczny" - 1928

Zarząd Miejski w Toruniu 1934

Związek Miast Polskich - Zarząd 1926

Aneks 5

j.62. Komisje Reewakacyjna i Specjalna w Moskwie

Listy do St.R. od osób następujących

Bak Michał	1924	1.1	Starzyński Stefan	
Bisk M. /?/	1922	1.2		1922-1924 1.15
Kuntze Edward			Suchodolski Witold	
	1920-1926	1.15		1927 1.2

Aneks 6

j.70. Materiały dotyczące kontaktów St.R. z różnymi instytucjami społecznymi:

Bratnia Pomoc Polskiej Młodzieży Akademickiej Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie 1923

Komitet Budowy Pomnika Henryka Sienkiewicza w Bydgoszczy 1927

Komitet Organizacyjny koncertu na rzecz dzieci wileńskich 1917

Komitet Wykonawczy obchodu dnia imienin Marszałka Józefa Piłsudskiego 1928

Stowarzyszenie Techników Polskich w Wilnie 1929

Towarzystwo Miłośników jeziora Narocz i okolicy 1928

Wileński Komitet Sprowadzenia zwłok Juliusza Słowackiego 1927

Wojewódzki Komitet Wileński Pomocy Polskiej Młodzieży Akademickiej w Wilnie 1924

Aneks 7

j.80. Korespondencja wpływająca - litery A - K

Ambros Michał	Duczyński /?/ Jan
Badecki Karol	Dzikowski Mikołaj
Batowski Zygmunt	Egiersdorff Włodzimierz
Birkenmajer Aleksander	Estreicher Stanisław
Borowy Wacław	Folejewski Zbigniew
Brensztejn Michał	Gostyński Tadeusz
Burhardt Stefan	Halka-Ledóchowski Ignacy
Chwalewik Edward	Zob. Ledóchowski Ignacy Halka
Zob. też j.52	
Czarkowski Ludwik	Jachimecki Zdzisław
Danielewicz Marian	Kotula Rudolf
Demby Stefan	Kozłowska-Studnicka Janina
Zob. też j.52	
Desloges Marian	Kuntze Edward
Drège Helena	Zob. też j.62
Zob. też j.47 i 55	

Aneks 8

j.81. Korespondencja wpływająca - listy L - Z oraz czyste bi-
lety wizytowe

Ledóchowski Ignacy Halka	Sawicka Stanisława
Likowski Henryk	Staatsbibliothek Warschau
Lisowski /?/	Szeląg E.W.
Lorentowicz Jan	Szule-Golska Bożena
Lazarski Zygmunt	Tatarkiewicz Władysław
Lobos Antoni	Turkowski Tadeusz
Łyskowski Adam	Turoski Stanisław
Zob. też j.43	Tyszkowski Kazimierz
Majkowski /?/ Edmund	Wierczyński Stefan
Michalski Konstanty	Wiśniewski
Miłaszewski Stanisław	Biletu wizytowe
Miskowicz Marian	Avram Feder P.
Mocarski Zygmunt	Fleischer Louis and Fei- kos Sophie
Zob. też j.30 i 103	Gausman Michail Zmeriko- wicz
Patkowski Józef	Helman Szymon
Piekarski Kazimierz	Pruse Elza
Popowska M.	Rodziszewski Henryk
Przykowski Tadeusz	Ropp Edward
Romer Tadeusz	Wardejn-Zagórscy Wanda i Tadeusz
Rowińska Lucyna	
Sadowski Stanisław	
Saski Stanisław	

Aneks 9

j.107. Odbitki artykułów i egzemplarze prac St.R.

Biblioteka im. Wróblewskich w Wilnie 1912-1931, Wilno
1934 /współ z Heleną Drège/
Czarodziejska moc książki, Wilno 1933
Kraszewski i Feldman. Wycinek z "Wiadomości Literac-
kich" 1937 r.
Losy księgozbioru Ignacego Krasickiego, Lwów 1922. Od-
bitka z "Exlibrisu" z.IV
I Zjazd bibliofilów polskich w Krakowie, wycinek z "Ty-
godnika Wileńskiego" 1925 r.
Puteanus und die Polen, Berlin 1913
Warszawski zjazd bibliofilów, Bibliotekarzy i biblio-
grafów 1926, Warszawa 1926. Uzupełniona biblio-
grafią odbitka z "Ruchu Literackiego" nr 9 z
1926 r.

Jan Szajbel
Poznań

MATERIAŁY BOŻENY STELMACHOWSKIEJ

Bożena Stelmachowska urodziła się dnia 5 grudnia 1889 roku we Wrześni w Wielkopolsce. Ojciec Ksawery, powstaniec z 1863 roku, był architektem, matka Ludwika wywodziła się z domu Hundt. Szkołę średnią i studia uniwersyteckie B.S. odbyła w Poznaniu i tu również uzyskała doktorat z filozofii w 1925 r. na podstawie pracy: "System trzech epok w prehistorii polskiej". W czasie nauki w szkole średniej włączyła się bardzo aktywnie w nurt życia społecznego w Poznaniu. W okresie I wojny światowej była członkiem tajnego Towarzystwa Tomaszka Zana, prowadzącego tajne szkoły polskie w latach od 1911 do 1918. W szkołach tych B.S. uczyła języka polskiego, historii i literatury polskiej. Była również kierowniczką "Wyższych Kursów dla Dziewcząt im. Królowej Jadwigi" /j.172, fol.8-12/.

Pracę naukową rozpoczęła już przed uzyskaniem doktoratu. W latach 1920-1926 była asystentką i bibliotekarką w Zakładzie Etnologicznym prof. dra J.S. Bystronia na Uniwersytecie Poznańskim oraz redaktorką czasopisma archeologicznego

"Z otchłani Wieków" wydawanego pod kierunkiem prof. dra Józefa Kostrzewskiego. Od 1926 roku współpracowała z Instytutem Zachodnio-Słowiańskim w zakresie badań pomoroznawczych pod kierunkiem prof. dra M. Rudnickiego. W wyniku jej badań pomoroznawczych i współpracy z Instytutem Zachodnio-Słowiańskim powstały następujące prace naukowe: "Podkoziołek w obrzędowości zapustnej Polski Zachodniej", "Rok obrzędowy na Pomorzu", "Stosunek Kaszub do Polski", "Sztuka ludowa na Kaszubach", "Zdobnictwo ludowe ziemi pyrzyckiej", "Na drodze do teorii sztuki ludowej".

Od 1 lutego 1934 r. do wybuchu II wojny światowej pracowała jako kustosz i kierownik Muzeum Miejskiego w Poznaniu. W maju 1939 roku po przeprowadzeniu przewodu habilitacyjnego na Uniwersytecie Warszawskim uzyskała stopień docenta etnografii. Wysłana po zakończeniu kampanii wrześniowej z Poznania do Generalnej Guberni, nawiązała kontakt z Tajnym Uniwersytetem Ziemi Zachodnich i wykładała etnografię. Po zakończeniu działań wojennych, w 1945 roku powróciła do Poznania na stanowisko kustosa i kierownika Muzeum Miejskiego oraz objęła wykłady i ćwiczenia z etnografii Słowian Zachodnich w Zakładzie Etnografii Uniwersytetu Poznańskiego.

W 1946 roku B. Stelmachowska przeniesiona została do Torunia z nominacją na profesora nadzwyczajnego, obejmując kierownictwo nowo powstającego Zakładu Etnografii Uniwersytetu M. Kopernika. Na stanowisku tym rozwinęła ożywioną działalność naukową i dydaktyczną. Jej zainteresowania naukowo-badawcze skupiły się głównie na Ziemiach Odzyskanych, szczególnie północnej ich części. W ostatnich kilku latach życia

mniej więcej od 1949 r. publikowała jednakże stosunkowo mniej prac prowadząc wspólnie z grupą swoich współpracowników intensywnie badania terenowe. Badania te wiązały się ściśle z jej pracą dydaktyczną na Uniwersytecie M.Kopernika w Toruniu. Na ćwiczeniach i wykładach z etnografii Słowian Zachodnich o budownictwie, rolnictwie i rybołówstwie uczyła praktycznie metodyki prac terenowych, prowadząc odpowiednie ćwiczenia seminaryjne. Pierwsze badania w 1948 roku, dokonane w województwie gdańskim i koszalińskim, miały głównie na celu wprowadzenie studentów w technikę badań terenowych.

Oprócz zespołowych badań naukowych organizowanych nadal i w latach 1952-1956, B.S. odbyła szereg wypraw na Ziemię Słowińców wspólnie z Wandą Brzeską, Franciszkiem Trederem z Kartuz i Marią Zaborowską ze Słupska. Badania te prowadzone były przeważnie w okresie wakacji letnich, a zdobyty materiał B.S. wykorzystywała w wykładach. Prowadziła wtedy również badania zespołowe /1953 rok/ w około 50 punktach na Pomorzu dla Polskiego Atlasu Etnograficznego.

W wyniku obszernych badań terenowych powstały dwie duże prace pt. "Kultura materialna Słowińców" i "Kultura społeczna Słowińców". Pierwsza z nich została opublikowana w serii "Biblioteka Słupska" już po zgonie Autorki, z tym, że do druku przygotował ją Tadeusz Wróblewski. Pozostałe materiały pozostały w spuściźnie w rękopisach lub maszynopisach.

W uznaniu zasług na polu naukowym i organizacyjnym w 1938 roku B.S. odznaczona została Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski. W tym samym roku otrzymała również Dyplom Towarzystwa Czytelni Ludowych za zasługi dla rozwoju TCL w

województwie poznańskim. Działalności społecznej nie przerwała w środowisku toruńskim po drugiej wojnie światowej. Odzwierciedleniem tej działalności jest Dyplom Honorowy Ogólnopolskiego Komitetu Frontu Narodowego za zasługi w pracy społecznej w kampanii wyborczej do Sejmu PRL.

B.Stelmachowska była członkiem szeregu towarzystw naukowych, a między innymi Towarzystwa Naukowego w Toruniu i Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego. Współpracowała jako ekspert w zakładzie wzornictwa ludowego z Instytutem Wzornictwa Przemysłowego, ze Spółdzielnią Przemysłu Ludowego i Artystycznego, z Domami Twórczości Ludowej i innymi instytucjami.

Zmarła w dniu 21 listopada 1956 roku w Toruniu.

Materiały Bożeny Stelmachowskiej zostały przekazane Archiwum Polskiej Akademii Nauk w Poznaniu przez dr Wandę Brzeską aktem darowizny w 1963 r. Długoletnia współpracowniczka B.Stelmachowskiej upoważniona była do dysponowania tymi materiałami zgodnie z umową spadkową z dnia 29.III.1957 roku, zawartą pomiędzy rodziną zmarłej a W.Brzeską.

Oddział Archiwum PAN w Poznaniu przejął materiały rękopiśmienne o rozmiarach ok. 3,7 mb., na które składały się głównie rękopisy i maszynopisy prac i artykułów naukowych łącznie z materiałami warsztatowymi, rękopisy wykładów, materiały działalności i terenowych badań naukowych. Ostatnie, poza materiałami organizacyjnymi i sprawozdaniami z badań, zachowały się również w formie obszernej dokumentacji fotograficznej, nazwanej przez W.Brzeską "Archiwum fotograficzne". W przekazanej spuściźnie znajdowały się również materiały W.Brzeskiej, z których część włączona została do po-

szczególne działy jako ściśle związane z działalnością naukową B.Stelmachowskiej np. sprawozdania z terenowych badań naukowych. Część materiałów W.Brzeskiej, będących samodzielnymi jej opracowaniami została włączona do grupy materiałów obcych. Całość pozostawiono jednak w jednym zespole pod nazwą "Materiały Bożeny Stelmachowskiej", któremu nadano sygnaturę P.III-23.

W wyniku prac porządkowo-inwentaryzacyjnych spuściznę rękopiśmienną podzielono na następujące grupy:

- I. Materiały twórczości naukowej
- II. Materiały działalności naukowej
- III. Materiały biograficzne
- IV. Korespondencja naukowa
- V. Materiały o twórcy zespołu
- VI. Materiały osób obcych

Typowy podział według wytycznych Archiwum Polskiej Akademii Nauk do opracowywania spuścizn rękopiśmiennych uzupełniono wewnątrz poszczególnych grup układem zasugerowanym przez twórcę spuścizny, względnie dr Wandę Brzeską, która przeprowadziła gruntowną selekcję i klasyfikację niektórych grup jak np. wykłady i Archiwum fotograficzne. Jako podstawę przyjęto zasadę układu rzeczowo-alfabetycznego. W dziale I, obejmującym 142 pozycje, prace i artykuły oraz materiały warsztatowe podzielono według nazw terenów objętych badaniami lub zagadnień, a więc: prace dotyczące Kaszub, Pomorza, Słowińców, stroju ludowego kaszubskiego i słowińskiego. Dalszym kryterium układu w grupach był układ alfabetyczny. Klasyfikacja tych materiałów jak również wykładów, przeprowadzona zo-

stała całkowicie przez dr W.Brzeską, która również ustaliła większość tytułów poszczególnych jednostek znajdujących się w omawianej grupie, jak również materiałów działalności naukowej umieszczonych w grupie II. Grupy III, IV, V i VI uporządkowane zostały według "Wytycznych".

W dziale I, stanowiącym dwie trzecie całej spuścizny, na uwagę zasługuje interesująca i wartościowa praca pt. "Życze rybaków polskiego wybrzeża" /sygn. 6-10/. Praca oparta jest głównie na wynikach ankiety i kwestionariusza /sygn. 104-108/, za pomocą których B.Stelmachowska zebrała w okresie przedwojennym materiały wprost od polskich rybaków z okolic Gdyni. Praca nie została dotychczas opublikowana. Na podkreślenie zasługują również opracowania dotyczące Słowińców, a mianowicie różne wersje studiów o ich kulturze materialnej /sygn. 18-30/ i społecznej /jedn. 31-34/. Ciekawa jest również praca o stroju ludowym kaszubskim i słowińskim, w której autorka dokonywała licznych zmian na życzenie redakcji "Ludu". Zmiany uwidocznił się w różnych wersjach nie opublikowanej ostatecznie monografii w jedn. od 38 do 49.

Na szczególną uwagę zasługują materiały, zgromadzone w rękopisach do wykładów z etnografii i etnologii, przede wszystkim dotyczących kultury ludów pozaeuropejskich. Między nimi znajdują się również maszynopisy włączone przez dr W.Brzeską jako materiały przygotowywane przez autorkę do planowanego skryptu. Przy klasyfikacji tej obszernej, liczącej 43 jednostki /jedn. 54-96/, części spuścizny oparto się całkowicie na sugestii dr W.Brzeskiej.

Wśród materiałów warsztatowych znajdują się przeważnie notatki, wypisy oraz zestawienia bibliograficzne do prac wymienionych na wstępie. Szczególną uwagę należy zwrócić na tak zwane "Archiwum fotograficzne". Zawiera ono dokumentację fotograficzną obiektów etnograficznych w formie filmów lub odbitek fotograficznych. Zdjęcia sporządzane były przez B.Stelmachowską w czasie ekspedycji lub podróży naukowych i służyły do różnych prac i artykułów. Ponieważ zostały one przez W.Brzeską wyłączone w odrębną podgrupę i odpowiednio opracowane z podziałem tematycznym, zdecydowano się pozostawić je jako "Archiwum fotograficzne".

Cenną część spuścizny stanowi również dział II, działalności naukowej, zawierający materiały Zakładu Etnografii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Znajdują się tam między innymi akta spraw organizacyjnych, osobowych, plany i sprawozdania naukowe oraz zachowana w rękopisie w 17 zeszytach /jedn. 159-162/ kronika zakładu za lata 1945-1957. Treść ich odzwierciedla wszystkie trudności natury organizacyjno-financejowej, obsady personalnej i sprawy naukowo-dydaktycznej nowo powstającego Zakładu w trudnym okresie powojennym.

Spośród materiałów, związanych z pracą B.Stelmachowskiej w towarzystwach i instytucjach naukowych, wymienić należy jedn. 167, dotyczącą współpracy z Instytutem Historii Kultury Materialnej Polskiej Akademii Nauk w latach 1953-55 oraz jedn. 168, zawartość której odnosi się do współpracy z Polskim Towarzystwem Ludoznawczym w dziedzinie badań etnograficznych i publikacji prac z tego zakresu.

Materiały biograficzne w dziale III to dokumenty osobiste jak: dowody osobiste, legitymacje, paszport, odznaczenia, dyplomy, zaświadczenia, dokumenty dotyczące pracy zawodowej. Obszerną pozycję stanowią również filmy, klisze i odbitki fotograficzne osobiste, rodzinne, okolicznościowe, amatorskie oraz zbiór różnych plansz i widokówek z podróży zagranicznych. Tytułem przykładu jedn. 178, zatytułowana "Tekka z Kapallo" zawiera 7 widokówek powiększonych do 21 x 29 cm. Filmy, klisze i odbitki fotograficzne uporządkowane zostały przez W.Brzeską z podziałem na osobiste, rodzinne, okolicznościowe i amatorskie, a podział ten został zachowany. Jedn. 181 zawiera dokumentację stanu zdrowia B.Stelmachowskiej z ostatniego roku jej życia.

Najmniejszy pod względem objętości jest dział IV - korespondencja naukowa. Listy podzielono na dwie jednostki, z których jedna zawiera korespondencję wychodzącą, druga przychodzącą. Jedn. 182 liczy 87 kopii listów do różnych osób, a jedn. 183-192 listy od różnych korespondentów. Korespondencja w obu teczkach ułożona została alfabetycznie, a spis korespondentów umieszczono w aneksie do inwentarza. W spisie znajduje się kilka nazwisk znanych polskich uczonych jak: Tadeusz Cieślak, Józef Gajek, Bogusław Leśnodorski, Roman Rein-fuss, Jan Stanisław Bystroń, Konrad Górski i inni.

Bardzo interesująco przedstawia się dział V - materiały o twórcy zespołu. Obok jedn. 184 zawierającej sprawy dotyczące pogrzebu i listy z kondolencjami bardzo obszerny jest dział wspomnień z "Życiorysem prawdziwym" B.Stelmachowskiej napisanym przez W.Brzeską po roku 1957. Życiorys obejmuje la-

ta od 1889 tj. od urodzenia do 1956 r. i zawarty jest w 5 tomach. Najobszerniejszy tom I dotyczy lat młodości i okresu działalności naukowej w Poznaniu do 1945 roku. Tom ten zachowany jest w kilku wersjach i redakcjach /jedn. od 190 do 194/. Tom drugi obejmuje lata działalności naukowej w Toruniu od 1946 do 1950 w dwóch redakcjach brudnopisowych i czystopisie /jedn. 195-197/. Tom trzeci odnosi się do lat 1950-1953 /jedn. 198-200/, czwarty - lat 1953-1955 /jedn. 201-202/, tom piąty obejmuje lata 1955-1956 /jedn. 203-204/.

Ostatnią pozycją działu jest jednostka 206 zawierająca korespondencję W. Brzeskiej w sprawach publikacji prac B. Stelmachowskiej. Korespondencja z lat 1956-1966 tworzy swoistą kontynuację szeregu prac rozpoczętych przez autorkę i dlatego włączono ją do materiałów o twórcy spuścizny.

Obszerną objętościowo spuściznę rękopiśmienną jednej z wybitniejszych przedstawicielek polskiej etnografii zamykają materiały osób obcych. Są to głównie materiały W. Brzeskiej, jej korespondencja, życiorys literacki i artykuły, które pozostawiono w spuściznie na jej życzenie, a które są związane z działalnością naukową B. Stelmachowskiej.

W trakcie porządkowania wyłączono ze spuścizny trzecie i dalsze kopie niektórych prac i artykułów, nie mające żadnych istotnych poprawek i uzupełnień, w ilości ok. 0,20 mb. Cała spuścizna po uporządkowaniu liczy ok. 3,6 mb i zawiera 210 jednostek.

Przegląd zawartości inwentarza

	jednostki
I. Materiały twórczości naukowej	1 - 142
A. Prace i artykuły	1 - 53
1. Kaszuby	1 - 10
2. Pomorze	11 - 16
3. Słowińcy	17 - 37
4. Strój ludowy kaszubski i słowiński	38 - 49
5. Ziemie Odzyskane	
i ogólne problemy etnograficzne	50 - 53
B. Wykłady	54 - 96
1. Etnografia ogólna	54 - 80
a/ metody etnograficzne	54 - 58
b/ etnologia	59 - 65
c/ kultura ludowa	66 - 70
d/ kultura ludów pozaeuropejskich	71 - 76
e/ kultura materialna	77 - 80
2. Etnografia polska	81 - 93
a/ kultura ludowa	81 - 86
b/ kultura materialna	87 - 89

c/ literatura ludowa	90 - 92
d/ nazwiska polskie	93
3. Etnografia Słowian Zachodnich	94 - 96
C. Recenzje, artykuły popularne i przekłady	97 - 99
D. Materiały warsztatowe	100-108
1. Kaszuby	100-108
2. Słowińcy	109-122
3. Ziemia Odzyskana	123-125
4. Ogólne problemy etnograficzne	126-129
5. Archiwum fotograficzne	130-142
II. Materiały działalności naukowej	143-169
A. Prace organizacyjne	
1 dydaktyczne	143-165
1. Badania terenowe dla Polskiego Atlasu Etnograficznego	143-149
2. Muzealnictwo	150
3. Zakład Etnografii Uniwersytetu M. Kopernika w Toruniu	151-164
4. Szkoła Teatrów Ochotniczych w Bydgoszczy	165
B. Towarzystwa naukowe	166-169

III. Materiały biograficzne	170-181
A. Dokumenty osobiste	170-172
B. Notesy, kalendarze, wiersze, zbiory fotografii amatorskich	173-179
C. Materiały gospodarcze i majątkowe	180
D. Materiały dotyczące stanu zdrowia	181
IV. Korespondencja naukowa	182-183
A. Wychodząca	182
B. Przychodząca	183
V. Materiały o twórcy zespołu	184-206
A. Kondolencje i sprawy pogrzebu	184
B. Wspomnienia pośmiertne	185-205
C. Korespondencja W. Brzeskiej w sprawach B. Stelmachowskiej	206
VI. Materiały osób obcych	207-210
A. Materiały Wandy Brzeskiej	207-209
B. Materiały Feliksa Rogaczewskiego	210

I. MATERIAŁY TWÓRCZOŚCI NAUKOWEJ

A. Prace i artykuły

1. Kaszuby

1. Dwojaki Kwidziński

Dwie wersje

1962, masz., l., k.119

2. Krótkie - długie

Kaszubska gra ludowa, I redakcja

/1961/, masz., l., k.125

3. J.w.

II redakcja

/1961/, masz., l., k.87

4. Nasze rybołówstwo morskie

Druk: "Ziemia" Nr 2, 1935

1935, rkp., masz., druk, k.44

5. Nuty kaszubskie

2 wersje i dokumentacja do filmu

B.d., masz., l., k.89

6. Radło kaszubskie

B.d., masz., l., k.27

7. Wież społeczna ludu kaszubskiego w ujęciu historycznym

B.d., masz., l., k.9

8. Zwyczaje rybaków polskiego wybrzeża

B.d., masz., l., k.225

9. J.w.

B.d., masz., kopia z poprawkami, l., k.216

10. J.w.

Ilustracje

B.d., fot., rys., k.85

2. Pomorze

11. Badania etnograficzne na Pomorzu

B.d., masz., l., k.12

12. Polskie grupy etniczne ludności rdzennej Pomorza

Korekta szpaltowa

1948, druk, l., k.123

13. Radło na Pomorzu

B.d., masz., l., k.20

14. Radło ziemniaczane na Pomorzu

1956, masz., druk, l., k.26

15. Relikty polskie i słowiańskie na Pomorzu Zachodnim

B.d., masz., l., k.30

16. Rola etnografii w związku z zasiedlaniem Pomorza Zachodniego i Ziemi Lubuskiej

B.d., masz., l., k.9

3. Słowińcy

17. Historia Słowińców

I i II redakcja

B.d., masz., 1., k.101

18. Kultura materialna Słowińców. Wersja A

Wstęp, osadnictwo, ziemia Słowińców, przegląd monograficzny osad

B.d., masz., 1., k.1-276

19. J.w.

Budownictwo

B.d., masz., 1., k.277-477

20. J.w.

Rybołówstwo, rolnictwo

B.d., masz., 1., k.478-684

21. J.w.

Rzemiosło, przemysły, przypisy

B.d., masz., 1., k.685-890

22. Kultura materialna Słowińców. Wersja B

Wstęp, osadnictwo, ziemia Słowińców

B.d., masz., 1., k.1-190

23. J.w.

Przegląd monograficzny osad, budownictwo

B.d., masz., 1., k.191-391

24. J.w.

Rybołówstwo, kultura łąk

B.d., masz., 1., k.392-605

25. Kultura materialna Słowińców. Wersja B

Kultury agrarne, rzemiosło i przemysły

B.d., masz., 1., k.606-782

26. Kultura materialna Słowińców. Wersja C

Przegląd bibliograficzny, osadnictwo

B.d., masz., 1., k.1-188

27. J.w.

Przegląd monograficzny osad, budownictwo

B.d., masz., 1., k.189-383

28. J.w.

Rybołówstwo, kultura łąk

B.d., masz., 1., k.384-589

29. J.w.

Kultury agrarne, rzemiosło i przemysły

B.d., masz., 1., k.590-821

30. J.w.

Ilustracje

B.d., k.31

31. Kultura społeczna Słowińców. Wersja A

B.d., masz., 1., k.262

32. Kultura społeczna Słowińców. Wersja B

B.d., masz., 1., k.253

33. Kultura społeczna Słowińców. Wersja C

B.d., masz., 1., k.245

34. Słowińcy. Osadnictwo obszaru gardzieńskiego

B.d., masz., 1., k.11

35. Wsie zamieszkałe przez Słowińców
B.d., masz., l., k.36
36. Wieś Kluki na tle badań dotyczących znaków zwolawczych na Kaszubach
B.d., masz., l., k.70
37. J.w.
Egzemplarz redakcyjny. Druk: "Biblioteka Słupska"
t.II. 1956
1956, masz., l., k.106 + 49 str.
4. Strój ludowy kaszubski i słowiński
38. Strój kaszubski i słowiński
Wersja I, redakcja I-III. Na odwrócie redakcji III fragmenty rękopiśmienne innej pracy
B.d., masz., l., k.180
39. J.w.
Wersja II, przeredagowana
1951, masz., l., k.119
40. J.w.
Wersja III
1951-1952, masz., l., k.107
41. J.w.
Wersja IV
1952, masz., l., k.98
42. Strój ludowy na Kaszubach
Najstarsza wersja. Artykuł dla CPL i A
1951, rkp., masz., l., k.82

43. Strój kaszubski
1953, masz., l., k.65
44. J.w.
1954, masz., l., k.118
45. Strój kaszubski i słowiński
Bibliografia, przypisy, spisy
B.d., masz., l., k.42
46. J.w.
Materiał ilustracyjny, rysunki
B.d., masz., rys., l., k.46
47. J.w.
Materiał ilustracyjny, rysunki
B.d., rys., k.97
48. J.w.
Materiał ilustracyjny, fotografie
B.d., k.31
49. Strój kaszubski do Atlasu Polskich Strojów Ludowych
1959, masz., druk, l., sz., k.101 + 68 s.
5. Ziemie Odzyskane i ogólne problemy etnograficzne
50. Problemy etnograficzne badań nad kulturą ludową Ziemi Lubuskiej
1945 ?, masz., l., k.103
51. Kultura ludowa Śląska
B.d., masz., l., k.211

52. Stanowisko O.Kolberga wobec przesadnych treści kultury

ludowej w Poznaniu

1955, masz., l., k.78

53. Polskie grupy etniczne

Oprac. dla Słownika Geograficznego

1948, masz., l., k.52

B. Wykłady

1. Etnografia ogólna

a/ metody etnograficzne

54. Wstęp do etnografii

1948-1956, rkp., l., k.19

55. Historia metod etnograficznych

1952, rkp., l., k.1-229

56. J.w.

1952, rkp., l., k.230-466

57. J.w.

1952, rkp., l., k.467-656

58. J.w.

1952, rkp., l., k.657-866

b/ etnologia

59. Etnologia - działy wybrane. Ród i rodzina

1949-1950, rkp., l., k.1-197

60. J.w.

1949-1950, rkp., l., k.198-378

61. Etnologia - działy wybrane. Religioznictwo

B.d., rkp., l., k.140

62. Etnologia. Kultura społeczna. Wierzenia i przesady

B.d., rkp., l., k.251

63. Etnologia. Historia pisma

1947-1948, rkp., l., k.154

64. Etnologia ogólna. Kostiumologia

1947-1948, rkp., l., k.238

65. Zwyczajowość

1946-1947, rkp., l., k.99

c/ kultura ludowa

66. Drewniane budownictwo kultowe

B.d., rkp., l., k.105

67. Folklor

B.d., rkp., l., k.113

68. Historia kultury ludowej

B.d., rkp., l., k.176

69. Zdobnictwo ludowe

B.d., rkp., l., k.1-240

70. J.w.

B.d., rkp., l., k.241-434

d/ kultura ludów pozaeuropejskich

71. Ludy Afryki

1953, rkp., l., k.1-180

72. J.w.

1953, rkp., l., k.181-318

73. Ludy Ameryki

B.d., rkp., l., k.141

74. Ludy Australii

B.d., rkp., l., k.219

75. Ludy Azji

B.d., rkp., l., k.1-226

76. J.w.

B.d., rkp., l., k.227-415

e/ kultura materialna

77. Kultura materialna. Narzędzia rolnicze

B.d., rkp., l., k.1-167

78. J.w.

B.d., rkp., l., k.168-301

79. Wymiana produkcji i konsumpcji na szlakach kulturowych
społeczeństw pierwotnych

1951-1952, rkp., l., k.1-176

80. J.w.

1951-1952, rkp., l., k.177-285

2. Etnografia polska

a/ kultura ludowa

81. Architektura ludowa

B.d., rkp., l., k.89

82. Drewniane budownictwo ludowe w Polsce

B.d., rkp., masz., l., k.211

83. Polski strój ludowy

1946-1947, rkp., l., k.234

84. Polska sztuka ludowa

B.d., rkp., l., k.1-225

85. J.w.

B.d., rkp., l., k.226-399

86. Teatr ludowy

Kursy Teatrów Ochotniczych w Bydgoszczy

B.d., rkp., l., k.55

b/ kultura materialna

87. Kultura materialna ludu na tle stosunków pańszczyźnianych w dobie feudalizmu w Polsce

B.d., rkp., l., k.1-256

88. J.w.

B.d., rkp., l., k.257-308

89. Kultura materialna w Polsce na tle stosunków europejskich

B.d., rkp., l., k.185

c/ literatura ludowa

90. Historia polskiej literatury ludowej

Wykłady dla polonistów

1954-1955, rkp., l., k.149

91. Kwestia chłopska w literaturze polskiej

B.d., rkp., l., k.98

92. Poezja ludowa

1946-1947, rkp., masz., l., k.151

d/ nazwiska polskie

93. Nazwiska polskie

1945-1946, rkp., l., k.120

3. Etnografia Słowian Zachodnich

94. Etnografia Słowian Zachodnich

B.d., rkp., l., k.219

95. Więź społeczna etnicznych grup ludowych Pomorza na podstawie relikwów kultury materialnej oraz instytucji zawodowych

1952, rkp., masz., l., k.1-187

96. J.w.

1952, rkp., masz., l., k.188-270

C. Recenzje, artykuły popularne i przekłady

97. Rec.: Dr Hołubowicz: Garniarstwo wiejskie zachodnich terenów Białorusi

B.d., masz., l., k.5

98. Artykuły popularno-naukowe

Zob. aneks 1

1952-1953, b.d., rkp., masz., l., k.155

99. W.Ebert: Wiejskie formy osadnictwa na niemieckim wschodzie

B.d., rkp., l., k.63

D. Materiały warsztatowe

1. Kaszuby

100. Notatki z różnych badań terenowych na Kaszubach
1935-1954, rkp., 7 z., 5 notesów, k.277
101. Radio kaszubskie
Wypisy z literatury i notatki z badań terenowych
1953, rkp., masz., 1., k.229
102. Strój kaszubski
Informacje terenowe
1951, rkp., masz., 1., k.130
103. Sztuka kaszubska. Zamierzona monografia
B.d., rkp., 1., k.29
104. Zwyczaje rybaków polskiego wybrzeża. Rękopisy rybaków
Odpowiedzi na ankietę
/1935-1939/, rkp., masz., 1., k.1-197
105. J.w.
/1935-1939/, masz., 1., k.198-329
106. J.w.
Zapiski. Obyczaje, nazwy oraz opis narzędzi rybacczych
B.d., rkp., 1. i z., k.190
107. J.w.
Zdjęcia i ryciny
B.d., k.89

108. Zwyczaje rybaków polskiego wybrzeża
Tłumaczenia z literatury obcej
B.d., rkp., 1., k.230

2. Słowińcy

109. Słowińcy
Materiał do wstępu i bibliografii
B.d., rkp., 1., k.33
110. J.w.
Wypisy z ksiąg kościelnych XIX w.
B.d., rkp., 1., k.81
111. Kultura społeczna Słowińców
Notatki z badań terenowych oraz wersja brulionowa
B.d., rkp., 1. i z., k.74
112. Słowińcy. Etniczne grupy
Notatki z badań terenowych oraz wersja brulionowa
B.d., rkp., 1., k.74
113. Słowińcy. Rozwarstwienie społeczne
Notatki z badań terenowych oraz wersja brulionowa
B.d., rkp., masz., 1., k.201
114. Słowińcy. Wsie zamieszkałe przez Słowińców
Notatki z badań terenowych
B.d., rkp., 1., k.129
115. Słowińcy. Budownictwo
Notatki z badań terenowych
1935, rkp., 1. i z., k.161

116. Budownictwo Słowińców

Ilustracje. Rysunki i fotografie

1952, k.85

117. Słowińcy. Strój ludowy

Ankiety i notatki z badań terenowych

B.d., rkp., l. i z., k.145

118. Słowińcy. Rolnictwo i pasterstwo

Notatki z badań terenowych

B.d., rkp., l. i z., k.221

119. Słowińcy. Rybołówstwo

Notatki brulionowe

B.d., rkp., l., k.25

120. Słowińcy. Przemysł i rzemiosło

Notatki z badań terenowych

B.d., rkp., masz., l., k.35

121. Słowińcy. Notatki z badań terenowych

1950, rkp., l., k.138

122. Wieś Kluki na tle badań dotyczących znaków zwolazczych

Notatki z badań terenowych

B.d., rkp. masz., l. i z., k.196

3. Ziemie Odzyskane

123. Problemy etnograficzne badań nad kulturą ludową Ziemi Lubuskiej

Dyktaty, rękopisy i notatki pracy

B.d., rkp. masz., l., k.1-212

124. Problemy etnograficzne badań nad kulturą ludową Ziemi Lubuskiej

B.d., rkp., l., k.213-336

125. Materiały do prac o Ziemach Odzyskanych

B.d., rkp., masz., l., k.92

4. Ogólne problemy etnograficzne

126. Kultura ludowa jako przejaw pokojowego usposobienia ludu

Dyspozycja pracy i wypisy z literatury

B.d., masz., l., k.15

127. Magia, wiedza, religia, zwyczaje

Notatki, wypisy i wersja brulionowa pracy

B.d., rkp. masz., l. i z., k.108

128. Polski rok obrzędowy

Notatki i wersja brulionowa pracy

B.d., rkp., masz., l., k.67

129. Różne notatki bibliograficzne

B.d., rkp., masz., l., k.57

5. Archiwum fotograficzne

130. Archiwum plansz. Ozdoby nadszczytowe

B.d., 48 szkiców

131. Filmy i zdjęcia etnograficzne wykonane przez B.Stelmachowską z powiatów: chojnickiego i starogardzkiego
1950 i b.d., fot.77

132. J.w.

Powiat kartuski lit. A - M
1950, fot.83, film.17

133. J.w.

Powiat kartuski, lit. N - Z
1950, fot.119, film.20

134. J.w.

Powiat: lęborski, pucki i wejherowski
1950, fot.107, film.7

135. J.w.

Powiat morski
1950, fot.67, film.4

136. J.w.

Jamno pow. koszaliński
B.d., fot.67 i film.3

137. J.w.

Powiat słupski
1956, fot.112, film.9

138. J.w.

Ceramika klasyczna. Materiał ilustracyjny do publikacji "Podkoziółek"
B.d., fot.9

139. Filmy i zdjęcia etnograficzne wykonane przez B.Stelmachowską

Kaszubski sprzęt rybacki i narzędzia orne
1935-1936, fot.140

140. J.w.

Muzealnictwo
1938-1952, fot.146, film.5

141. Klisze do pracy o Słowińcach

B.d., klisz 11

142. Różne filmy i zdjęcia wykonane przez B.Stelmachowską

Przed 1939, fot.170, film 1

II. MATERIAŁY DZIAŁALNOŚCI NAUKOWEJ

A. Prace organizacyjne i dydaktyczne

1. Badania terenowe dla Polskiego Atlasu Etnograficznego

143. Badania terenowe dla Polskiego Atlasu Etnograficznego

Sprawy organizacyjne
1953-1955, rkp., masz., l., k.167

144. J.w.

Sprawozdania
1953, masz., l., k.193

145. Badania terenowe dla Polskiego Atlasu Etnograficznego
Kwestionariusze sprawozdawcze
1953, masz., rkp., l., k.154
146. J.w.
Notatki z badań terenowych B.Stelmachowskiej, W.
Brzeskiej i St.Kędziorówny
1953-1954, rkp., 10 z., k.1-244
147. J.w.
1953-1954, rkp., 7 z., k.245-487
148. J.w.
1953-1954, rkp., 10 z., k.488-710
149. J.w.
1953-1954, rkp., 5 z., k.711-892

2. Muzealnictwo

150. Sprawy dotyczące muzealnictwa
1930-1954, rkp., masz., druk, k.36

3. Zakład Etnografii Uniwersytetu M.Kopernika w Toruniu

151. Sprawy organizacyjno-finansowe Zakładu
1947-1954, rkp., masz., l., k.123
152. Sprawy osobowe Zakładu
1949-1954, rkp., masz., l., k.175
153. Sprawy dydaktyki. Wykłady, prace magisterskie, doktorskie
1945-1955, rkp., masz., l., k.129

154. Plany i sprawozdania naukowe
1945-1955, rkp., masz., l., k.82
155. Ekspedycja naukowa
1948, rkp., masz., druk, l., k.104
156. J.w.
1950, rkp., l., k.211
157. Ekspedycja naukowa na Ziemię Słowińców
Z subwencji Towarzystwa Naukowego w Toruniu
1956, rkp., masz., l., k.219
158. Historia Zakładu Etnografii Uniwersytetu M.Kopernika w
Toruniu
1945-1954, masz., l., k.25
159. Kronika Zakładu Etnografii Uniwersytetu M.Kopernika w
Toruniu
1945-1952, rkp., 5 z., k.1-248
160. J.w.
1952-1954, rkp., 4 z., k.249-505
161. J.w.
1955-1956, rkp., 5 z., k.506-751
162. J.w.
1956-1957, rkp., 3 z., k.752-849
163. Zabawy studenckie w Zakładzie Etnografii
B.d., rkp., masz., l., k.54
164. Utwory sceniczne dla Koła Etnografów
B.d., rkp., masz., l., k.73

4. Szkoła Teatrów Ochotniczych w Bydgoszczy

165. Szkoła Teatrów Ochotniczych w Bydgoszczy
1949-1950, rkp., l., k.182

B. Towarzystwa naukowe

166. Polska Akademia Umiejętności
Komisja Etnograficzna
1937, masz., l., k.2
167. Polska Akademia Nauk
1953-1955, masz., druk, l., k.30
168. Polskie Towarzystwo Ludoznawcze
1948-1956, rkp., masz., druk, l., k.64
169. Towarzystwo Naukowe w Toruniu
1951-1956, masz., l., k.17

III. MATERIAŁY BIOGRAFICZNE

A. Dokumenty osobiste

170. Akty urodzenia i zgonu, dowody osobiste, legitymacje,
paszport
1889-1956, masz. druk, k.3 + 8 legit. + 3 dowody
osob. + 1 paszport

171. Dokumenty dotyczące pracy zawodowej
1933-1956, rkp., masz., l., k.40
172. Odznaczenia, dyplomy, zaświadczenia
1911-1953, rkp., masz., druk, l., k.30 + order "Polonia Restituta"

B. Notesy, kalendarze, wiersze,
zbiory fotografii amatorskich

173. Kalendarze kieszonkowe z notatkami
1947-1955, 9 szt., k.83
174. Notesy z różnymi notatkami
1947-1955, rkp., 7 szt., k.225
175. Wiersze B.Stelmachowskiej
1940-1955, rkp., masz., l., k.36
176. Filmy, klisze, zdjęcia fotograficzne osobiste, rodzinne,
okolicznościowe
1928-1956, fot.37, klisz 12, film.7
177. Filmy i zdjęcia fotograficzne amatorskie, turystyczne,
artystyczne, kolekcyjne
1935-1956, fot.126, film 1
178. Teki z Rapallo
B.d., fot.7
179. Zbiór różnych fotografii i plansz
B.d., k.4

C. Materiały gospodarcze
i majątkowe

180. Materiały gospodarcze i majątkowe
1948-1959, rkp., masz., l., k.40

D. Materiały
dotyczące stanu zdrowia

181. Szpitalne karty informacyjne, analizy lekarskie
1956, rkp., l., k.27

IV. KORESPONDENCJA NAUKOWA

A. Wychodząca

182. Korespondencja wychodząca od A do Z
Zob. aneks 2
1947-1956, masz., l.87, k.105

B. Przychodząca

183. Korespondencja przychodząca od A do Z
Zob. aneks 3
1936-1955, rkp., masz., l.92, k.103

V. MATERIAŁY O TWÓRCY ZESPOŁU

A. Kondolencje i sprawy pogrzebu

184. Sprawy dotyczące pogrzebu i listy z kondolencjami
1956, rkp., masz., l.16, k.21

B. Wspomnienia pośmiertne

185. Wspomnienia pośmiertne
1957, rkp., masz., druk, l., k.19
186. W.Brzeska, Życiorys prawdziwy B.Stelmachowskiej
I wersja, t.1
1956, rkp., z.1-7, k.1-229
187. J.w.
J.w.
1956, rkp., z.8-12, k.230-480
188. J.w.
J.w.
1956, rkp., z.13-19, k.481-732
189. J.w.
T.II i III
1957, rkp., 2 z., k.38

190. W.Brzeska, Życiorys prawdziwy B.Stelmachowskiej

T.I, rozdz. I-IV

1957, masz., l., k.1-210

191. J.w.

T.I, rozdz. V-VI

1957, masz., l., k.211-321

192. J.w.

T.I, rozdz.I. Inna wersja, 1 i 2 red.

B.d., masz., l., k.127

193. J.w.

T.I, rozdz. I-IV. Czystopis, obejmujący lata 1889-1936

B.d., masz., l., k.1-181

194. J.w.

T.I, rozdz. V-VI. Czystopis, obejmujący lata 1936-1944

B.d., masz., l., k.182-325

195. J.w.

T.II, red. 1 i 2, obejmuje lata 1945-1950

B.d., masz., l., k.209

196. J.w.

Czystopis obejmujący lata 1945-1950

B.d., masz., l., k.148

197. J.w.

Kopia czystopisu z niesnacznymi poprawkami

B.d., masz., l., k.143

198. W.Brzeska, Życiorys prawdziwy B.Stelmachowskiej

T.III, red.1, obejmuje lata 1950-1953

1957, masz., l., k.120

199. J.w.

T.III, red.2, obejmuje lata 1950-1953

1957, masz., l., k.116

200. J.w.

T.III, fragmenty innej wersji

1957, masz., l., k.40

201. J.w.

T.IV, red.1 obejmuje lata 1953-1955

1957, masz., l., k.115

202. J.w.

T.IV, red.2 obejmuje lata 1953-1955

1957, masz., l., k.116

203. J.w.

T.V, red.1 obejmuje lata 1955-1956

B.d., masz., l., k.163

204. J.w.

T.V, red.2 obejmuje lata 1955-1956

B.d., masz., l., k.163

205. Ilustracje do Życiorysu

B.d., k.28, fot.26

Korespondencja Wandy Brzeskiej
w sprawach B. Stelmachowskiej

206. Korespondencja Wandy Brzeskiej w sprawach publikacji
prac B. Stelmachowskiej

Zob. aneks 4

1956-1966, rkp., masz., 1.71, k.118

VI. MATERIAŁY OSÓB OBCYCH

A. Materiały Wandy Brzeskiej

207. Korespondencja

1952-1957, rkp., masz., 1.9, k.12

208. Wanda Brzeska, Życiorys literacki

1950, masz., 1., k.2

209. Wanda Brzeska, Wesele u Słowińców

B.d., masz., 1., k.3

B. Materiały Feliksa Rogaczewskiego

210. Feliks Rogaczewski. Sprawozdanie z pracy nad zagospodarowaniem i repolonizacją Słowińców w Klukach

Kluki, 1950, masz., 1., k.6

A N E K S Y

Aneks 1

3.98. Artykuły popularno-naukowe

1. /Badania etnograficzne na Ziemiach Zachodnich/
2. Czarownice jadą na Łysą Górę
3. Czy jednobarwny, czy wielobarwny ma być haft kaszubski
4. /Drzewo życia w sztuce ludowej/
5. /Dziesięcioletnia działalność Katedry Etnografii i Etnologii Uniwersytetu M.Kopernika w Toruniu/
6. Egzamin w Zakładzie Podstaw Marksizmu
7. /Etnografia Pomorza w związku z 500 leciem przynależności tego regionu do Polski/
8. Kołacz grunt wszystkimu
9. Kujawy w słowie i pieśni. Słuchowisko radiowe
10. Kultura materialna na Warmii
11. Ludowy kunszt garncarski na Kaszubach
12. Maskary pomorskie w okresie Bożego Narodzenia
13. Maszoperje kaszubskie
14. Na Pałkach
15. O stroju kaszubskim. Artykuł napisany dla zespołu Młodzieżowego Domu Kultury w Zakrzewie
16. Pola już białe
17. /Praktyczne znaczenie nauki etnografii dla wzrostu produkcji rolniczej/

18. Strój kaszubski. Okrycie głowy u kobiet
19. Strój kaszubski. Strój dziewcząt
20. Strój kaszubski. Zdobnictwo stroju kaszubskiego
21. Strój kaszubski. Streszczenie
22. /Haftiarstwo na Kaszubach/
23. Sztuka ludowa na Kaszubach
24. /Tańce kaszubskie/
25. Zbiory etnograficzne w Szkole Morskiej w Gdyni
1933-1939

Aneks 2

j.182. Korespondencja wychodząca

Centralna Rada Związków Zawodowych
 Cieślak Tadeusz
 Czerny Zygmunt
 Dejnarowicz Czesław
 Domurat Henryk
 Dynowski Witold
 Dziennik Bałtycki
 Gajek Józef
 Instytut Wzornictwa Przemysłowego
 Kajowa Barbara
 Kopp dr
 Kuratorium Okręgu Szkolnego w Gdańsku
 Leśnodorski Bogusław
 Mamuska Franciszek

Markowski
 Matyniak
 Milewski Józef
 Ministerstwo Kultury i Sztuki
 Meszyński Kazimierz
 Państwowy Instytut Sztuki
 Polski Związek Zachodni /Dr Czesław Pilichowski/
 Polskie Towarzystwo Turystyczne w Warszawie
 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Koszalinie
 Prezydium Miejskiej Rady Narodowej we Wrześni
 Reinfuss Roman
 Rejzewska Spółdzielnia Przemysłu Ludowego i Artystycznego w Kłodzku
 Słownik Starożytności Słowiańskich
 Sobański
 Szyperski A.
 Wierczak Józef
 Wilczewski Herbert
 Wojewódzki Dom Twórczości Ludowej
 Wojewódzka Rada Narodowa w Gdańsku
 Zaborowska Maria
 Życie Warszawy
 Listy B.Stelmachowskiej do nieznanym adresatów

Aneks 3

j.183. Korespondencja przychodząca

Bystroń Jan Stanisław
 Chętnik Adam

Czaplewski Paweł ks.
 Czerny Zygmunt
 Dziennik Bałtycki
 Górski Konrad
 Hubak
 Instytut Wzornictwa Przemysłowego
 Jędrzejewska Cezaria
 Kącki Franciszek
 Kruszelnicki Zygmunt
 Lemański A.
 Lewandowska Anna
 Łukiewicz Jan
 Mamuszka Franciszka
 Milewski Józef
 Ministerstwo Kultury i Sztuki - Państwowy Instytut
 Sztuki
 Muzeum Narodowe w Krakowie
 Muzeum w Słupsku
 Ostachiewicz Ewa
 Pałac Młodzieży w Szczecinie
 Pawłowscy Janina i Franciszek
 500-lecie powrotu Gdańska do Polski - Komitet Wykonawczy
 w Gdańsku
 Polski Związek Zachodni
 Polskie Towarzystwo Turystyczno Krajoznawcze
 Polskie Wydawnictwo Muzyczne
 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Koszalinie
 Ptach Jadwiga i Zofia

Słownik Starożytności Słowińskich
 Szukalski Jerzy
 Szyperski A.
 Technikum Przemysłu Odzieżowego w Gdyni
 Towarzystwo Miłośników Muzeum Kaszubskiego w Kartusach
 Wilczewski Herbert
 Wojewódzki Dom Twórczości Ludowej w Gdańsku
 Wydawnictwo "Sport i Turystyka"
 Zaborowska Maria
 Związek Zawodowy Pracowników Przemysłu Spożywczego w
 Gdańsku
 "Życie Warszawy"

Aneks 4

j.206. Korespondencja Wandy Brzeskiej w sprawie publikacji
 prac B.Stelmachowskiej
 Bukowski Andrzej
 Mamuszka Franciszek
 Polskie Towarzystwo Historyczne Oddział w Słupsku
 Polskie Towarzystwo Ludoznawcze
 Stelmachowski Andrzej
 Sychta ks.
 Szukalski Jerzy
 Treder Franciszek
 Wróblewski Tadeusz
 Wydawnictwo Poznańskie
 Zaborowska Maria
 Niezidentyfikowani

Maynard J. Brichford, Scientific and Technological Documentation, Archival Evaluation and Processing of University Records Relating to Science and Technology, University of Illinois at Urbana-Champaign 1969, s.35, powiel., cena 1 dol.am. /Dokumentacja naukowa i techniczna. Kwalifikacja i opracowanie archiwalne dokumentów uniwersyteckich z zakresu nauki i techniki/.

Broszura M.J.Brighforda opracowana została w wyniku realizacji programu badań prowadzonego pod auspicjami Rady Zasobów Bibliotecznych /Council on Library Resources/ oraz w ścisłym powiązaniu z Komitetem do spraw rękopisów naukowych i technicznych Stowarzyszenia Archiwistów Amerykańskich. Autor stawia sobie cele praktyczne, dostarczenia Czytelnikom "spostrzeżeń, propozycji i faktów, które będą im pomocne w rozpoznawaniu, gromadzeniu i zabezpieczaniu dokumentacji historycznej, niezbędnej dla oceny wkładu instytucji akademickich w rozwój wiedzy, upowszechnienie informacji naukowej i kształcenie kadr naukowych".

Uwaga Autora skoncentrowana jest przede wszystkim na problematyce kwalifikowania /oceny wartości/ dokumentacji, powstającej w wyniku prac badawczych i dydaktycznych prowadzonych w wyższych uczelniach. Drugim szeroko rozbudowanym

działem pracy są uwagi poświęcone opracowaniu techniczno-archiwalnemu materiałów archiwalnych. Obszerny ten rozdział /III Processing/ podzielony jest na 24 etapy robocze zaczynając od omówienia "transportu", "odkurzania" i "oczyszczania" a kończąc na problemach "materiałów wielkiego formatu", "przedmiotach muzealnych" wreszcie "odstawianiu na półki".

W następnych rozdziałach omówione są sprawy organizacji zbiorów i problemy specjalnych typów materiałów archiwalnych jak akta urzędowe, papiery pochodzenia prywatnego i dokumentacja projektowa. Szerzej zatrzymuje się Autor nad sprawą nagrań dźwiękowych ustosunkowując się m.in. do tak zwanej "historii mówionej" /oral history/ - zagadnienia, które u nas przyciąga uwagę teoretyków i organizatorów badań nad historią najnowszą¹. Obszernie zajmuje się też Autor problematyką zbiorów fotograficznych oraz dokumentacji przetwarzania danych /"data processing records"/. W końcowych rozdziałach omówione są pomoce ewidencyjne oraz zagadnienia udostępniania zbiorów.

Pracę zamyka bibliografia, wyłącznie amerykańska, z dwoma wyjątkami: znanego dzieła Hilarego Jenkinsona /22-gie wydanie, London 1965/ oraz tłumaczenia klasycznego podręcznika autorów holenderskich: Mullera, Feitha, Fruina. /2 wyd. ang. New York 1940/. Bibliografia ta, uszeregowana w 10 grup

¹ Np. K.Kerstenowa, Relacje jako typ źródła historycznego, Pamiętnik X Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich w Lublinie, 2 Referaty plenarne, sekcje 7 - 11, Warszawa 1968, s.316-329; por. B.Ryszewski, Obrady sekcji nauk pomocniczych historii na X Zjeździe Historyków Polskich w Lublinie, "Archiwista", nr 1/20/, 1970, s.12-22.

tematycznych, doprowadza do wielu interesujących pozycji, z których część ogłoszona była w różnych czasopismach amerykańskich. Niektóre z tych publikacji były już omawiane w polskiej literaturze fachowej².

Broszura Maynarda J. Brichforda stanowi ciekawy zbiór nacechowanych realizmem i trzeźwym spojrzeniem uwag na pracę archiwum uniwersyteckiego. Archiwów tego lub zbliżonego typu istnieje w USA, według Autora, około 600. Czytelnikowi polskiemu lektura jej daje możliwość przeprowadzenia interesujących porównań i uogólnień.

Z.K.

² Np. R.W. Wołoszyński, The conference on science manuscripts, Isis vol. 33, rec. w "Biuletyn Archiwum PAN", nr 7: 1964, s. 114-116; Z. Kolankowski, Sources for history of quantum physics. An inventory and report, Philadelphia 1967, rec. w "Kwartalnik Historii Nauki i Techniki", 1968, nr 1, s. 181-183.

SPRAWOZDANIE ARCHIWUM PAN ZA ROK 1969

U w a g i w s t ę p n e. Zgodnie z dotychczasowymi wzorami sprawozdanie ujmuję oddzielnie działalność Archiwum PAN w Warszawie oraz jego Oddziałów w Krakowie i Poznaniu z tym, że zagadnienia ogólne przedstawione zostały w pierwszej zasadniczej części sprawozdania.

Część I dotycząca prac indywidualnych, oparta jest na informacjach dostarczonych przez poszczególnych pracowników Archiwum.

x x x

I. S p r a w y o r g a n i z a c y j n e. Wewnętrzny regulamin pracy Archiwum PAN został w dniu 29 kwietnia zatwierdzony uchwałą Sekretariatu Naukowego PAN /prot. nr 3, pkt. 7/. Podjęto zabiegi zmierzające do właściwego ustawienia prac, wiążących się z przejmowaniem akt likwidowanych placówek PAN oraz działalnością komórek archiwalnych lub dokumentacyjnych w ramach reorganizowanych instytutów i placówek Akademii. Archiwum wysunęło w tym zakresie szereg bardzo pracochłonnych inicjatyw, zmierzających do właściwego zorganizowania obiegu i przechowywania akt urzędowych oraz dokumentacji naukowej w PAN. Treściło się również o realizację

postulatów, wynikających z założeń doskonalenia obronności kraju, a także ochrony przeciwpożarowej zbiorów. Dbano o zapewnienie odpowiedniej powierzchni magazynowej dla akt napływających do Archiwum. W tej ostatniej dziedzinie udało się osiągnąć w ostatnich dniach okresu sprawozdawczego pewne wyniki, na drodze uzyskania dla Centrali Archiwum dodatkowych pomieszczeń, usytuowanych jednak poza obrębem Warszawy.

W odniesieniu do pozawarszawskich Oddziałów Archiwum kontynuowano zabiegi, zmierzające do powołania nowych placówek terenowych - zwłaszcza na Śląsku, a także na Pomorzu - oraz do ulepszenia warunków pracy Oddziałów w Krakowie i Poznaniu. Starania te nie przyniosły jednakże w okresie sprawozdawczym widocznych rezultatów.

B u d ż e t Archiwum, przeznaczony na finansowanie wszystkich wymienionych niżej kierunków prac z uposażeniem personelu włącznie, zamykał się w okresie sprawozdawczym sumą około 1,350 tys. złotych - wraz z Oddziałami w Krakowie i Poznaniu. Koordynacją spraw, związanych z działalnością finansowo-administracyjną placówki zajmowała się J.Libchaber.

S t a n e t a t ó w działalności podstawowej nie uległ zmianie. W obrębie grupy dyplomowanych dokumentalistów naukowych nastąpiły przesunięcia związane z awansami dwóch pracowników Oddziału w Poznaniu. Tak więc Archiwum wraz z Oddziałami posiadało w czwartym kwartale ub.r. łącznie 20 etatów, a mianowicie: 2 docentów - doktorów habilitowanych /dr dr Z.Kolankowski i M.Rzeuska/, 2 adiunktów/dr dr H.Obuchowska-Pysiova i R.W. Wołoszyński/, 7 dyplomowanych dokumentalistów naukowych - dr J.Szajbel, mgr mgr J.Poradzisz i M.Wrzeskova,

4 adiunktów d.n. - dr S.Chankowski, mgr mgr H.Dymnicka, A.Marciniakowa, H.Zubala/, 2 bibliotekarzy dyplomowanych /dr A.Szwejczerowa i mgr R.Steczowiez/, 1 prac. redakcyjnego /dr J.Zurawicka/, 6 pracowników naukowo-technicznych /mgr A.Brachfogel, M.Czeski, mgr K.Dopierała, J.Libchaber, mgr R.Majkowska i mgr J.Mizikowski/.

W ciągu okresu sprawozdawczego - poza wspomnianymi awansami - uzyskano pewne podwyżki płac zasadniczych, bądź też dodatków specjalnych dla kilku pracowników, należących do różnych, wskazanych powyżej grup: podjęto także zabiegi o dalsze przesunięcia awansowe na wyższe stanowiska, przewidziane w tychże grupach, czy też o przeszerogowania pomiędzy grupami.

Na zasadzie e t a t ó w r y c z a ł t o w y c h płatnych godzinowo oraz p r a c z l e c o n y c h zatrudnionych było kilka osób, głównie przy opracowaniu biblioteki podręcznej w Warszawie, kompletowaniu Inwentarza Centralnego Materiałów Źródłowych do Dziejów Nauki i Techniki Polskiej, kartoteki uczonych polskich, a także w zakresie prac pomocniczych jak: przepisywanie na maszynie, tłumaczenia, foliowanie, wykonywanie opisów teczek czy poszczególnych partii mikrofilmów i fotografii. Prace te, powierzane rozmaitym, zmieniającym się osobom, w znacznej części /zwłaszcza usługi typu kancelaryjnego i pomocniczo-archiwalnego/, mogłyby być wykonywane przez odpowiednich etatowych pracowników - jednakże mimo rozwoju tych dziedzin działalności, Archiwum nie może uzyskać nadal niezbędnych etatów dodatkowych, co powoduje znaczne trudności w pracy bieżącej.

Rada Naukowa Archiwum odbyła pod przewodnictwem czł.rzecz.PAN T.Manteuffla posiedzenia w dniu 22 maja i 4 grudnia. Przyjęto na nich sprawozdanie za 1968 r., plany pracy na rok 1970 i lata 1971-1975 oraz rozpatriono oświadczenia prac Archiwum w związku z piętnastolecie istnienia placówki, a także sprawy personalne.

Podróże służbowe pracowników placówki miały głównie postać przejazdów między Warszawą a siedzibami Oddziałów pozawarszawskich oraz miejscowościami, skąd uzyskano spuścizny po zmarłych pracownikach nauki. Szereg wyjazdów wiązało się nadto z wykonywaniem wskazanych wyżej prac organizacyjnych.

II. Zasób Archiwum PAN powiększył się - po odliczeniu wszelkich zmian - o ponad 86 mb., a mianowicie w Warszawie przybyło ponad 58 mb. materiałów archiwalnych pochodzenia kancelaryjnego oraz ponad 16 mb. pochodzenia prywatnego - spuścizn po uczonych /zakupy i dary/, jednocześnie zaś wyłączono z dalszego przechowywania 10 mb. akt komórek Sekretariatu Administracyjnego. Do Oddziału Krakowskiego napłynęło około 20 mb. materiałów pochodzenia kancelaryjnego oraz spuścizn rękopiśmiennych. Stosunkowo mniejszy dopływ aktowy Oddziału Poznańskiego /około 2 mb./ stanowiły materiały pochodzenia prywatnego.

W związku z powyższymi zmianami zasób Archiwum osiągnął z końcem 1969 r. stan około 916,5 mb., z czego w Warszawie ok. 700,5 mb., w Krakowie ok. 145,5 mb., w Poznaniu ok. 70,5 mb.

Poza aktami placówek i komórek PAN, ważniejsze nabytki w Warszawie stanowiły spuścizny W.Bratkowskiego /włókiennictwo/, L.Eckerta /historia oświaty - szkolnictwo mniejszości narodowych w Polsce, szkolnictwo polskie za granicą/, H.Elzenberga /filozofia/, Z.Golonki /nauki rolnicze/, S.Truchima /historia wychowania i oświaty/ oraz papiery H.Kopcia /ekonomia/ i B.Olszewicza /geografia, historia nauki/, odstąpione przez ich twórców. Nadto Archiwum uzyskało drogą darów samych twórców, ich spadkobierców, bądź odstąpienia przez inne instytucje listy T.Filipowicza do A.Jurakowskiej-Surzyckiej, materiały J.Hurwica /chemia, historia nauki/, T.Żylińskiego /włókiennictwo/, a także fragmenty materiałów L.Węgrzynowskiego /medycyna/ i W.Zalewskiego /historia górnictwa/. Dopłynęły również dodatkowe materiały do posiadanych już przez Archiwum spuścizn N.Samotyhowej /korespondencja - dar/ i W.A.Maciejowskiego /w postaci fotokopii - dar i zakup/.

Zakupy spuścizn opiniowane były nadal przez Komisję Oceny Zakupów, która odbyła dwa posiedzenia pod przewodnictwem czł.koresp.PAN E.Czetwertyńskiego. Sekretariat Komisji łącznie z akcją poszukiwania spuścizn prowadziła dr H. Obuchowska-Pysiowa. W pertraktacjach, dotyczących pozyskania spuścizn uczestniczyli także inni pracownicy, m.in. z Oddziałów w Krakowie i Poznaniu. Przejmowanie akt z placówek PAN prowadziła w Warszawie mgr M.Wrzoskova, dokonując tego w okresie sprawozdawczym na podstawie 38 spisów zdawczo-odbiorczych. W pracach tych uczestniczył mgr J.Mizkowski. Opiekę nad przejmowaniem do magazynu materiałów archiwalnych oraz główną ewidencję zbiorów prowadził dr S.Chankowski.

Nadal gromadzono teczki biograficzne i zagadnieniowe, m.in. na podstawie wycinków z prasy bieżącej - dr S.Chankowski i mgr M.Wrzoskowa /stan ogólny ok. 250 tek/.

III. N a u k o w o - t e c h n i c z n e o p r a - c o w a n i e m a t e r i a ł ó w a r c h i w a l n y c h

W Warszawie zinwentaryzowano i opatrzone wstępami spuścizny Stefana Drzewieckiego /23 j./, Józefa i Katarzyny Grodeckich /193 j./, Bohdana Janusza /33 j./ i Stefana Rygla /107 j./. Zaawansowane prace inwentaryzacyjne prowadzone są nad spuściznami Wł.Dzwonkowskiego /sformowano ok.100 j./ i M.Orłowicza /sformowano 500 j./. W opracowaniu znajdują się ponadto papiery N.Gąsiorowskiej i W.Hahna.

Wskazane powyżej prace wykonywali mgr A.Brachfogel, dr S.Chankowski, mgr mgr H.Dymnicka, J.Mizikowski i M.Wrzoskowa, a nado w okresie jednego miesiąca dwie praktykantki z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Nado mgr mgr M.Wrzoskowa, J.Mizikowski i H.Zubala przeprowadzili szczegółową inwentaryzację całości zbiorów kartograficznych Archiwum PAN /1025 arkuszy map/. Dr S.Chankowski wykonał prace melioracyjne w zbiorze grafiki, aktualizując jej katalog.

Prowadzono także prace porządkowo-zabezpieczające akt, złożonych w magazynie/M.Czeski przy udziale mgr mgr A.Brachfogla i J.Mizikowskiego/.

K o m i s j a b r a k o w a n i a a k t udzieliła zezwoleń czterem placówkom PAN na oddanie na makulaturę akt, nie podlegających dalszemu przechowaniu, o łącznych

rozmiarach około 155 mb. Przeprowadzono przy tym 7 ekspertyz. Nado Komisja prowadziła szkolenie praktykantek z Państwowej Szkoły Dokumentacji Naukowo-Technicznej oraz pracownika APAN mgr J.Mizikowskiego w zakresie brakowania akt, a także wybraowała 10 mb. akt, złożonych w magazynie APAN w Warszawie. Prace powyższe prowadziły mgr mgr M.Wrzoskowa i H.Zubala.

O p i e k a n a d n a r a s t a j ą c y m z a -
s o b e m a r c h i w a l n y m przejawiała się w przeprowadzeniu na terenie Warszawy i okolic 24 wizytacji w instytucjach i placówkach PAN. Pracownicy Archiwum kontrolowali prawidłowość prowadzenia kancelarii według systemu bezdziennikowego, sposób przechowywania, ewidencjonowania i zabezpieczenia materiałów działalności naukowej oraz akt, wytworzonych w wyniku działalności danej placówki. Udzielono szeregu konsultacji co do sposobu opracowywania instrukcji kancelaryjnych, wykazów akt oraz instrukcji w sprawie archiwów zakładowych. Zatwierdzono i skorygowano wykazy akt dla: Instytutu Podstawowych Problemów Techniki, Instytutu Technologii Elektronowej, Zakładu Paleozoologii, Zakładu Gospodarki Górskiej. W okresie sprawozdawczym zaznaczyła się tendencja do tworzenia archiwów zakładowych /oddziałów archiwalnych itp./ oraz umacniania już oddawna działających przy większych placówkach /Instytut Fizyki, Instytut Chemii Fizycznej, Instytut Chemii Organicznej, Instytut Podstawowych Problemów Techniki, Muzeum Ziemi/. Przy organizowaniu tych archiwów przedstawiciele Archiwum PAN udzielali wskazówek dotyczących lokalu, personelu i zasad działania omawianych komórek. Pra-

cownicy prowadzący archiwa zakładowe pozostają w ścisłym kontakcie z APAN.

W związku ze zmianami organizacyjnymi PAN i zlikwidowaniem kilku mniejszych placówek, pracownicy Archiwum PAN przeprowadzili konsultacje i ekspertyzy materiałów naukowych i akt pozostałych po tych zakładach. Znaczna część akt przejęta została do Archiwum PAN, część przeszła do placówek w których kontynuowane są prace w odpowiedniej dziedzinie nauki. Akta kat. "B", których czasokres przechowywania upłynął, przekazane zostały na makulaturę na podstawie zezwoleń udzielonych przez APAN.

W dalszym ciągu Archiwum PAN czuwało nad prawidłowym przebiegiem prac porządkowych, prowadzonych w placówkach PAN, nad ich zasobem aktowym i dokumentacyjnym.

Opiekę nad narastającym zasobem archiwalnym sprawowała mgr M. Wrzosek przy współudziale mgr mgr A. Brachfogla i H. Zubali.

IV. Dział mikrofilmów, fotokopii i fotografii zajmował się głównie mikrofilmowaniem zabezpieczającym zbiory własne Archiwum, którym objęto wybrane materiały:

- a/ ze spuścizn rękopiśmiennych: W. Schramma /kontynuacja/, M. Orłowicza,
- b/ z akt kancelaryjnych - Polskiego Towarzystwa Historycznego,
- c/ z akt placówek PAN - wybrane akta Instytutu Historii PAN.

Sporządzono również kopie pozytywowe mikrofilmowanych materiałów, przeznaczając je do zbiorów Oddziałów pozawar-

szawskich. Wykonano ponad 6253 klatek nowych mikrofilmów negatywów oraz 2400 mb, tj. ok. 67 200 klatek kopii pozytywnych.

W podziale fotokopii i fotografii sporządzono 1519 fotokopii, 52 fotografie uczonych XIX i XX wieku, 202 sztuki kserokopii. Wykonano 990 fotografii grobów i tablic nagrobkowych na Cmentarzu Rakowickim w Krakowie.

Ponadto Dział nadzorował wykonywanie odbitek powielaczowych planów, sprawozdań, protokółów itp. do użytku służbowego Archiwum PAN, łącznie 625 sztuk.

Inwentaryzacja zbiorów i prace nad ich wypełnieniem prowadzone były przez mgr H. Zubalę przy pomocy 2 osób, zatrudnionych w niepełnym wymiarze godzin /A. Embroz i H. Filipowicz/.

Przygotowano pierwszy zeszyt Katalogu Zbiorów Mikrofilmowych Archiwum PAN obejmujący 1813 pozycje, zgromadzonych w latach 1954-1964 /opracowała mgr H. Zubala/. Stan zbiorów osiągnął 555 793 klatek negatywów, około 1 342 200 klatek kopii pozytywnych /łącznie z Oddziałami w Krakowie i Poznaniu/, 19 102 fotokopii, powiększeń i fotografii, ok. 200 kserokopii oraz 39 muleży wystawowych /faksimile/.

V. Inwentarz Centralny Materiałów Źródłowych do Dziejów Nauki i Techniki Polskiej, pozostający pod opieką dra R. W. Wołoszyńskiego, powiększył stan posiadania o ponad 250 kart inwentarzowych, powstałych w wyniku kwerendy, przeprowadzonej na zasadzie prac zleconych w kilku zespołach Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie. Przybyło również ok. 150 kart inwentarzo-

wych i około 100 indeksowych w wyniku prac, przeprowadzonych w zbiorach Biblioteki Kórnickiej PAN. Stan ogólny Inwentarza Centralnego osiągnął ponad 32 000 kart głównych /inwentarzo-
wych/ oraz około 50 000 indeksowych.

Prace nad kartoteką uczonych polskich wykonywane były w dalszym ciągu w formie zlecenia pod kierunkiem doc.dr M.Rzeuskiej. Opracowano 7680 kart z hasłami nazwiskowymi, rozpoczynającymi się od liter R - Z. W toku melioracji wyłączono około 1500 kart zbędnych ze scalonego układu alfabetycznego, w pozostałej reszcie skontrolowano i ustalono prawidłową wersję zapisów oraz uzupełniono dane biograficzne.

Kontynuowano kompletowanie kartoteki członków PAN /dr S.Chankowski/ oraz niektórych innych kartotek pomocniczych - jak uczonych wielkopolskich w Oddziale Poznańskim.

VI. Księgozbiór biblioteki podręcznej Archiwum PAN kompletowany był drogą kupna, darów, wymiany i prenumeraty. Większą uwagę niż w latach ubiegłych położono na gromadzenie wydawnictw spoza rynku księgarskiego /niezależnie od wydawnictw oficjalnych wyższych uczelni otrzymywanych na zasadzie odpowiednich dyspozycji władz resortowych/. Do ciekawszych nabytków należą katalogi rękopisów. Dzięki wydawnictwom z tego zakresu uzyskanym w 1969 r. zgromadzono w bibliotece podręcznej komplet wszystkich wydawnictw samodzielnie katalogów rękopisów bibliotek polskich. Ogółem w 1969 r. włączono 775 jednostek /415 wol. wydawnictw zwartych, 320 wol. wydawnictw ciągłych, 38 numerów czasopism i wydawnictw poszytowych oraz

2 odbitki kserograficzne/. Wedle stanu na dzień 31.XII.1969 r. księgozbiór biblioteki podręcznej liczy ok. 11 000 wol. wydawnictw zwartych i ciągłych oraz ok. 760 wol. stanowiących dublety - rezerwę - zbędne.

Wydawnictwa zwarte opracowane są według zasad obowiązujących w bibliotekach naukowych z uwzględnieniem potrzeb i profilu Archiwum PAN. Przeciętnie do jednego dzieła sporządza się 5 kart /główne i pomocnicze - do katalogu alfabetycznego, ponadto karty do kartoteki portretów i kartoteki rzeczowej/. Wydawnictwa ciągłe rejestrowane są w kartotece akcesyjnej i katalogu alfabetycznym uzupełnionym indeksem instytucji sprawczych i wydawniczych. W 1969 r. przeprowadzono skontrum całego księgozbioru, oprawiono 248 wol.

Biblioteka podręczna opracowała 3 wykazy nabytków za okres od stycznia do października do użytku pracowników Archiwum w Warszawie i Oddziałach. Do Wykazu Nabytków z Zakresu Naukoznawstwa dostarczono 110 opisów, do katalogów centralnych Biblioteki Narodowej - 24 opisy.

Zgodnie z życzeniem księgowości, dokonano podliczenia aktualnej wartości całego księgozbioru kompletowanego od 1954 r. Opracowano również instrukcję wyceny wydawnictw otrzymywanych z darów i wymiany w oparciu o przepisy ogólne i obowiązujące w PAN, z dostosowaniem ich do warunków kompletowania zbiorów w Archiwum PAN.

W okresie sprawozdawczym wypłynął projekt przejęcia z Biblioteki PAN w Warszawie oficjalnych wydawnictw dokumentacyjnych wyższych uczelni. Sprawa realizacji tego projektu wymagała najpierw rozeznania stanu posiadania tych wydaw-

nictw w obu bibliotekach. Zebrany materiał porównano następnie z zasobami Biblioteki Narodowej, Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego, Biblioteki Publicznej m.st. Warszawy i Biblioteki Międzyuczelnianego Zakładu Badań nad Szkolnictwem Wyższym. W wyniku tych prac stwierdzono, że nie ma w Warszawie biblioteki posiadającej kompletny zbiór wydawnictw dokumentujących działalność polskich wyższych uczelni. Wydaje się więc, że projekt stworzenia w Archiwum PAN możliwie kompletnego zbioru jest słuszny i pożądany z ogólnobibliotecznego punktu widzenia, mimo dużej pracy związanej z jego realizacją, odłożoną do I kwartału 1970 r.

W ramach współpracy z Biblioteką PAN w Warszawie wpływają do kartoteki portretów karty z wydawnictw gromadzonych przez tę Bibliotekę, w 1969 r. otrzymano 131 kart.

Biblioteka podręczna w 1969 r. dysponowała obsługą w wymiarze 1,5 etatu działalności podstawowej. W pełnym wymiarze godzin zatrudniona była mgr R.Steczowicz, w niepełnym wymiarze godzin pracowali w okresie od stycznia do października ob.ob. G.Gorzędowska i E.Kasińska, zajmująca się ponadto kolekcją medali, która wzbogaciła się o 3 pozycje. Ogólny stan ponad 350 sztuk/. Od 1 listopada w niepełnym wymiarze godzin /90 godz. miesięcznie/ zatrudniona jest mgr K.Krasinska.

VII. U d o s t ę p n i a n i e i p o p u l a r y z a c j a z a s o b u prowadzone były w dotychczasowych formach. Zanotowano blisko 230 odwiedzin korzystających z materiałów archiwalnych, a także mikrofilmów, fotokopii oraz kartotek. Z księgozbioru poza pracownikami korzystali na miejscu również czytelnicy spoza Archiwum, ponadto na

rewersy innym osobom i instytucjom wypożyczono 49 wol., z innych bibliotek warszawskich dla pracowników Archiwum PAN wypożyczono 60 wol. Dokonano około 15 wypożyczeń różnego typu materiałów poza Archiwum. Zanotowano również wizyty badaczy zagranicznych - m.in. z ZSRR - korzystających z zasobu aktowego APAN. Dla Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych dwukrotnie sporządzono zestawienie tematyki prac naukowych przygotowanych na podstawie zasobu Archiwum PAN.

Wskazane wyżej zagadnienia były prowadzone lub koordynowane przez dra S.Chankowskiego przy współudziale mgr mgr A.Brachfogla, H.Dymnickiej i J.Mizikowskiego, a także przez mgr M.Wrzoskową /udostępnianie i wypożyczanie akt składnicowych placówek PAN/ i mgr H.Zubalę /udostępnianie i wypożyczanie mikrofilmów i fotokopii/ - przy ogólnej pomocy magazynowej M.Czeskiego. Korzystanie z księgozbioru prowadzone było pod opieką mgr R.Steczowicz.

Zespół redakcyjny pod kierunkiem doc.dra Z.Kolankowskiego i przy współpracy dra R.W.Wołoszyńskiego /sekretarz redakcji/ przygotował zeszyt 12 "Biuletynu Archiwum PAN", który ukazał się w połowie roku /ss.147 + 1 nlb/ w dotychczasowej formie. Omawiany zeszyt zawierał rezolucję Drugiej Narady Przedstawicieli Archiwów Akademii Nauk Państw Obozu Socjalistycznego, artykuł G.W.Mamonowej /z Archiwum AN ZSRR w Moskwie/ o podstawowych zasadach organizacji gromadzenia końcowej dokumentacji naukowej w Archiwum AN ZSRR, oraz inwentarze archiwalne materiałów: Witolda Chodźki i Franciszka Czubalskiego /oprac. M.Wrzoskowa/. W omawianym zeszycie znalazły się również notatki bibliograficzne i omówienia /oprac.

H. Dymnicka/, sprawozdanie Archiwum PAN za rok 1968, a na koniec zestawienia inwentarzy zespołów archiwalnych, ogłoszonych w poprzednich zeszytach "Biuletynu".

Prowadzone były również prace, zmierzające do ogłoszenia drukiem materiałów źródłowych; na zasobie Archiwum oparty jest w znacznej części znajdujący się w ostatnim stadium produkcji wydawniczej zbiór pt.: Listy Tytusa Chałubińskiego /przyg. dr A. Szwajcerowa pod red. doc. dr Z. Kolankowskiego/. Przygotowany został również artykuł, omawiający kartotekę "Minerwy Polskiej" - oraz analizujący na jej podstawie stan osobowy nauki polskiej w latach 1947-1948 przeznaczony dla "Studiów i materiałów z dziejów nauki polskiej" /dr J. Żurawicka/.

VIII. S z k o l e n i e w e w n ę t r z n e obejmowało znaczną część pracowników działalności podstawowej i koncentrowało się nadal wokół problematyki źródłoznawstwa i warsztatu pracy naukowej. Na trzech posiedzeniach o charakterze seminariów wewnętrznych, prowadzonych w Warszawie pod kierunkiem doc. dra Z. Kolankowskiego, wygłoszono i przedyskutowano referaty, które obejmowały w niektórych wypadkach zarys, bądź fragmenty prac, przeznaczonych przez autorów do publikacji. Tematyka omawianych zebrań kształtowała się jak następuje: 15 lutego mgr Kazimierz Dopierała referował zagadnienie: Stan źródeł i badań do problemu: Stosunki polsko-tureckie w okresie panowania Stefana Batorego; 27 maja mgr Anna Marciniak przedstawiła: Udział Tytusa i Jana Działyńskich w staraniach o założenie uczelni rolniczej w Wielkopolsce; 24 października mgr Andrzej Woltanowski /b.prac. APAN,

obecnie stypendysta - doktorant Instytutu Historycznego Uniw. Warsz./ przedstawił uwagi źródłoznawcze i metodyczne na tle wydawnictwa protokółów posiedzeń Komisji Edukacji Narodowej dokonanego przez T. Mizię, a następnie dr Ryszard W. Wołoszyński złożył sprawozdanie z przebiegu obrad X Zjazdu Historyków Polskich w Lublinie.

Organizacją szkoleń seminaryjnych zajmowała się mgr H. Zubala. Poza tymi zajęciami pracownik biblioteki podręcznej Archiwum PAN mgr R. Steczowicz uczestniczyła w seminarium wewnętrznym zorganizowanym dla pracowników Biblioteki PAN w Warszawie.

P r a k t y k i a r c h i w a l n e objęły w dniach od 1 kwietnia do 7 maja /z wyłączeniem ferii wiosennych od 4 do 10 kwietnia/ trzyosobową grupę słuchaczy Państwowej Szkoły Dokumentacji Naukowo-Technicznej w Warszawie oraz, w okresie 28 sierpnia do 24 września, dwie studentki czwartego roku studiów Katedry Archiwistyki i Nauk Pomocniczych Historii Uniwersytetu im. M. Kopernika w Toruniu. Praktyki odbywały się w Warszawie, prowadziły je mgr mgr M. Wrzeskowska i H. Dymnicka, kierując pracami metodycznymi - pierwsza słuchacz szkoły, druga zaś - studentek, oraz mgr Halina Zubala /odpowiedzialna również za stronę organizacyjną przebiegu zajęć/.

Przeprowadzono również cykl zajęć dla słuchaczy kursów zaocznych dla pracowników antykwariatów Domu Książki /doc. dr Z. Kolankowski przy współudziale dra S. Chankowskiego i mgr R. Steczowicz/ oraz wykłady i zajęcia praktyczne w ramach cyklu "archiwistyka dla dokumentalistów" na dwuletnim kursie szkoleniowym zorganizowanym przez Ośrodek Dokumentacji i Infor-

macji Naukowej PAN /doc.dr Z.Kolankowski, mgr M.Wrzeskowska i mgr H.Zubalowa/.

Od października do końca okresu sprawozdawczego mgr A. Brachfogel prowadził raz w tygodniu zajęcia praktyczne z czteroosobową grupą słuchaczy Państwowej Szkoły Dokumentacji Naukowo-Technicznej w Warszawie.

IX. Łączność z zagranicą podtrzymana była w okresie sprawozdawczym drogą wymiany korespondencji z pokrewnymi placówkami Akademii Nauk krajów socjalistycznych - przy czym szczególnie wiele przesyłek wymieniano z Archiwum AN ZSRR w związku z przygotowywaniem przez tę placówkę wydawnictwa materiałów II Narady Przedstawicieli Archiwów Akademii Nauk Krajów Socjalistycznych oraz bibliografii tychże Archiwów. Archiwum PAN w początkach roku przesłało zestawienie swej bibliografii /za lata 1954-1965/ przygotowane przez dra S.Chankowskiego, wraz z tłumaczeniem w jęz. rosyjskim i niemieckim. W okresie między 5 a 18 maja z pracą Archiwum PAN i jego Oddziałów zapoznali się przedstawiciele Archiwum Niemieckiej Akademii Nauk w Berlinie - dr Klaus Mlynec oraz Archiwum Węgierskiej Akademii Nauk - dr László Szellei, kierownik tej placówki. W dniach między 20 października a 1 listopada gościem Archiwum PAN był dr Jiří Beran z Archiwum Czechosłowackiej Akademii Nauk - realizował on również własny program badań poza zbiorami APAN. Wizyty przedstawicieli pokrewnych placówek przyczyniły się niewątpliwie do umocnienia więzów, łączących archiwa Akademii Nauk krajów obozu socjalistycznego, a w szczególności pozwoliły na szersze upowszechnienie metod i doświadczeń roboczych wypracowanych

w Archiwum PAN. Organizacją tych kontaktów zajmował się dr R.W. Wołoszyński.

Współpraca z placówkami PAN oraz innymi instytucjami w kraju rozwijała się nadal pomyślnie. Przedstawiciele Archiwum PAN /mgr M.Wrzeskowska, a także dr S.Chankowski, mgr H.Dymnicka i dr R.W. Wołoszyński/ uczestniczyli czynnie w pracach społecznych Rady Zakładowej ZNP przy Ośrodku Dokumentacji i Informacji Naukowej oraz Archiwum PAN.

Ożywione stosunki łączyły Archiwum - jak w latach poprzednich - m.in. z następującymi placówkami PAN: Ośrodkiem Dokumentacji i Informacji Naukowej, Bibliotekami PAN w Warszawie i Gdańsku, Zakładem i Komitetem Historii Nauki i Techniki, Instytutem Historii oraz Biurem Wydawnictw i Bibliotek.

Z innych instytucji wymienić należy Naczelną Dyрекcję Archiwów Państwowych wraz z podległymi jej placówkami i wydawnictwami, Instytut Historyczny Uniwersytetu Warszawskiego, Katedrę Archiwistyki i Nauk Pomocniczych Historii Uniwersytetu M.Kopernika w Toruniu, Zakład Historii Partii przy KC PZPR, Główną Komisję Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce, a wśród zrzeszeń - Stowarzyszenie Archiwistów Polskich. We współpracy z wymienionymi instytucjami, stowarzyszeniami i placówkami uczestniczyli w różnej mierze liczni pracownicy działalności podstawowej, szczególnie zaś doc.dr Z.Kolankowski. Był on m.in. członkiem Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN, Rady Naukowej Ośrodka Dokumentacji i Informacji Naukowej PAN, oraz Biblioteki PAN w Gdańsku, Rady Archiwalnej,

komitetu redakcyjnego czasopisma "Archeion". Zarządzeniem Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych nr 9 z dnia 26 kwietnia 1969 r. powołany został na przewodniczącego Centralnej Komisji Oceny Materiałów Archiwalnych /CKOMA/. Nadto pełnił liczne zadania, powierzone przez PAN w wykonaniu ustawy o powszechnym obowiązku obrony PRL, był przewodniczącym Komisji PAN do spraw dokumentalistów naukowych. Brał także udział w pracach zespołu do spraw archiwów technicznych przy Komitecie Nauki i Techniki. W okresie sprawozdawczym udział w realizacji zadań wymienionych ciąż kolegialnych i placówek był szczególnie pracochłonny i pociągał za sobą uczestnictwo w pracach licznych dodatkowych podkomisji czy grup roboczych.

X. Prace indywidualne /w punkcie tym, wzorem lat ubiegłych, nie powtarza się w zasadzie informacji, podanych w tekście sprawozdania/.

Stanisław Chankowski

Brał udział w pracach Białostockiego Towarzystwa Naukowego. W ramach polsko-radzieckiej serii źródeł do powstania styczniowego przygotowywał do druku tom dokumentów wojсковых Rządu Narodowego 1863-1864 r.

Opublikował:

Rec.: S. Iezutka: Riewolucyjna sytuacja w Litwie w 1859-1862 gg, Moskwa 1961, w: "Acta Baltico-Slavica", t.VI, 1969, s.317-320.

Hanna Dymnicka

Kontynuowała przygotowywanie pracy doktorskiej: Sejm Boni Ordinis 1748 r., pod kier. prof. dra J. Wolińskiego.

Zygmunt Kolankowski

Pracował jako przewodniczący Zarządu Głównego Stowarzyszenia Archiwistów Polskich, kierując jednocześnie jego działem wydawnictw, który ogłosił 4 numery czasopisma "Archiwista" i przygotował dalsze. Współdziałał w kierownictwie seminarium doktoranckiego Zakładu Archiwistyki Uniwersytetu M. Kopernika w Toruniu oraz brał udział w niektórych pracach Śląskiego Instytutu Naukowego w Katowicach.

Opublikował:

1. Źródła do dziejów Polski 1918-1939, w: Historia Polski wyd. Instytutu Historii PAN, t.IV, cz.1, pod red. L. Grosfelda i H. Zielińskiego, Warszawa 1969, s.9-67.
2. O organizację archiwów polskich 1917-1919, w: Naród i państwo, prace ofiarowane Henrykowi Jabłońskiemu w 60 rocznicę urodzin, Warszawa 1969, s.169-182.
3. Archiwa w służbie społeczeństwa, w: "Widnokręgi" nr 2/212, luty 1969, s.52-55.
4. Współpraca archiwów akademii nauk krajów socjalistycznych, w: "Kwartalnik Historii Nauki i Techniki" nr 2/1969, s.440-441

oraz kilka drobniejszych pozycji typu sprawozdawczego i publicystycznego.

Honorata Obuchowska-Pysiova
przygotowała do publikacji następujące prace:

1. Handel Krakowa z Węgrami na przykładzie działalności handlowej w 1604 roku /maszynopis, s.122/
2. Transport i komunikacja lądowa w Polsce w okresie późnego feudalizmu /maszynopis, s.34/

3. Handel Krakowa w XVII wieku na podstawie notowań 10-ciu komór pogranicznych /na ukończeniu/.

Aniela S z w e j c e r o w a

brała udział w X Zjeździe Polskich Historyków Medycyny w Gdańsku 19-21 czerwca, przygotowując nie zgłoszony referat: O zasługach Wawrzyńca Mitzlera de Kolof, filozofii i medycyny doktora, dla czasopiśmiennictwa polskiego. Na polsko-radyckie sympozjum: Historia rosyjsko-polskich kontaktów w dziedzinie geologii i geografii /w dniach 29.IX - 1.X/ zgłosiła referat: Wpływ "Gornego żurnala" na polskie czasopiśmiennictwo geologiczne 1825-1850 /zob. Streszczenia referatów Sympozjum ..., Warszawa 1969, s.68-69/. Współ z mgr A. Brachfoglem przygotowała wydawnictwo wspomnień ogrodnika E. Jankowskiego, wybitnego przedstawiciela naukowego ogrodnictwa polskiego schyłku XIX i pierwszych dziesięcioleci XX w.

Opublikowała:

E.D.Adrian: O fizycznym podłożu wrażeń zmysłowych, w: Materiały do nauczania psychologii, pod red.L.Wołoszynowej, seria I, t.3, Warszawa 1969, PWN, s.181-267 /tłum.J.Konorski i A.Szwajczerowa - przedruk/.

Ryszard W. W o ł o s z y ń s k i

brał udział w X Powszechnym Zjeździe Historyków Polskich w Lublinie 9-13 września, przedstawiając na Sekcji IV referat: Europa późnego Oświecenia a Polska - dzieje pewnego stereotypu, oraz biorąc udział w dyskusji nad innymi referatami. Opracowywał rozprawę habilitacyjną o polsko-rosyjskich po-

wiązaniach naukowych w dziedzinie nauk społecznych w pocz. XIX w., przygotowując ok. 5 arkuszy wersji końcowej tekstu.

Opublikował:

1. Nauka - artykuł przeglądowy w: Słownik Historii Polski, wyd.V Warszawa 1969, s.729-748 /współ z B.Orłowskim/ - nowa, poprawiona i uzupełniona redakcja tekstu.
2. Kortum Ernest Traugott - Kortum Karol Ludwik, biografie, w: Polski Słownik Biograficzny t.XIII, Wrocław-Warszawa-Kraków 1968 /1969/, s.120-122.
3. Rec.: Zorian Dołęga Chodakowski: O Sławiańszczyźnie przed chrześcijaństwem oraz inne pisma i listy, opr.J.Maślanka, Warszawa 1967, w: "Slavia orientalis" nr 1/1969, s.103-108.
4. Rec.: Korespondencja Józefa Andrzeja Załuskiego 1724-1736, opr. B.S.Kupś, K.Muszyńska, Wrocław 1967, w: "Kwartalnik Historyczny" nr 3/1969, s.742-746.

Halina Z u b a l a

kontynuowała pracę nad rozprawą doktorską: Zbiory mikrofilmowe w Polsce /tytuł roboczy/, przygotowywaną w ramach seminarium doktorskiego przy Zakładzie Archiwistyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Janina Ż u r a w i c k a

oddala do druku /w: "Problemach Polonii Zagranicznej" z.VI-VII/ artykuł o I Kongresie naukowców polskich i polskiego pochodzenia w Stanach Zjednoczonych. Opracowała 3-arkuszowy artykuł: Ignacy Radliński, warszawski uczonek okresu niewoli - dla Studiów Warszawskich.

Opublikowała:

Inteligencja warszawska w końcu XIX w. w walce o zachowanie kultury narodowej, w: Warszawa powojeniowa /1864-1918/, t.II, Warszawa 1969, s.85-120.

x x x

Oddział w Krakowie

I. Sprawy organizacyjne i lokalowe. Warunki pracy Oddziału nie uległy w okresie sprawozdawczym poprawie. Trudna jest zwłaszcza sytuacja lokalowa. W miarę napływu materiałów zwiększa się ciasnota. Mimo wszelkich wysiłków by jak najlepiej wykorzystać powierzchnię magazynową pozostało już bardzo mało miejsca na napływające materiały. Poprawa tych warunków nastąpi dopiero po uzyskaniu przez Oddział nowego pomieszczenia w przebudowanym obecnie gmachu PAN. Ma to jednak nastąpić później niż pierwotnie przewidywano, a mianowicie dopiero w 1973 roku. Przyznane Oddziałowi pomieszczenie jest zbyt małe /60 m²/ to też podjęto u władz Oddziału PAN w Krakowie starania o uzyskanie większego lokalu.

Warunki lokalowe nie pozwalają też na powiększenie obsady Oddziału, która jest nadal dwuosobowa /mgr J. Poradzisz - dokumentalista dyplomowany, kierownik Oddziału i mgr R. Majkowska - asystent naukowo-techniczny/. Obsada ta jest niewystarczająca dla należytego wypełnienia zadań Oddziału.

W obecnych warunkach większość czasu pochłaniają prace bieżące związane z przygotowaniem licznych kwerend, obsługą czytelników, akcją fotografowania nagrobków uczonych polskich na cmentarzach krakowskich, opieką nad narastającym zasobem w placówkach PAN i czynności administracyjne.

II. Z a s ó b. Stan zasobu zwiększył się o akta następujących placówek: Oddziału PAN w Krakowie z lat 1957-1966 /ok. 0,7 mb/, Polskiego Słownika Biograficznego /korespondencja i materiały redakcyjne/ z lat 1935-1963 /ok. 4,5 mb./, Sekcji do spraw osobowych Zarządu Administracyjnego Oddziału i Placówek PAN w Krakowie z lat 1954-1966 /ok. 0,75 mb./; Zarządu Administracyjnego Oddziału i Placówek PAN w Krakowie dotyczące zaopatrzenia i transportu z lat 1954-1958, 1963-1966 /ok. 1,2 mb./. Nadto dopłynęły akta Ekspedycji Wydawnictw PAU z lat 1946-1952 /ok. 0,45 mb./ oraz wiązka akt Centralnej Administracji Dóbr PAU wraz z materiałami prof. Tadeusza Kowalskiego i Komisji Orientalistycznej PAU z lat 1921-1939, 1950, przekazana przez Archiwum PAN w Warszawie /ok. 0,17 mb./.

Wśród materiałów pochodzenia prywatnego nabyto spuściznę rękopiśmienną K. Piwarskiego /historia, ok. 12 mb./ oraz dalszy fragment spuścizny M. Lewickiego /orientalistyka, ok. 0,2 mb./.

Przybytki obejmują łącznie około 20 mb.

III. Prace porządkowo - archiwalne. Zakończono wstępne porządkowanie spuścizny prof. Kazi-

mierza Piwarskiego. Dokonano przeglądu całości tych materiałów, podzielono je na grupy i wydzielono w ich obrębie 203 jednostki oraz sporządzono ich spis.

Sporządzono bibliografię prac prof. K. Piwarskiego niezbędną przy porządkowaniu jego spuścizny. /Bibliografia ta nie obejmuje artykułów K. Piwarskiego publikowanych w dziennikach/.

Rozpoczęto scalanie i porządkowanie akt dotyczących placówek zagranicznych PAU -- a następnie PAN -- w Paryżu i w Rzymie. Materiały te wpływały do Archiwum w różnych okresach bądź przemieszane z innymi aktami, bądź jako fragmenty akt placówek PAU. W toku prac scalono i uporządkowano akta dotyczące Stacji Naukowej PAU w Paryżu z lat 1946-1955. Na ukończeniu jest uporządkowanie akt dotyczących Stacji Naukowej w Rzymie. Włączono materiały przekazane przez Archiwum PAN w Warszawie /z Zakładu Orientalistyki/ do odpowiednich grup spuścizny prof. T. Kowalskiego, do akt Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego i Komisji Orientalistycznej PAU. Kontynuowano porządkowanie spuścizny Włodzimierza Demetrikiwicza. Prace porządkowe są obecnie na etapie formowania jednostek. Sporządzono wykaz członków PAU w latach 1930-1952 zawierający oprócz dat ich wyboru i przynależności do poszczególnych wydziałów, krótkie notatki o danych bio- i bibliograficznych.

Przeprowadzono gruntowne porządki w lokalu Oddziału, odkurzono wszystkie materiały i umieszczono część z nich w pudełkach typu stosowanego przez Archiwum PAN w Warszawie, /wykonano 47 takich pudeł/. Użycie takich pudeł zapewnia lepsze zabezpieczenie materiałów zwłaszcza od kurzu, ekonomiczniej-

sze wykorzystanie powierzchni magazynu i estetyczniejszy wygląd zbiorów, co ma spore znaczenie, ponieważ magazyn nie jest oddzielony od części lokalu przeznaczonej na pracownię dla korzystających i personelu Oddziału.

Opieka nad narastającym z sobą archiwalnym. Pracownicy Oddziału przeprowadzili wizytacje 6 placówek /Instytut Botaniki, Zakład Biologii Wód, Zakład Podstaw Metalurgii, Zakład Dokumentacji Instytutu Historii, Zakład Etnografii Instytutu Kultury Materialnej, Pracownia Sztuki Ludowej Instytutu Sztuki/ PAN na terenie Krakowa dla zapoznania się z warunkami przechowywania akt i prowadzeniem kancelarii. Udzielono przy tym wskazówek i zaleceń odnośnie do zabezpieczenia i porządkowania materiałów działalności naukowej i akt pionu administracyjnego oraz stosowania systemu bezdziennikowego.

Przeprowadzono rozmowy w sprawie nabycia przez Oddział dalszych spuścizn, pertraktacje te przebiegały pomyślnie.

IV. Mikrofilmowanie i fotografowanie. Kontynuowano rozpoczętą w roku 1968 akcję fotografowania nagrobków uczonych polskich na omentarzach krakowskich. W ramach tej akcji wykonano w okresie sprawozdawczym 1151 zdjęć i wysłano do Archiwum PAN w Warszawie po skontrolowaniu i oznaczeniu lokalizacji. Wysłano również 100 rolek negatywów oraz notatki sporządzane przy fotografowaniu.

Przygotowano do mikrofilmowania i zmikrofilmowano część materiałów dotyczących historii i literatury kałuckiej znaj-

dujących się w spuściźnie prof. Wł. Kotwicz dla uczonego ra-
dzieckiego I. K. Iliszki.

V. Biblioteka podręczna. Księgo-
zbiór składa się z części własnej Oddziału oraz części depo-
zytowej, przekazywanej przez Archiwum PAN w Warszawie. Stan
księgozbioru zwiększył się o 58 wol.; trwałą oprawę introlli-
gatorską otrzymało 21 wol.

VI. Udostępnianie i populary-
zacja zasobu. Ze zbiorów Oddziału korzystało na
miejscu 54 czytelników /w tym dwu z zagranicy/. Przygotowano
45 kwerend. Zainteresowania badaczy skupiały się zwłaszcza
na działalności uczonych związanych z Towarzystwem Naukowym
Krakowskim i Polską Akademią Umiejętności oraz czynnościami
obu tych organizacji i ich wydziałów, komisji i zakładów.

VII. Zebrania naukowe i szko-
lenie. Pracownicy Oddziału brali udział w zebraniach
szkoleniowych w Archiwum PAN w Warszawie w dniach 15 lutego,
27 maja i 26 października.

W dniach od 15 do 18 maja przebywali w Oddziale przed-
stawiciele Archiwów Akademii Nauk w Berlinie i Budapeszcie
dr Klaus Mlynek i dr László Szelei, którym towarzyszyli dy-
rektor Archiwum PAN doc. dr Z. Kolankowski i dr R. W. Wołoszyński.
Goście zapoznali się z zasobem i działalnością Oddziału
a następnie zwiedzili Oddział Archiwum Miasta Krakowa i Wo-
jewództwa Krakowskiego na Wawelu, Zamek i Katedrę na Wawelu,
Muzeum Czartoryskich, Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego
oraz Muzeum Żupy Solnej w Wieliczce. Mgr J. Poradzisz wyjeź-

dzał 24 kwietnia do Archiwum PAN w Warszawie dla omówienia
spraw Oddziału.

VIII. Współpraca z innymi in-
stytucjami. Pomyślnie rozwijała się nadal współ-
praca Oddziału z placówkami PAN oraz innymi instytucjami na
terenie Krakowa. Ożywione były zwłaszcza kontakty z Biblio-
teką PAN w Krakowie i Archiwum Miasta Krakowa i Województwa
Krakowskiego.

IX. Prace indywidualne

Rita Majkowska

Kontynuowała pracę nad biogramami uczonych polskich do tomu
dokumentacyjnego zarysu historii nauki polskiej przygotowy-
wanego przez Zakład Historii Nauki i Techniki PAN.
Kontynuowała zbieranie materiałów do pracy doktorskiej: Rola
Władysława Łozińskiego jako historyka kultury i organizatora
nauki /pod kierunkiem prof. dr H. Barycza/.

Jan Poradzisz

Kontynuował opracowanie tematu: Działalność politycz-
na konserwatystów krakowskich w latach 1918-1935.

x x x

Oddział w Poznaniu

I. Sprawy organizacyjne. Stan wy-
posażenia lokalu w okresie sprawozdawczym nie uległ zmia-
nie, gdyż nie udało się uzyskać drugiej partii zamówionych
regalów z powodu stanowczej odmowy ze strony wykonawcy.

W Oddziale nastąpiła dalsza stabilizacja zarówno pod względem obsady personalnej jak i wykonywanej pracy. Wszyscy pracownicy posiadają już odpowiednie kwalifikacje do prowadzenia prac naukowo-technicznych przy opracowywaniu materiałów archiwalnych, nadto podnoszą swoje kwalifikacje naukowe, co wyraża się w szeregu publikacji, doskonaleniu znajomości języków obcych oraz podejmowaniu prac w celu zdobywania stopni naukowych. Jeden z pracowników posiada stopień naukowy doktora nauk historycznych, pozostali mają znacznie zaawansowane prace doktorskie.

W okresie sprawozdawczym nastąpiły przeszerzeganie pracowników połączone z podwyżką uposażeń. Skład osobowy przedstawia się następująco: 2 dyplomowanych pracowników dokumentacji naukowej, w tym dokumentalista dyplomowany /dr J. Szajbel/ i adiunkt d.n. /mgr A.Marciniakowa/ oraz jeden asystent naukowo-techniczny /mgr K.Dopierała/. Oddział zatrudniał nadto przez okres 2 miesięcy 3 pracowników na zasadzie prac zleconych.

Oddział był dwukrotnie wizytowany przez Dyrektora Archiwum PAN doc.dra Zygmunta Kolankowskiego. Kierownik Oddziału dr J.Szajbel kilkakrotnie był w Warszawie w celu omówienia spraw bieżących.

W maju Oddział przyjmował gości zagranicznych dr László Szelei'a z Budapesztu i dr Klaus Mlynka z Berlina.

II. Z a s ó b - powiększył się o 2 mb., na które składają się materiały naukowe doc.H.Szafran /ochrona przyrody/, K.Abgarowicza /filologia i tłumaczenia z języka łacińskiego/ i L.J.Bykowskiego /pedagogika/. Te ostatnie przekazane zosta-

ły jako dar przez doc.dr M.Walentynowicz z Uniwersytetu im. A.Mickiewicza w Poznaniu. Z każdym rokiem powiększa się depozyt prof.dra St.Helsztyńskiego tzw. "Helsztyniana". W okresie sprawozdawczym przybyło około 0,20 mb. korespondencji za II półrocze 1968 r. i I półrocze 1969 r.

III. N a u k o w o - t e c h n i c z n e o p r a c o w a n i e m a t e r i a ł ó w a r c h i w a l n y c h. W okresie sprawozdawczym zakończono opracowywanie materiałów Anny Dembińskiej, Aleksandra Kozikowskiego oraz Bożeny Stelmachowskiej - sporządzając w każdym przypadku inwentarz ciągły. Przystąpiono do opracowywania materiałów Bronisława Dembińskiego, Kazimierza Kaczmarczyka i Andrzeja Niesiołowskiego. Prace te wykonywali wszyscy pracownicy Oddziału.

W ramach opieki nad narastającym zasobem archiwalnym przeprowadzono 4 wizytacje w placówkach naukowych Polskiej Akademii Nauk w zakresie prawidłowości prowadzenia kancelarii i sposobu przechowywania akt. Wizytacjami objęto szczególnie placówki nauk ścisłych i przeprowadzili je mgr A.Marciniakowa i mgr K.Dopierała.

Prowadzono też zabiegi o pozyskanie do zbiorów Oddziału dalszych spuścizn.

IV. I n w e n t a r z C e n t r a l n y M a t e r i a ł ó w Ź r ó d ł o w y c h do Dziejów Nauki i Techniki Polskiej - prace nad inwentarzem prowadzone były przez dwie osoby w ramach prac zleconych w okresie dwóch miesięcy. W dziale rękopisów Biblioteki Kórnickiej opracowano w przedziale sygnatur od 1 do 2700, tzw. rękopisy kodeksowe, wypisując 142 karty inwentarzowe i 73 indeksowe. Kontynuowano

prace nad uzupełnianiem kartoteki uczonych wielkopolskich do 1939 r. oraz rozpoczęto opracowywanie okresu powojennego kończąc na 1955 r. W sumie prowadzący kartotekę wypisał 167 kart.

V. Biblioteka podręczna w okresie sprawozdawczym powiększyła się o 24 wol., w tym 15 wydawnictw zwartych i 9 czasopism. Biblioteka pozostawała pod opieką mgr K. Dopierały.

VI. Udostępnianie i popularyzacja zasobu odbywała się poprzez pracownię naukową, wypożyczanie akt własnych na zewnątrz i kwerendy. W okresie sprawozdawczym z pracowni Oddziału korzystało 12 osób przy 46 wizytach. Jedna osoba korzystała z materiałów sprowadzonych z Archiwum PAN w Warszawie. Dwukrotnie wysłano akta własne na zewnątrz, załatwiono jedną kwerendę krajową. Udostępnianiem materiałów zajmowała się mgr A. Marciniakowa. Dwukrotnie korzystano z materiałów Oddziału celem przygotowania wystaw okolicznościowych, w związku z jubileuszem 50-lecia Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu, /zorg. przez Instytut Historyczny UAM/ i w związku z Ogólnopolskim Seminarium Kół Naukowych Prawników /zorg. przez Instytut Prawa UAM/.

Do spopularyzowania pracy Oddziału przyczynił się artykuł w "Gazecie Poznańskiej" napisany przez red. M. Nawrocką, który ukazał się w dniu 25 sierpnia.

VII. Zebrania naukowe i szkolenie. Pracownicy Oddziału brali udział w 3 zebraniach naukowo-szkoleniowych w Archiwum PAN w Warszawie, na które dwukrotnie przygotowali referaty.

VIII. Współpraca z innymi instytucjami naukowymi w Poznaniu układała się w sposób prawidłowy. Odnosiło się to nie tylko do placówek takich jak Biblioteka Kórnicka PAN, Biblioteki PTPN i Instytutu Zachodniego, z którymi już od dawna istnieje ścisła współpraca w zakresie kompletowania biblioteki podręcznej i udostępniania jej, informacji o zasobie i zakresie działalności poszczególnych placówek jak również odnośnie do materiałów rękopiśmiennych. Oddział współpracuje również z innymi placówkami tego typu jak: Archiwum Państwowe w Poznaniu, archiwa i biblioteki poznańskich szkół wyższych z Biblioteką Główną UAM na osiedle, oraz z Biblioteką im. E. Raczyńskiego.

IX. Prace indywidualne

Kazimierz Dopierała

Zakończył zbieranie materiałów do rozprawy doktorskiej na temat stosunków polsko-tureckich za czasów Stefana Batorego i przystąpił do pracy redakcyjnej. Brał udział w seminariach doktorskich prof. dra J. Pawełskiego, gdzie referował plan pracy doktorskiej i głównie jej problemy. Uchwałą Rady Wydziału Filozoficzno-Historycznego Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu uzyskał w marcu otwarcie przewodu doktorskiego. Uczęszczał na lektorat języka francuskiego zorganizowany w ramach Studium Języków Obcych PAN. Przygotował do druku recenzję z książki Paul Coles: *The Ottoman Impact in Europa*. London 1968.

Opublikował:

Rec. E. Schütz: An Armeno-Kipchak Chronicle on the Polish-Turkish Wars, w: "Rocznik Historyczny" 1969.

Anna Marciniakowa

Kontynuowała zbieranie materiałów do pracy doktorskiej:

Rola Biblioteki Kórnickiej w życiu umysłowym ziem polskich w XIX wieku. Brała udział w seminariach doktorskich prof. dra Z. Grot. Oddała do druku: Projekt ufundowania uczelni rolniczej w Kórniku przez Tytusa i Jana Działyńskich w II połowie XIX w., do: "Roczniki WSR w Poznaniu".

Jan Szajbel

Brał udział w sesji popularno-naukowej na temat 100-lecia wychodźstwa polskiego w Westfalii-Nadrenii zorganizowanej przez Towarzystwo Rozwoju Ziemi Zachodnich, Towarzystwo Łączności z Polonią Zagraniczną "Polonia" i Instytut Zachodni w Poznaniu. Na sesję tę przygotował obszerny referat na temat: Geneza, załączki organizacyjne oraz rozwój życia społeczno-kulturalnego emigracji polskiej w Niemczech ze szczególnym uwzględnieniem ośrodka westfalsko-nadrenskiego w latach 1870-1914. Brał również udział w sesji naukowej zorganizowanej przez Instytut Zachodni w Poznaniu poświęconej tendencjom rozwojowym współczesnej kultury niemieckiej. Był członkiem Komitetu Organizacyjnego Obchodów 100 rocznicy Archiwum Państwowego w Poznaniu. W lutym wybrany został członkiem Instytutu Zachodniego.

Pełnił funkcję przewodniczącego Rady Zakładowej ZNP przy placówkach PAN w Poznaniu a we wrześniu wybrany został członkiem Zarządu Okręgu ZNP w Poznaniu. Pełnił też funkcję

sekretarza Okręgowej Komisji Nauki w Poznaniu oraz był członkiem Zarządu Sekcji Szkół Wyższych i Instytutów przy Zarządzie Głównym ZNP w Warszawie. Z racji pełnionych funkcji społecznych brał udział w konferencji aktywu ZNP szkół wyższych i instytutów naukowych środowiska poznańskiego odbytej we wrześniu w Kołobrzegu oraz w seminarium naukowym środowiska poznańskiego zorganizowanym przez Komitet Wojewódzki PZPR w Poznaniu, jak również wykonywał wiele funkcji o charakterze administracyjnym w środowisku pracowników Polskiej Akademii Nauk w Poznaniu. Zajmował się np. organizowaniem Studium Języków Obcych dla wszystkich placówek PAN w Poznaniu, przewodniczył Międzynarodowej Komisji Mieszkaniowej przy placówkach PAN w Poznaniu. Pełnił też funkcję przewodniczącego Zarządu Oddziału Stowarzyszenia Archiwistów Polskich w Poznaniu.

Oddał do druku:

Polskie Towarzystwa Naukowe w Berlinie 1818-1914 do: "Roczniki Historyczne" 1970.

Geneza emigracji polskiej do Niemiec, do: Wydawnictwa Towarzystwa Łączności z Polonią Zagraniczną "Polonia" w Warszawie.

x x x

Rok 1969 był w Archiwum Polskiej Akademii Nauk okresem intensywnej działalności we wszystkich kierunkach, ustalonych w statucie i planach pracy placówki. Szczególnie rozwijano prace, zmierzające do zabezpieczenia i właściwego zorgani-

wania narastającego zasobu aktowego Polskiej Akademii Nauk i jej placówek, z naciskiem na zagadnienia archiwizowania dokumentacji naukowej, powstającej w wyniku podstawowej działalności placówek PAN.

Rozwijano także funkcje szkoleniowe Archiwum, zarówno w stosunku do pracowników własnych, jak i studentów i praktykantów, którzy zapoznawali się z problematyką archiwalną, co ma istotne znaczenie w warunkach małej liczby odpowiednich placówek w Polsce, zajmujących się kształceniem nowego narybku archiwalnego.

W okresie sprawozdawczym Archiwum PAN w coraz wyższym stopniu spełniało powierzane mu przez władze PAN zadania ogólne na rzecz Akademii jako całości i jej poszczególnych placówek. Te prace i czasochłonne zagadnienia wpływały hamującą na niektóre odcinki pracy, szczególnie w zakresie archiwalnego naukowo-technicznego opracowywania zasobu Archiwum. Niemniej jednak i w tej dziedzinie zanotować należy konkretne wyniki. Opracowano i wprowadzono do obrotu naukowego kilka poważnych zespołów, które zawierają wiele materiałów źródłowych, cennych dla badania naukowego. Na podkreślenie zasługuje też rozwój biblioteki podręcznej Archiwum PAN, która po przezwyciężeniu kryzysu sprzed paru lat, stała się obecnie ważnym odcinkiem pracy, w szczególności jako zbiornica dokumentacyjna, która wydatnie wzbogaca posiadane materiały archiwalne i uzupełnia występujące w nich luki. W tym zakresie na końcu roku sprawozdawczego zarysowały się nowe możliwości techniczne /kserokopie/ oraz organizacyjne.

Rok 1969 był piętnastym rokiem działalności Archiwum PAN, co oprócz wspomnianej już uwagi, poświęconej tej sprawie przez Radę Naukową, znalazło odbicie w zebraniu towarzyszącym w dniu 27 maja, na które przybyli dawni i obecni pracownicy placówki oraz przedstawiciele organizacji społecznych.

W okresie sprawozdawczym zanotowane dalsze ożywienie kontaktów międzynarodowych na gruncie omawianych uprzednie porozumień co do współpracy archiwów Akademii Nauk krajów socjalistycznych.

W roku 1969 z grona współpracowników placówki ubyłła Erna Kasińska, jedna z najdawniejszych pracownic Archiwum, zmarła w dniu 30 października. Zatrudniona od grudnia 1954 r., prowadziła szczerze kancelarię, następnie bibliotekę podręczną, a ostatnio, po odejściu na rentę, była zatrudniona w niepełnym wymiarze godzin, prowadząc dział medali oraz część spraw bibliotecznych. Do ostatnich chwil życia uczestniczyła również aktywnie w życiu społecznym Archiwum PAN.

Inwentarze zespołów archiwalnych
ogłoszone w numerach 1-12 "Biuletynu Archiwum PAN"

	str.
Nr 1 /1959/	
- Towarzystwo Naukowe Warszawskie 1907-1953 /H.Dymnicka/	21 - 77
Nr 3 /1960/	
- Materiały Aleksego Bachulskiego /M.Flis/	33 - 39
- Materiały Stanisława Borowskiego /Z.K./	44 - 48
- Materiały Olgierda Górki /M.Wrzeskowa/	50 - 61
- Materiały Stanisława Kętrzyńskiego /S.Chankowski/	64 - 69
- Materiały Adama Kłodzińskiego /H.Dymnicka/	69 - 71
- Materiały Jerzego Manteuffla /S.Chankowski/	73 - 77
- Materiały Władysława Namysłowskiego /M.Wrzeskowa/	77 - 86
- Materiały Eugeniusza Przybyszewskiego /M.F./	86 - 89
- Materiały Heleny Salskiej /S.Chankowski/	89 - 93
- Materiały Adama Skałkowskiego /M.Wrzeskowa/	93 - 109
Nr 4 /1961/	
- Materiały Wisławy Knapowskiej /M.Zubalowa/	30 - 72
- Materiały Artura Śliwińskiego /S.Chankowski/	72 - 126
Nr 5 /1962/	
- Akta I Kongresu Nauki Polskiej /M.Wrzeskowa/	23 - 70
Nr 6 /1963/	
- Akta Polskiego Towarzystwa Historycznego /H.Dymnicka - M.Wrzeskowa/	80 - 127
- Materiały Antoniego Wróblewskiego /J.Szajbel/	80 - 127

Nr 7 /1964/	
- Materiały Janusza Iwaszkiewicza /S.Chankowski/	33 - 53
- Materiały Aleksandra Lednickiego /M.Wrzeskowa/	54 - 70
- Materiały Zygmunta Moosarskiego /Z.Wardęka/	71 - 93
- Materiały Ludwika Skubiszewskiego /J.Szajbel/	94 - 105
Nr 8 /1965/	
- Materiały Tadeusza Mańkowskiego /A.Kamiński/	13 - 54
- Materiały Wiktora Ormickiego /O.Starek/	55 - 78
- Materiały Edwarda Schechta /A.Marciniak/	79 - 102
Nr 9 /1966/	
- Materiały Kazimierza Bassalika /S.Chankowski/	35 - 54
- Materiały Ludwika Ręgorowicza /M.Wrzeskowa/	55 - 81
- Materiały Adama Szymańskiego /H.Obuchowska-Pysiova/	82 - 87
Nr 10 /1967/	
- Materiały Wiktora Schramma /A.Marciniak/	20 - 106
Nr 11 /1968/	
- Akta Komisji Naukowej Obchodu Roku Mickiewicza PAN /1953-1956/ /H.Dymnicka/	30 - 64
- Materiały Ludwika Chmaja /H.W.Wokoszyński/	86 - 111
- Materiały Eugeniusza Dziewulskiego /A.Brachfogel/	112 - 120
- Materiały Władysława Dziewulskiego /M.Wrzeskowa/	121 - 148
Nr 12 /1969/	
- Materiały Witolda Chodźki /M.Wrzeskowa/	40 - 81
- Materiały Franciszka Czubalskiego /M.Wrzeskowa/	82 - 97